

Karel Makoň

POSTILA

I. díl

Autor zakazuje jakékoliv úpravy textu (včetně gramatických)

Úvod

Církevní rok je jedinečnou učebnicí duchovního života. V době vánoční nás výňatky z Písma poučují, jak máme v sobě zrodit nový duchovní život, v době velikonoční nás učí něčemu ještě těžšímu: Jak máme vnitřně umřít. A konečně v době svatodušní, jak se máme na trvalo spojit s Bohem.

Pořadí čtení z listů apoštolů, zvláště z listů sv. Pavla a pak ze sv. evangelií, není voleno náhodně, nýbrž s velikou moudrostí a duchovní zkušeností.

Autor výkladu čtení a evangelií neměl touhu přednést za každou cenu nový výklad obojího, nýbrž podnětný výklad. Bezedná hloubka Boží moudrosti, uložená ve slovech Kristových i ve slovech jeho následovníků, poskytuje vykladači příležitost, aby se ponořil do těchto posvátných studní jak jen hluboko dokáže a vynesl odtamtud co možná nejvíc živé vody. Ponoří-li se vykladač do Boží moudrosti, není možné, aby nesdělil svou zkušenost, aspoň částečně, svým čtenářům. Není možné, aby se v nich neopakoval jeho blažený vnitřní zážitek společenství s Pravdou, kterou hlásal Kristus Pán.

Jen tehdy, když pozorné čtení tohoto výkladu někoho povzbudí a vytrhne z temnot vnějších, bude proveden důkaz, že i autorovi byla poskytnuta podobná milost a že měl proto právo psát o tom, co zažil.

Svatý Pavel, a na to je třeba zvláště upozornit, byl extatik, byl vyložený mystik. Jeho vykladači na to často zapomínají. Sv. Pavel měl zkušenosti vzaté z přímého styku s Bohem. Chápeme-li to takto, pak se nám přestane jevit jako pouhý moralista, za jakého ho mnozí považují. Věděl dobře, čím se má podpořit zrodivší se Boží život v člověku. Pořád znovu křísit v člověku tento nový život bylo jeho prvotním úkolem. Kázal lidem, do nichž z milosti Boží zasadil seménko Božího života. Své listy nepíše lidem duchovně mrtvým. Toho si budme vědomi. Pána Ježíše naopak zastihujeme v roli rozsévače duchovního života. Jeho činnost a myšlenky nemají být pouhou úpravou nebo pokračováním už začatého duchovního života. Jsou v nich vyčerpávajícím způsobem rozvedeny metody získávání člověka pro život věčný. V podobenstvích nejen mluvil, ale i žil. Ukazoval nám především, v čem se má náš život podobat jeho životu, aby vedl k vědomému dokonalému spojení s Bohem Otcem, spojení, které sám v sobě uskutečnil.

I. díl: Doba vánoční

1. neděle adventní

Čtení listu sv. Pavla k Římanům XIII, 11 - 14:

"A tím spíše, že znáte čas, že již nastala hodina, abyste povstali ze spánku, vždyť nyní je nám spása blíže, než když jsme uvěřili. Noc pokročila, den se přiblížil. Odložme tedy skutky temnoty a oblecme se ve zbroj světla. Žijeme počestně jako ve dne, ne v hodování a opilství, ne ve chlípnosti a nevázanosti, ne ve sváru a revnivosti. Ale oblecte Pána Ježíše Krista a nepečujte o tělo na ukojování žádostí."

Pokračování sv. evangelia podle Lukáše XXI, 25 -33:

I budou znamení na slunci a na měsíci i na hvězdách, a na zemi soužení národů, nevědoucích kam se dítí, když zvuk vydá moře a vlnobití.

Takže zmrtnějí lidé pro strach a pro očekávání těch věcí, které přijdou na všechnen svět. Nebo moci nebeské pohybovati se budou.

A tehdy zří Syna člověka, an se béře v oblace s mocí a slávou velikou.

A když se toto počne dítí, zpřimtež se a pozdvihnětež hlav svých, protože se přibližuje vykoupení vaše.

I pověděl jim podobenství: Patřte na fíkový strom i na všechna stromoví.

Když se již pučí, vidouce to, sami znáte, že blízko jest již léto.

Takže i vy, když uzříte, ano se tyto věci dějí, vězte, že blízko jest království Boží.

Amen pravím vám, že nepomine pokolení toho, až se všecko stane.

Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.

Výklad:

Přestože je velmi nesnadné prožít život v odříkání na poušti nebo v klášteře, mnohem nesnadnější je "obléci Pána Ježíše Krista." Vždyť nepečovat o tělo, nežít žádostem a nevyhovovat jim, to je pouhé napodobování Ježíšova života, jak se jevil při pohledu zvnějšku. Ale toto napodobování vnějšího vztahu Pána Ježíše k

životu není ani zdaleka celým jeho vztahem k životu a hlavně ke zdroji života, k Bohu Otci. Aby se mohl takový vztah, jaký On měl k Otci, uskutečnit i u člověka, k tomu nestačí odejít jen na poušť nebo za zdi kláštera a ustavičně se modlit. K tomu nestačí ani vzdát se všech radostí tohoto světa. Je jisté, že právě zde ještě po dvou tisících létech hodně chybí k tomu, abychom Pána Ježíše správně pochopili a podle tohoto pochopení potom také žili.

Ježíšův způsob života nebyl v žádném případě jednostranným způsobem života. Dovedl se radovat s radujícími a plakat s plačícími. Nikdy nebyl vzdálen ani jedným, ani druhým. Vidíme ho zasedat i k bohatým hostinám, i krmit hladovějící zástupy. Ani od svých apoštolů nechce, aby se jejich život lišil od života ostatních lidí. Proto odmítá námítky vznesené proti svému způsobu života a proti chování učedníků a nabádá své žáky, aby se radovali a netrpěli újmu, dokud jsou s ním protože by to vlastně bylo nepochopení smyslu jeho života, kdyby vedle něho žili lidé smutní, zatímco mají všechny důvody k tomu, aby se radovali, když věčný Ženich jejich duše je s nimi. Zase se tu v křesťanství až dodnes často chybí v tom, že se nezná pravý řád hodnot. Všimněte si i v tomto úryvku z listu k Římanům, že sv. Pavel napřed mluví o probuzení ze sna a potom o způsobu života z toho vyplývajícího, napřed nabádá k obléknutí Krista a pak nabádá ke ctnostnému životu. To samozřejmě nikterak neznamena, že by podceňoval vliv ctnostného a zdrženlivého života, nýbrž jen tolik, že zná řád hodnot, že zná postup, jímž je třeba se řídit. Neprocitne-li se napřed ze sna, neoděje-li se napřed člověk Ježíšem Kristem, marně se snaží žít podle Krista. Podaří-li se mu žít aspoň ctnostně a zdrženlivě, což ani zdaleka nepředstavuje žít podle Krista, stane se to za cenu strašných bojů, které mnohdy končí nejen ztrátou tělesného a duševního zdraví, ale mnohdy i ztrátou ideálu. Člověk se odřekne správného ideálu, protože zaměnil jeden z prostředků, ctnostný život za cíl, za oblečení Krista.

A tu je také zdroj mnohého posměchu a nepochopení, kterého se dostává náboženství se strany ateistů a bezvěrců. Nemůžeme jim mít za zlé, že vidí rozpory mezi způsobem života křesťanů a jejich ideálem a domnívají se, že křesťané žijí dvojitým životem, že sami sebe obelhávají, že předstírají, že jsou lepšími, než jakými jsou ve skutečnosti.

Tito kritikové však dělají stejnou chybu, jaké se dopouštějí křesťané, kteří pohlížejí na Krista zvnějšku, aniž by oblékli Krista. Viní křesťany z přetvářky a zatím se v mnoha případech, než se křesťan smířil s pouhou přetvářkou, dlouho se poctivě, ale

nesprávně použitými prostředky snažil o poctivý život podle křesťanských ideálů, ale nakonec zjistil, že je neschopen něčeho podobného a proto začal aspoň zachovávat zdání křesťanského života. Je to méně odsouzeníhodné než skutečnost, že ani nenašel cestu k duchovnímu probuzení, ani mu nebyla ukázána. Nemylme se, člověk může učinit dobré křesťanské předsevzetí k nejlepšímu způsobu života a může se dlouho marně snažit, aby tohoto způsobu dosáhl, aniž byl probuzen. Byl to jen úkon vůle.

Tímtéž úkonem vůle sv. Pavel před tím, než ho Kristus probudil k životu v něm, pronásledoval křesťany a byl přítomen dokonce kamenování prvního křesťanského mučedníka, sv. Štěpána. Praví se o něm, že držel šaty těm, kteří sv. Štěpána kamenovali. A při tom žil podle židovských předpisů velmi ctnostným a bohabojným životem. Dokud však neoblékl Pána Ježíše Krista, nebyl a nemohl být osvíceným hlasatelem Boha.

Když však v něm začal žít Kristus, už jeho slabost přestala být znakem jeho povahy, neříká, že by nebyl pořád stejně sláb a neschopen provést něco vznešeného. Naopak mluví o tom, že duch je silný, ale tělo je slabé. Ale tato slabost tělesnosti není už pro něho nebezpečná, on nejedná ani ze své síly, ani ze své slabosti. Žije v něm Kristus, proto jedná ze síly své nesmrtelné podstaty, která je za jedno s Kristem.

Nezůstávejme však jen u výkladu epištoly sv. Pavla. Jak to, že hned na počátku církevního roku se upozorňuje na pomíjejícnost světa? Jak to, že pomíjejícnost světa připadala organizátorům církevního roku tak zřejmou a důležitou, přestože už v té době povrchně poučení a zevním smyslem Písma se řídící lidé marně čekali na fyzický konec světa? Jak se mohlo číst slovo Ježíše Krista o konci světa: "V pravdě vám pravím, že nepomine toto pokolení, dokud se vše nestane" a přesto nevznikla pochybnost o pravdě slov Ježíšových. Vždyť pokolení Ježíšovo pominulo a fyzický konec světa nenastal a nenastal dosud, 2000 let poté a pořád se čtou tato varovná slova ze všech kazatelen světa na samém začátku církevního roku. Na to jediná odpověď. Církevní otcové, kteří založili tuto tradici, dobře věděli, že nejde o konec hmotného světa, nýbrž o skvělé vylíčení stavu, v němž lidské vědomí přechází z dosavadního pocitu oddělenosti od všech ostatních tvorů a od Boha k pocitu sounáležitosti se všemi tvory a Bohem.

Aby něco takového mohlo nastat, k tomu je zapotřebí, aby nastal konec dosavadního pojetí skutečnosti, dosavadního světa, v němž člověk do té doby žil jako v jedině skutečném. Konec světa

je náhrada pomíjející skutečnosti za skutečnost nepomíjející. Všichni, kdo zažili tento převrat, jakoby se svlékli z dosavadní pomíjející skutečnosti a oblékli nepomíjivý šat své věčné přirozenosti.

Někdo by mohl namítnout, že výňatek, čtený tentokrát z evangelia, navazuje na pasáž o pádu Jeruzaléma. Vypadá to, jako by pisatel s pádem Jeruzaléma spojoval konec celého světa. Jenže s Jeruzalémem je tomu stejně, tak jako se světem a jeho koncem. Sv. Jan proto může mluvit ve Zjevení (XXI, 10) o novém Jeruzalému, jehož město není nikde na hmotném světě. Také on praví: "Pán.. poslal svého anděla, aby jeho služebníkům ukázal, co se má v brzku stát!" (XXII, 6). U sv. Pavla by se dalo předpokládat, že dlouho věřil v pád hmotného světa, avšak u sv. Jana už nemůžeme totéž předpokládat, protože už psal Zjevení po smrti Pavlově a kromě toho tvrdil, že celý svět bude v těžkostech ku porodu pracovat, dokud nezrodí Krista. Zřejmě to myslel na zrození Boha v člověku.

Co je takový konec člověka, si vyložíme při líčení smrti Pána Ježíše, neboť tam nám ukázal nejen svou ochotu k oběti, ale i celý průběh konce vlády světa nad člověkem, konec světa, jaký každý člověk prožívá, dostane-li se až na kříž. Nemusí mít zevní znaky ukřižování, ale vždycky je to vystřídání vlády tělesného člověka vládou Ducha Božího.

Co z toho vyplývá? Kdo zažije takový konec světa, nestojí o požitky tohoto světa, neboť střed jeho zájmů se přesunul jinam, k jiným, věčným hodnotám. Ale cesta k definitivnímu konci světa je dlouhá a trnitá. Nelze ho dosáhnout najednou, nýbrž jen postupně. A církevní rok nám dává příležitost projít všemi stupni tohoto vzestupu duše až k výšinám nebes, dosaženým zde na zemi lidmi a bez odchodu z těla. Je to cesta napodobení Krista, ale nikoliv jednostranného napodobení, řídící se jen jeho navenek patrnými skutky, nýbrž i smyslem jeho cesty a historií jeho života, naznačenými stavy postupného přerodu a přeměny.

Většina křesťanů se snažila napodobit především Ježíšův ctnostný život. Ale to byl úkol zcela nemožný, protože zapomínali, že Pán Ježíš projevoval různé vlastnosti za zcela jiných okolností, než za jakých je může projevit člověk. Pán Ježíš se nesnažil být dobrý, být spravedlivý, být odpoután od světa a jeho marností, být prost všech svazků s rodinou, protože věděl, co je dobro, kdo je dobrý, kdo je spravedlivý, kdo je jeho pravý Otec, protože prostě poznával skutečnost, kterou nepoznává ten, kdo se pouze snaží o ctnostný život.

Je třeba a se co v nejkratší době disponovat k základnímu poznání duchovní věčné skutečnosti. Bez tohoto poznání se člověk ustavičně vrací k dřívějšímu způsobu myšlení a v ničem, co podniká, není důsledný. Je třeba ho pořád burcovat ze sna, pořád ho podněcovat z vnějška. Ale tyto podněty nemohou zastat ustavičné tažení, které zažívá každý, kdo poznal skutečnost sám ve svém vědomí. Kdo se sám probudí ze sna, ten dokáže zburcovat i jiné a kdyby ho i donutili, aby odvolal své výroky, nemůže odvolat svou zkušenost, která je nezvratná. Tuto zkušenost sv. Pavel měl, víme o jeho zdánlivě zázračném obrácení. Proto znal potřebu probuzení ze sna a proto radil věci možné: Poctivě ctnostný život po probuzení ze sna, nikoliv ctnostný život bez tohoto probuzení, protože kdyby byl toto hlásal, byl by pobízěl k pokrytectví a přetvářce. Jakákoliv mravnost, světská nebo duchovní, má-li být opravdová, musí být založena na poznání její hodnoty, jejího smyslu. Poznání je živnou půdou mravnosti. Ovšem s malým poznáním souvisí i malá mravnost.

Řekněme si ještě něco o povaze tohoto poznání. Není to učenost, pocházející z nastřádaných rozumových poznatků, nýbrž přímé zažívání nesmrtelnosti v různých stupních a s různou silou. Proto není výhradou učených, nýbrž těch, kdo se k němu dokáží připravit. nelze o nikom na světě říci, že by se nemohl dobrat této zkušenosti, proto také Ježíš Kristus zve bez rozdílu všechny, kdo jsou obtíženi a pracují, aby k němu přišli tam, kde je on, tj. ve vědomí nesmrtelného Otce. Přeje si, abychom my byli jedno s Otcem, jako on s ním jedno je, nic méně, nic více.

A my se nesmíme bát tohoto ideálu, nýbrž musíme k němu směřovat celým životem, všemi prostředky. Nejvýznamnějším prostředkem je právě život v těle, lidské vědomí s jeho přednostmi před vědomím nižších tvorů. To je dar, nad něhož ve světě není. Važme si ho a vedme ho za hranici omezené zkušenosti. My si postupně vysvětlíme, jaké prostředky navrhuje právě Pán Ježíš a jeho apoštolové, především sv. Pavel

Advent je období příprav na příchod Vykupitele, připravme i my mu cestu do našeho vědomí, otevřme mu je.

Mše ke cti blahoslavené Panny Marie od Adventu až do narození Páně, zvaná "Roráty".

Vstup: *Rosu dejte, nebesa, shůry a oblakové dštěte Spravedlivého. Otevři se země a vpuč Spasitele... (Is. 45, 8)*

(Roreta, coeli, dempor et nubes pluant iustum. Aperiautr terra et germinat Salvatorem...)

Čtení z proroka Izaiáše (VII, 10-15):

V těchto dnech mluvil Hospodin k Azachovi a řekl: "Požádej si znamení od Hospodina, Boha svého, buď hluboko pod zemí nebo vysoko na výsostech. Azach řekl: "Nebudu žádati, abych nepokoušel Hospodina." I řekl: "Slyšte tedy příslušníci domu Davidova. Jest vám málo roztrpčovati lidi, že i Boha roztrpčujete? Proto sám Hospodin dá vám znamení. Aj, panna počne a porodí syna, zván bude jménem "EMMANUEL". Máslo a med bude jísti, aby dovedl zavrhnouti zlé a voliti dobré."

Pokračování sv. Evangelia podle sv. Lukáše (I, 26-38): *Za onoho času byl od Boha poslán anděl Gabriel do galilejského města, které se jmenuje Nazaret, k panně zasnoubené muži jménem Josef, z domu Davidova a jméno panny Maria. I vešel k ní anděl a řekl: "Zdrávas, milostiplná, Pán s tebou!" Ona se lekla jeho řeči a rozvažovala, co to má být za pozdravení. A anděl jí řekl: "Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a bude zván Syn Nejvyššího. A Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida, i bude kralovati nad domem Jakobovým na věky a jeho království bude bez konce." Maria však řekla andělovi. "Jak se to stane? Vždyť muže nepoznávám!" Anděl jí pak řekl: "Duch svatý sestoupí na tebe a moc nejvyššího tě zastíní. Proto také co se narodí, bude svaté, bude nazváno Syn Boží. A hle, tvoje příbuzná Alžběta také počala syna ve svém stáří a ta, kterou nazývali neplodnou, je už v šestém měsíci."*

Výklad:

Ve čtení a sv. Evangeliu proroků je první odpověď na otázku: Jak se uschopnit tomu, aby se také v každém z nás narodil a potom žil Pán Ježíš?

Hned při vstupu se kněz modlí a opakuje svou modlitbu denně po celý advent, po celou dobu, znamenající očekávání příchodu Spasitele: "Rosu dejte, nebesa, shůry a oblaka pošlete Spravedlivého. Otevři se země a vypuč Spasitele!"

Není to pouhý básnický obrat nebo nemělo by to být pouze krásné slovní rčení, nýbrž výraz opravdové touhy. Kdo však se považuje za tak bezúspěšného, jako je země bez rosy a bez deště, Obvykle jen ten, kdo je stížen buď náhlým nebo trvalým bezvýhodným neštěstím. Ale kdo z lidí, jimž zdánlivě nic nechybí,

cítí se nespokojen už proto, že žije jen pro prchavý okamžik, jako jepice, aby za čas, kratší nebo delší, zanikl v neznámu, z něhož se vynořil? Kdo cítí, že potřebuje Spasitele, který by ho vyvedl z bran smrti, aby mohl zvolat se sv. Pavlem: "Ó smrti, kde je tvůj osten?"

Nikdo si ani netroufá pomyslet na to, že by nezemřel se smrtí těla, přestože se Pán Ježíš tolik snažil vštípit nám myšlenku, že přišel právě proto, aby nám ukázal cestu k vědomému věčnému životu. Praví jasně. "Ne jako otcové, jedli a zemřeli. Kdo jí tento chléb, bude žít na věky." (Jan VI, 58-59). Těžko však říci, že by někdo neměl zájem na tom, aby žil věčně. Jenže lidé ztotožňují svůj život s tělem, nedovedou si představit, že by byl možný dokonalejší život bez těla a že jedině takový život je věčný. A k tomu je třeba Spasitele, tj. někoho, kdo už žije vědomě věčným životem a může nás do něho i uvést svou zkušeností a láskou.

Aby On to mohl učinit, k tomu je především třeba, abychom my si to přáli. Spočátku stačí dokonce jen tato pohnutka, která není zrovna nejvznešenější. I taková touha, kterou můžeme považovat za sobeckou v pravém smyslu slova, rád Pán Ježíš vyslyší, neboť za ní, aniž o tom víme, se skrývá pravá touha po Něm, touha naší nesmrtelné duše vrátit se k Němu z bludné pouti po světě. Kdo se dovede dívat s druhé strany, s druhého břehu na břeh, na kterém dosud žijeme, všelicos hodnotí jinak. Je-li svědkem toho, např. jeden člověk touží po druhém, pozná, že je to touha, která zatím nemůže z neznalosti patřit Bohu, která však jednou jej povede do jeho náruče. Její přítomnost je mu radostnou předzvěstí lásky k věčnému, která se dostaví, jakmile se člověk přesvědčí, kdo je ten věčný a že je lásky hoden více, než kdokoliv jiný.

Pokročme o krok dále. Jak se dozvědět, že žije Bůh, že je hoden naší lásky, že je to náš milující Otec?

Hospodin vybízí Achaze. "Požádej si znamení od Hospodina". Nemůžeš-li věřit, požádej si znamení od Boha, abys mohl uvěřit. Budeš-li si přát proto, abys jej poznal nebo aspoň proto, abys mohl žít vědomě věčně, dostane se ti ho. To je znamenitá rada. Ale pozor, vědění, kterého se ti potom dostane, je vědění závazné, není to vědění lidské, které k ničemu nezavazuje. S takovým věděním bereš na sebe odpovědnost, že klíčem, který se ti dostává do ruky, otevřeš království věčnosti a budeš pomáhat jiným vstoupit. Dej jen pozor, aby se ti takový dar nestal prokletím, jak to výstižně vyjádřil Pán Ježíš, když hrozil farizeům: "Běda vám, vykladači Písma a pokrytečtí farizeové! Zavíráte království

nebeské před lidmi, sami totiž nevcházíte a těm, kdo chtějí vejít, nedovolujete vstoupit (Mat. XXIII, 13).

Jakým způsobem se nám dostane důkazu o existenci Boží? Vždyť jedním a tímtéž způsobem a už to je důkaz nadmíru jasný, neboť se opakuje, co svět světem stojí a dostal se nesčetsným lidem před tebou, který se dnes rozhoduješ. Důkaz je ten:

"Panna porodí syna, který bude zván jménem **Emmanuel!**"

Tou pannou není nikdo jiný, než naše nesmrtelná duše, o její existenci nevíme, avšak, když porodí syna, začneme se okamžitě dovídat též o její existenci a to právě proto, že jméno jejího syna je vždycky **Emmanuel**, což přeloženo z hebrejštiny znamená "Pán s námi". Kdo to zažil ví, že od té chvíle do jeho života vstupuje něco Božího, co před tím vůbec neznal a protože lidská nesmrtelná duše je téže nesmrtelné podstaty jako Bůh, stane se spojkou mezi novorozeným Pánem a lidským vědomím, páskou, po níž lze potom stále snáze přecházet s břehu nevědění a smrti na břeh věčného života a **není třeba čekat na smrt těla!** Nebe, které je v nás, začne skutečně dštít spravedlivého, že je nakonec celé lidské vědomí zaplaveno vědomím nesmrtelnosti.

Štěstím pro člověka je, že jeho nesmrtelná duše si vždycky přeje být vědomou nositelkou Boha a má prostředky, aby se jí stala. Krásně se o tom vykládá v citovaném evangeliu. Situace, která se odehrává v našem nitru, je tu líčena událostí, která se stala Panně Marii, která, než se nám stala symbolem nesmrtelné duše, než byla vyvolena Bohem, byla symbolem naší smrtelné duše lidské, našeho vědomí, které není samo o sobě schopno poznávat, jak se to stane. Nijak jinak, než že lidské vědomí bude na chvíli přikryto, zastíněno, jak se tu praví, vědomím Božím, vědomím o nesmrtelné podstatě. Toto setkání nesmrtelného vědomí s vědomím smrtelným je ona chvíle oplodnění našeho, do té chvíle o věčnosti nic nevědoucího rozumu, oplodnění jasným vědomím zřetelného zásahu věčnosti. Jakmile se to jednou stane, začne v nás růst zárodek vědomého a nesmrtelného života a není daleko zrození Boha, zatím nemluvněte, které se však bude stále hlásit k životu, až jednou promluví a nakonec převezme vládu nad světem, tj. nad naším já, nad naším tělem, nad naším pocitem oddělenosti od všeho a zbaví nás všech předsudků, o nichž si nyní myslíme, že jsou opravdovým věděním.

Ve svatém evangeliu je však důležitá každá věta. Tak např. pozdravení andělovo: "Zdrávas, milosti plná! Pán s tebou."

Každá lidská duše má právo být milosti plná, každá může najít stejnou milost u Boha jako Panna Maria, neboť každá je

dcerou Boží, z Něho vyšla. Pán s tebou - opět ono jméno "Pán s námi - Emmanuel". Záleží jen na nás, abychom se zachovali jako Panna Maria, abychom byli služebníky Božími tak, jak ona mohla odpovědět, že je: "Hle, služebnice Páně, ať se mi stane podle tvého slova!" (Luk. I, 38)

To je jedinečná rada, jak se uschopnit k vědomému soužití s Bohem. Rada prostá" Být služebníkem Božím. Panna Maria byla jistě tělesnou pravou služebnicí Boží po celý život před zvěstováním andělovým.

Jak však mám sloužit někomu, koho neznám, o němž ani nevím, co si ode mne žádá, jak mu mám sloužit?

Jak mu mám sloužit, o tom se mohu podrobně dozvědět ze svatých evangelíí. A pak už se nemusím starat o to, jak ho poznám. Čím více mu budu sloužit, tím dokonaleji to budu poznávat.

Je důležité, aby se každý z nás stal opravdovou matkou Boží, aby se na nás mohla splnit slova Páně Ježíše: "Kdo činí Boží vůli, ten je můj bratr a sestra a matka". (Marek, III, 35)

Předpoklady k tomu, abychom v sobě zrodili Krista, máme všichni. Máme duši, do níž může být zaseto slovo Boží právě tak, jako se stalo Panně Marii. Musíme si však naprosto zřetelně uvědomit, co je to plnit vůli Boží. Je to plnění všech příkazů, které se týkají mravní úrovně našeho života nebo je to ještě něco navíc? Kdybychom sebrali dohromady jenom všechny příkazy, obsažené ve Starém a Novém zákoně, musili bychom si přiznat, že není v našich silách, abychom je všechny řádně plnili.

Nebude to těžké si vyjasnit, že Ježíš Kristus mnohokrát ukazoval, že mu nejde o literu zákona, nýbrž o ducha. Ježíš Kristus chtěl, abychom pochopili celkový smysl všech těch příkazů, všeho toho horlení oprávců lidstva a řídili se celkovým smyslem přikázání. Ztratí-li se nám celkový jejich smysl, utoneme v malicherném plnění jednotlivých dobrých myšlenek a ztratíme úplně z dohledu prvý cíl našeho života, aktivní a vědomé soužití s Bohem, neboli, jak Pán Ježíš krásně řekl, zůstaneme ztracenými syny, bloudícími někde po světě a jedícími s vepří a nevracejícími se do domova - domu Otcova. Škoda, že tolikrát, v tolika podobenstvích o království Božím a jiných, nabádal k tomuto návratu. O to jde. Jak je možné, že křesťané pohodlně pochopili, že do domu Otcova se má vejít až po smrti. Ale to je úplně mylný výklad Ježíšových slov. Proč by byl radil Nikodémovi, že se musí znova narodit a proto musí už teď umřít, aby už teď mohl žít, rozuměj, vědomě žít s Bohem. Proč mluvil o lidech, kteří nezažili

toto znovuzrození jako o mrtvých, a o těch, kteří je zažili, jako o živých?

Tento příkaz - umřít a znovu se narodit - to je duch Zákona Božího. Kdo ho neplní a kdo to nepochopí, ten marně plní jednotlivé příkazy Boží. Podobá se někomu, komu se řekne, aby šel do Říma, ale on přestane dbát nebo nebude dbát toho kam jde, ale bude považovat za dostačující, že jde, že poctivě šlape. Vždyť všechny cesty vedou do Říma, ne? Je to rozumné hledisko? Daleko lépe jedná ten, kdo dbá na to, aby jeho krok ho přibližoval k Římu.

Advent je právě k tomu, abychom umožňovali Jeho vstup do našeho vědomí, abychom připravovali cesty Páně. To není skromnost nebo pokora, když si toto nepřejeme. Viz též Pannu Marii: Dala svolení k tomu, aby k ní Pán vešel se životem svého Syna. Od začátku nás bible nabádá, abychom následovali Krista, abychom následovali Pannu Marii. Neprojevíme-li stejnou touhu jako ona, kterou vyjádřila slovy: "Staň se mi podle tvé vůle", nenastane v nás nikdy vláda Syna Božího, která nemá konců, neboť nám představuje věčný život.

Advent je doba, kdy máme povstat ze sna, celý náš život je takovým adventem, takovým očekáváním příchodu Ježíše. V pravém duchu křesťanském je, jak jsme si již vyložili, abychom jej neočekávali až po smrti, nýbrž dříve, než toto pokolení pomine, tj. za našeho života. Jsou i takoví fanatikové, ničím nepoučitelní, že očekávají hmotný příchod Páně s fyzickým koncem světa. Nic jim nevadí a nedají se tím poučit, že stejně marně davy lidí se už dopouštěly od dob prvních křesťanů neustále, v každém století, téže chyby. Jak mohou zapomínat na Kristova slova: "Kdo žije ve mně, já žiji v něm". Příliš pohodlně, příliš obrazně si tato slova vykládají. Je zajímavé, že někde se drží doslovného znění Písma, a to tam, kde chtějí uspat své svědomí plněním některých, podtrhují pouze některých příkazů, kdežto jindy vynechávají celou řadu příkazů nebo si je vysvětlují jen obrazně. Nezdá se jim např. možné, že by Pán Ježíš myslel vážně, aby oni byli jedno s Otcem a dokonalí jako jeho Otec v nebesích, protože nedokáží splnit řádně ani těch pár příkazů, jejichž plnění změnili za celkový smysl svého života. Avšak Pán Ježíš nejen že myslel vážně toto dokonalé sjednocení s Bohem, ale dokonce jenom kvůli tomu přišel na svět, aby nám zvěstoval toto spojení, tj. potřebu příchodu království nebeského na zemi, do duše každého z nás a ukázal nám cestu, jak toho dosáhnout. Jestli někdo chápe křesťanství jako rozmnožení příkazů, obsažených ve Starém Zákoně, brzy se ztratí v džungli vzájemně si odporujících návodů, protože Starý

Zákon není knihou jednoúčelovou, jako je Nový Zákon, nýbrž mnohoúčelovou. Sloužil jak k zachycení historie, tak i k obraznému vyličení předhistorických událostí, jakož i k individuálnímu vedení jednotlivých duší i generací, které měly různé úkoly, k jejichž splnění bylo třeba zvláštních příkazů, které podléhaly specifickým, jinde se nevyskytujícím svodům, jež si vyžadovaly zvláštní řešení. To se týká jak mravních příkazů, tak i rituálů, stravy a neutrálního způsobu chování. Vládl tam však tentýž duch Zákona, touha po plnění vůle Boží. Nemůžeme si přivlastnit z těchto příkazů nic, co odporuje tomuto duchu.

Jsme přímo u Pána Ježíše svědky toho, jak pro různé okolnosti radil volbu jiných prostředků, ne všech najednou. Tak např. radil apoštolům, aby si nebrali měšec a meč, dokud on žije mezi nimi, ale radil jim, aby se bránili, až mezi nimi nebude. O tom bude řeč později.

Uzavřeme však toto poučení tím, co se na nás chce především: Abychom ze sebe zrodili Krista právě jako Panna Maria. Chce se od nás vnitřní přerod, změna celého člověka. Máme-li však napodobit Pannu Marii, musíme se stejnou hrdinnou silou jako ona svolit, aby i nás zastínila moc Nejvyššího a abychom i my počali s novým životem Božím v sobě.

Bylo by chybné, abychom se báli zeptat: A je vůbec možné, aby něco podobného vůbec mohlo nastat i u nás, obyčejných smrtelníků? Vždyť Panna Maria byla výjimečnou, jen jedenkrát za existenci světa vyvolenou ženou. U nikoho jinak se Pán Ježíš nenarodil. Jestli jde o hmotné narození dítěte Ježíše, pak je tomu vskutku tak. Jestli však přihlédneme ke zkušenostem všech následovníků Panny Marie, kteří v sobě uskutečnili toto zrození Krista, pak pochopíme, že to nebyl výjimečný stav. Už sv. Pavel mohl o sobě říci, že v sobě nosí nový život, že už není živ on, nýbrž Kristus v něm. A o to právě jde. Také on byl zastíněn Duchem Božím, když spadl s koně a zjevil se mu Kristus.

A nejde jen o výjimečnou milost od Boha, kterou si nelze jinak zasloužit a kterou byl obdařen jen sv. Pavel a hrstka jiných mystiků?

Není pochyb o tom, že jde o dar, který si nelze zasloužit, ale o jeho přijetí se můžeme uschopnit, neboť není přípravou jen pro výjimečné lidi, nýbrž pro všechny. Co máme tedy činit?

1. Mít odvalu, kterou měla Panna Maria. Je to odvaha pokorná, ale hrdinná, nejhrdinnější ze všech. O tom se každý přesvědčí, neboť kdo dá svolení, aby se v něm narodil Pán Ježíš, ten také dává svolení k tomu, aby sám přestal žít a žil v něm jen

Kristus. Kde žije Kristus, tam není místo pro nikoho méně dokonalého. Život vyšší si podmaňuje život nižší.

2. Soustavně směřovat k tomuto cíli, aby se v nás zrodil Kristus.

3. Uschopnit se k tomu prostředky, které navrhuje Pán Ježíš. A to zdaleka nejsou jen prostředky mravní. O jednom z nich se mluví v dnešním evangeliu, o jiných si promluvíme později. (2)

2. neděle adventní

Čtení z listu sv. Pavla, apoštola, k Římanům (XV, 4 - 13):

Bratři! Vše, co bylo napsáno, bylo napsáno k našemu poučení, abychom trpělivostí a útechou z Písma měli naději. A Bůh, dárce trpělivosti a útechy, dej vám stejné vzájemné myšlení podle Krista Ježíše, abyste shodně jedněmi ústy oslavovali Boha a Otce našeho Pána, Ježíše Krista.

Proto přijměte jeden druhého, jako i Kristus nás přijal k Boží slávě. Pravím totiž, že Kristus se stal služebníkem obřízky pro Boží pravdivost, aby stvrdil zaslíbení, dané otcům, pohané však, že velebí Boha pro milosrdenství, jak je psáno: Proto budu tě oslavovati mezi národy a budu pěti tvému jménu. A dále praví: Radujte se, pohané, s jeho lidem.

A opět:

Chvalte všichni pohané Pána a vychvalujte ho všichni národové.

A Izaiáš zase říká:

Bude kořen z Jezu a to ten, který povstane, aby vládl nad pohany, v něho budou pohané doufat. Bůh pak naděje ať vás naplní veškerou radostí a pokojem ve víře, abyste oplývali v naději mocí Ducha svatého.

Pokračování sv. Evangelia podle sv. Matouše (XI, 2 - 10):

Za onoho času, uslyšev Jan ve vězení o skutcích Kristových, poslal k němu své učedníky otázat se: "Ty jsi ten, který má přijít, či máme čekat jiného?" Ježíš jim odpověděl: "Jděte a oznamte Janovi, co jste slyšeli a viděli: Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají, chudým je zvěstováno evangelium, blažený je ten, komu nejsem kamenem úrazu."

Zatímco odcházeli, Ježíš začal mluvit k zástupům o Janovi: Co jste vyšli na poušť shlédnout? Třtinu větrem zmítanou? Nuže, co jste vyšli vidět? Člověka oděného jemným rouchem? Hle, lidé, kteří nosí jemná roucha, jsou v královských palácích. Co jste tedy vyšli vidět? Proroka? Ano, pravím vám a více než proroka. Neboť o něm je to psáno:

Hle, já posílám svého posla před tvou tvář, a ten ti připraví cestu před tebou.

Výklad:

Vše, co bylo napsáno, bylo napsáno k našemu poučení. Proto je třeba pochopit smysl toho, co je v Písmu pro nás napsáno. Evangelia nemusí být měněna, avšak výklad jejich musí být stále hlubší a úplnější. O slovech, pocházejících z věčné moudrosti nikdy nemůžeme říci, že už byla dostatečně a úplně pochopena. Proto jejich výklad by neměl nikdy ustrnout na nějaké ustálené formě a úrovni. Nikoliv hledat úmyslně nový význam, ale takový, který by opět poučoval dokonaleji. Teprve, když se dostaneme za běžný a doslovný smysl slov Písma, zrodí se v nich naděje, že také za tímto světem hmotných projevů je svět nehmotný, věčný, svět dokonalý. Hluboké pochopení Písma nás nestruhuje jen k údivu nad velkolepostí tam uložených myšlenek, nýbrž též ke snaze, abychom psané chápali stále dokonaleji. Hluboké pochopení však nikdy není oblastí ohraničenou do sebe, nýbrž proniká brzy z našich vnitřních vztahů do okolního světa. To je nejjistější známka prvního pochopení. Ne ten nejlépe pochopil, kdo dovede o svém porozumění nejkrásněji a nejduchaplněji mluvit, ale kdo dovede pochopení pravdy projevit ve skutcích. Duchovní pravda má totiž zcela jinou povahu než světská. Není to pravda naučená, nýbrž prožitá a proto se týká vždy celého života, v němž se zračí a nanovo prožívá. Nejlépe to dokazoval svým životem Pán Ježíš. Pravda, kterou zažíval, způsobovala, že hodnotil svůj život, i život lidí, podle ní a že podle ní také žil. Jeho pochopení odpovídalo jeho způsobu života. Takové dokonalosti pochopení i života není sice člověk schopen ze své síly, avšak tím více má toužiti po pomoci Boží, v níž je veškerá naděje, veškerá naše síla a veškerá pravda.

Správně pochopená pravda a právě tak opravdová ctnost, mají jeden společný znak, patrný navenek: Snášlivost s ostatními. Hlasatelé prožité pravdy mají své ctnosti nejen pro sebe, ale pro všechny, mají zažité pravdy nejen pro své soukromé potřeby, ale uplatňují je vůči svému okolí, žijí podle nich ve styku s

ostatními lidmi, proto přijímají jeden druhého, jako Kristus přijímal lidi k Boží slávě.

Je však samozřejmé, že pravdu musí napřed člověk poznat ve svém nitru a rovněž ctnost musí vyzkoušet napřed v užším vztahu s nejbližším okolím. Neosvědčí-li se ani tam, je těžko myslitelné, že obstojí na veřejnosti. Proto např. sv. Jan Křtitel nevystoupil hned veřejně, nýbrž dlouhou dobu žil na poušti a připravoval se pro svůj veřejný úkol.

Víme z evangelia sv. Lukáše o všech okolnostech, za nichž se zrodil sv. Jan. Bylo to dítě vyvolené. Jeho otec o něm prorokoval, že bude připravovat cesty Páně. To se také stalo.

Dnešní evangelium však staví vedle sebe Jana a Ježíše, Jan představuje člověka, který hledá a nalezne Boha, a to napřed pro sebe a pak pro lidi. Pán Ježíš představuje oživeného Boha v nás, sestoupivší království Boží mezi nás. A protože to je všechno psáno pro naše poučení, napadne nám, že z poměru mezi sv. Janem a Pánem Ježíšem můžeme usuzovat na poměr mezi člověkem hledajícím Boha a Bohem samým. Sv. Jan - člověk hledající Boha, naše lidské já, má důležitou funkci při uvedení Boha do lidského života. Vždyť sv. Jan byl prostředníkem Ducha svatého, který sestoupil na Pána Ježíše při křtu v Jordánu. Takovým prostředníkem je vskutku každý člověk, který se snaží o to, aby uvedl Boha do svého vědomí, do svého života. Všimněte si též obdobného postavení sv. Jana při křtu s postavením Panny Marie při zrození Pána Ježíše.

Objevuje se nám tu pravý smysl lidského života a všech jeho složek. Nesmrtelná duše je činitelem, z něhož se rodí Bůh ve smrtelné lidské duši, tj. sestupuje na zem - do běžného našeho vědomí. Jakmile toto božské dítě dospěje a ocitne se na prahu učitelského povolání, čeká velký úkol už i smrtelnou duši (sv. Jan), úkol jehož se zhostila předtím nesmrtelná duše (Panna Maria), tj. být prostředníkem Ducha svatého a umožňovat tak své vlastní osvícení, které spočívá v uvědomění, že člověk je pak dítětem Božím, v němž se Bohu zalíbilo. O tom však budeme mít příležitost mluvit později.

Avšak dnešní sv. evangelium nám nepředkládá jen částečný pohled na věc.

Sv. Jan je ve vězení, avšak posílá své žáky, aby se ptali přímo Ježíše, za koho jej má považovat. Stalo se to už po křtu, který sv. Jan provedl na Pánu Ježíši. Je možné, aby sv. Jan, který byl svědkem zázračného sestoupení Ducha svatého na Pána Ježíše v Jordánu, nyní se potřeboval znovu ptát, kdo vlastně ten

Ježíš je? Vykladači Písma obyčejně tvrdí, že sv. Jan chtěl pouze svým žákům podat důkaz o Ježíšově Synovství Božím, protože sám jej přece měl. Možná, že tomu také tak bylo, ale snažme se poodejít od pouhé historie, která nás zde sama o sobě nepoučí. Správnost, či nesprávnost zmíněného tvrzení vykladačů Písma není pro nás rozhodující.

Pro nás je důležité vědět, že člověku - Janovi - nestačí, aby se v něm zrodil Kristus, protože tento je zprvu nemluvnátkem, neprojevuje se tak zřejmě, aby se o jeho existenci nedalo občas pochybovat. Člověku nestačí ani to, když se dozví, že jeho pravé vnitřní Božské já je opravdovým Synem Božím. Zůstává i nadále křehkým člověkem, který musí být stále přesvědčován o živé existenci Boží v sobě tím, že Boží silou, jejímž je nositelem, může dělat zázraky, tj. více, než dokázal před tím, než v něm nastalo ono uvědomění vlastní nesmrtelnosti. Zázraky Ježíšovy nebyly jen službou lidem, ale také ustavičně opakovanými důkazy o Bohu. Stejná situace nastává při vnitřním vzestupu duše k Bohu. Smrtelná lidská duše, její zevní vědomí, si žádá ustavičné důkazy o existenci nesmrtelného v ní. Dostává je ovšem v hojné míře. Ale čím více jich získá, tím nutnější se stává jeho smrt na kříži. Vždyť jimi se posiluje lidské já, které není věčné, jimi se ozdobuje, povyšuje téměř na nesmrtelného a všemohoucího Boha. Pozor na to! Kdyby nebylo nakonec odstraněno, stalo by se nepřekonatelnou překážkou trvalého spojení s Bohem. A tak se stává, že Jan člověk je s'tat, Ježíš, syn člověka, ukřižován. To jsou nutné články v řetězu událostí při každém vnitřním vývoji duše. Jen Panna Maria -nesmrtelná duše - neumírá, stojí ještě i pod křížem smrti nedotčena. Ukazuje se být pomocnicí až do konečné fáze vývoje.

Pohlédněme však ještě jednou na Jana a Ježíše. Jan, bojující, trpící v žaláři, dobývající duchovních pozic krutými posty a pobytem na poušti na modlitbách, Ježíš Kristus, svobodný a svobodně rozhodující, kdy unikne svým katanům a kdy rozhoduje nikoliv jen nad životem své tělesné schránky, ale i o životech jiných lidí. Takový je poměr našeho zevního vědomí, našeho pocitu já, který všichni známe, k našemu vnitřnímu nesmrtelnému Já, které znají jen málokterí. Smrtelné musí bojovat o to, aby do jeho života mohl vstoupit Kristus. Naše nesvobodné já, žalářované svými špatnostmi, svým bojem získává postupně možnost zrodit uvnitř duše malého Ježíška, potom vědomý pocit nesmrtelnosti - Synovství Boží a od té doby může volně vstupovat do věčného života. Má však právo jen se ponořit a zase se musí vynořit. Asi tak, jak se sv. Jan zeptal pomocí svých žáků, kdo je Pán Ježíš. Pomocí svých nejlepších vlastností může být člověk svědkem

toho, jaká je moc Boží uvnitř něho, avšak nic víc. Bude třeba, aby mysticky (ne hmotně) umřel na kříži. Teprve pak už nebude potřebovat se ptát svého nitra na to neb na ono, nýbrž bude trvale vědět, neboť střed jeho vědomí se trvale přesune do nesmrtelné oblasti.

Z toho můžeme vyvodit další poučení: K tomu, aby mohl člověk dospět do stavu osvícení, tj. do stavu, kdy je vědomě veden Bohem, musí se co nejvíce odříkat světských rozkoší a samolibého pohodlí, asi jako závodník, který podstupuje dlouhodobý trénink. To nám říká příklad Janův a také příklad Ježíšův před křtem v Jordánu. Dosáhne-li osvícení, v Bibli znázorněném křtem v Jordánu, zbývá mu jen, aby se vnitřně zažitě ukázalo být tak silným, že zvítězí nad pokušením, pocházejícím z lidského já, aby si člověk výsledky duchovního života sobecky nepřivlastnil ke zvýšení své slávy a moci. Tak bylo ukázáno v pokušení Ježíše na poušti. Potom už se život stává daleko svobodnějším, volnějším, dokonalejším, než jaký byl předtím. Ještě však to není úplná svoboda. Ta se natrvalo dostaví po smrti na kříži - stav trvalého spojení s Bohem.

Nejlépe se člověk disponuje ke zrození Pána Ježíše v sobě, když plnost svého života věnuje Bohu. Nic víc dát nemůže a nic cennějšího také nemá. Zvláště mladý člověk, začne-li žít pro Boha, dozajista se s ním vědomě setká. Proto Pán Ježíš zval k sobě děti, ukazoval na jejich příklad, na jejich schopnost se bezvýhradně oddat. (3)

3. neděle adventní

Čtení z listu sv. Pavla Apoštola k Filipánům (IX, 4 - 7):

Bratři, radujte se vždycky v Pánu. Opakují: Radujte se! Vaše ústupnost necht' je známa všem lidem, Pán je blízko.

O nic se úzkostlivě nestarejte, ale vaše přání bud'tež Bohu přednášena všelikou modlitbou s prosbou a děkováním. A Boží pokoj, který převyšuje všechno pomýšlení, ochrání vám srdce i myšlenky v Kristu Ježíši.

Pokračování sv. evangelia podle Jana (I, 19 - 20):

Za onoho času Židé z Jeruzaléma poslali k Janovi kněze a levity, aby se ho otázali: "Ty, kdo jsi?" I vyznal, nezapřel a vyznal: "Já nejsem Mesiáš." I zeptali se ho: "Jsi Eliáš?" A řekl: "Nejsem."

"Jsi prorok?" a odpověděl: "Ne". Řekli mu tedy: "Kdo jsi? Ať můžeme odpovědět těm, kteří nás poslali. Co pravíš sám o sobě?" Řekl: "Já jsem hlas volajícího na poušti. Spaste cestu Páně, jak řekl prorok Eliáš."

A ti vyslaní byli z farizeů. A tázali se ho takto: "Proč tedy křtíš, když nejsi ani Mesiáš, ani Eliáš, ani prorok?" Jan jim dal tuto odpověď: "Já křtím vodou. Ale mezi vámi stojí někdo, koho vy neznáte, ten totiž, který přichází po mně, kterému nejsem hoden rozvázat řemínky u opánků." To se stalo v Bethanii za Jordánem, kde Jan křtil.

Výklad:

Sv. Pavel nás vybízí, abychom se vždycky radovali v Pánu. Vychází zřejmě ze svého duchovního osobního poznání. Nikdo nikdy nepocítil větší a čistší radost, než je radost z Boha, který se třeba jen na chvíli přiblížil k lidskému vědomí. Taková radost se dá porušit opravdu jen tím, že se člověk snaží obrátit svoji pozornost na nějakou činnost. To všichni křesťanští světci dobře znali a proto zakládali též takové mnišské řády, v nichž práce, spojená s velkým pohybem, byla vyloučena z denního života a den byl věnován jen modlitbě. Tím způsobem však většina lidí neobdrží dar pravé radosti. Jsou jiné další prostředky, jak si zpřístupnit vědomou přítomnost Boží a s ní i nesmírnou radost, která však nesmí být cílem. Např. nestarat se úzkostlivě o cokoliv. Kdo dovede zachovat aspoň toto pravidlo a nepodlehne zbytečným vzruchům, nikdy se příliš nevzdálí od svého Pána. Naopak, úzkostlivá starostlivost nás dokáže nejvíce vzdálit od Pána, protože představuje stav mysli na opačném konci, než na kterém se musíme ocitnout, máme-li se disponovat, připravit k setkání s věčností. Také modlitba, pronášená s úzkostí, zda nebude vyslyšena, je bezvýznamná, protože je do ní přimíseno tolik sobeckého jáství, že nevystihuje ani zdaleka správný poměr člověka k Bohu a proto se ho mívá.

Zní to možná divně, ale modlitba, která má být vyslyšena, musí k Bohu opravdu mířit. Co je to mířit k Bohu? To znamená, že má být pronesena ve stavu co nejbližším stavu Božího Ducha, s mírností a vděčností, s klidem a láskou. Je to umění, které nedokáže nikdo jiný, než kdo se dovede radovat v Pánu, tj. kdo je natolik spojen s jeho vůlí, že ví oč má prosit a jak má prosit.

Ach, Boží pokoj převyšující všechno pomyšlení. To je jistota, jejíž slabý odlesk spatřujeme jen v jistém letu ptáka, v blaženosti kojence, když ssaje z matčina prsu, ve vrozených pudech některých drobných tvorů, kteří vykonávají dokonalé dílo, jehož

výtečnost převyšuje jakoukoliv naučenost jednání. Je to pokoj, ze kterého je odvozena veškerá činnost světa a všech tvorů, veškerý dočasný klid, který můžeme získat prostředky, stojícími mimo nás, ze situace, z postavení, z uznání, z pohody. Pokoj Boží má stejnou povahu jako radost Boží a jde s ní ruku v ruce. Těžko říci, zdali je radost nebo pokoj nebo obojí dohromady, protože ani jedno z obou slov, ani obě dohromady nevystihují stav duše, na prahu jejíhož domu se objevil Pán a tiše na ni nahlíží, jako ona se snažila před tím nahlízet na něj. Je to opětování pohledu, avšak lidsky nenapodobitelné, převyšující veškerou důvěrnost, jaké je člověk schopen, veškerou láskyplnost, k jaké může člověk dospět. Je to poklidné pronikání podstaty Boží do nás, je to nejlepší pokrm, který jsme kdy jedli, nejlahodnější nápoj, který jsme pili, nejvznešenější hudba, kterou jsme slyšeli, ale nic z toho, protože tento pohled není mimo nás, nýbrž žije v nás, naplňuje nás novým životem, takže bychom mohli bez nadsázky říci: "Hle, Pán přišel, s ním radost", kdybychom mohli v té chvíli mluvit, kdyby slova mohla něčím doplnit to, co zažíváme. Sv. Pavel znal tento pokoj převyšující všechno pomyšlení, věděl, že je to nejjistější ochrana proti veškerému nebezpečí, že je v ní záruka osobní věčnosti.

V dnešním sv. evangeliu se znovu vedle sebe staví sv. Jan a Pán Ježíš, ale více místa je věnováno sv. Janovi. Pochopme, že máme být a jsme podobni sv. Janovi v tom, že náš život má mít a má ten nejvyšší smysl, abychom totiž jím připravili cestu Páně do lidského vědomí. Máme, jako sv. Jan, možnost činit pokání a máme, jako on, možnost křtít, myslím křtít sebe, i rodit děti. Ale křest, tj. zrození vědomí v novém tvorů, vědomí do jisté míry podobné vědomí Božímu, máme možnost navodit zplození člověka. To je událost podobná křtu, který prováděl sv. Jan. On ovšem dával svým křtem v lidech zrodit prvnímu základu vědomí Božího, my však zplozením dítěte jen vědomí lidskému. To však neznamená, že tím, když máme děti, neposkytujeme Bohu novou půdu, na níž se může rozrůst jeho Vědomí, které je nesmírným povýšením a přerozením lidského vědomí. Vždyť tam, kde není napřed plné lidské vědomí, tam se nemůže dostavit ani vědomí Boží. Naopak tam, kde je plné lidské vědomí, tam se může kdykoliv vynořit z něho vědomí Boží. Jen je třeba k tomu dát svolení, jaké dala Panna Maria: Stát se služebníkem Božím, přejícím si jeho vůli a vykonávajícím ji. "Kdo plní vůli mého Otce, ten je můj bratr, má sestra a má matka", pravil Pán Ježíš. A tak je tomu doslova, nikoliv jen obrazně. Život lidský není úplný a měl by být opakován, nekončí-li nebo nevrcholí-li zrozením Božího vědomí v nás. Pro každého z nás platí radostné adventní volání: "Radujte se, Pán je blízko!" Žádnému tvorů není Bůh blíže, než

právě člověku, protože mezi vědomím lidským a Božím není třeba překonávat žádný mezistupeň. O vědomí zvířat nebo rostlin se to nedá říci. On, námi dosud nepoznaný Bůh, stojí mezi námi, v nás, za pozadím našeho lidského vědomí a přestože toto vědomí se nedá srovnávat s Božím, má vůči němu onu vznešenou Janovu úlohu, volat na poušti zbavené vody pravého života, ve světě prázdném Boha, po příchodu Páně a připravovat mu, vlastně sobě, cestu. V tomto lidském vědomí se dá vykonat tolik, že Pán přijde k nám, dá se od nás pokřtít, tj. projeví v nás své synovství vůči věčnému Otci a zalíbení, které v něm má Otec, bude zalíbením, které bude mít v nás, neboť On se stane naším životem. Nemusíme být při tom nikým významným, ani Mesiášem, ani Eliášem, ani prorokem. Stačí být pouhým člověkem a můžeme dosáhnout té nejvyšší mety - vědomé nesmrtelnosti. (4)

Zastavme se ještě u otázky farizeů: "Proč křtíš, když nejsi Mesiáš, ani Eliáš, ani prorok?" Z toho vidíme, že si mysleli, že křest nemůže provádět obyčejný člověk. Věděli tedy dobře, že při křtu nejde o nějakou formalitu, nýbrž o skutečné předávání duchovní síly, síly Boží, jejímž nositelem byli lidé, kteří byli pověstni svým stykem s Bohem. My se díváme na křest Ježíšův v Jordánu jako na něco výjimečného, ale ve skutečnosti při každém křtu, který prováděl sv. Jan, i který prováděli na živých lidech sv. apoštolové, vždycky docházelo v různé míře k vylití Ducha svatého na pokřtěné a tento fakt byl pro zasvěcené lidi snadno zjištělný, ba byl ukazatelem, koho mají a koho nemají pokřtít, jak se dovídáme ze Skutků apoštolských.

Lze říci, že kdyby se dodnes nepředávala duchovní zkušenost, nikdo by nepoznával nic jiného, než život ve hmotě. Proto existence světců na zemi je dodnes tím největším požehnáním pro lidstvo na zemi. Jsou udržovateli světla, bez něhož by svět utonul v temnotách. (5)

4. neděle adventní

Čtení z prvního listu sv. Pavla Apoštola ke Korintským (IV, 1 - 5, I. epišt):

Bratři, ať nás každý považuje za služebníky Kristovy a za správce Božích tajemství! Od správců se tu jen požaduje, aby každý byl shledán věrný. Mně pak na tom málo záleží, abych byl souzen vámi nebo nějakým lidským soudem, ale nesoudím ani sám sebe. Já si všem nejsem ničeho vědom, než proto ještě nejsem uznán za spravedlivého. Můj soudce je totiž Pán. Proto nesudte předčasně, pokud nepřijde Pán, který tak osvítl věci

zakryté temnotami a zjeví úmysly srdcí, a tehdy se dostane každému chvály od Boha.

Pokračování sv. evangelia podle sv. Lukáše (III, 1 - 6):

V patnáctém roce vlády Tiberia, kdy Poncius Pilát spravoval Judsko, tetararchon (vladař nad čtvrtinou země) v Galileji byl Herodes a jeho bratr Filip tetararchon v kraji Iturie a Trachonitidy a Lysaniáš tetararchon v Abilině, za velekněží Anaáše a Kaifáše, dostalo se slovo Páně Janovi, synu Zachariášovu na poušti. I chodil po celé krajině jordánské a kázal křest pokání na odpuštění hříchů.

Jak je psáno v knize řečí proroka Izaiáše: Hlas volajícího na poušti:

*Připravte cesty Páně,
vyrovnejte jeho stezky,
každé údolí buď vyplněno,
každá hora a pahorek buď snižen
co je křivé, bude rovné
co drsné, cestou urovnanou
každý člověk zakusí spasení Boží.*

Výklad:

Ze čtení je patrné, že sv. Pavlu nezáleželo na soudu lidí, nýbrž na soudu Božím. Pak slova: "Ať nás každý považuje za služebníky Kristovy", neznamenají, že by křesťanům mělo záležet na tom, aby si o nich právě toto mysleli ostatní lidé, nýbrž aby byli služebníky Božími a strážci tajemství Božích. Jsou to opravdu základní požadavky bez jejichž splnění není možno žít ve společenství Božím. Možno říci, že lidé, neznající Boha, slouží při nejmenším jen sami sobě a to především každý sám sobě a pak také do mizivé míry též jiným lidem a lidské společnosti, kdežto lidé znající Boha, slouží především Bohu a protože tato služba jim přináší stále hlubší poznání sounáležitosti Boží se všemi tvory, začnou se řídit větou Pána Ježíše. "Cokoliv jste učinili nejmenšímu z bratří mých, mně jste učinili." Začnou se řídit těmito slovy už proto, že skutečně budou stále dokonaleji poznávat, jak např. služba lidem je službou Bohu. Ale nejen to, budou stále dokonaleji vědět, jak a v čem mají pomáhat, neboť služba lidem bude službou Bohu a ta stále víc osvětluje člověka. Žádný sluha Boží není pouhým sluhou, ale zná stále dokonaleji, co chce jeho Pán. Stává se tedy strážcem Božích tajemství a to napřed malých,

kteřá by se dala zprostředkovat i neosvícenému rozumu, jako jsou např. ta, kteřá jsou vysvětlována v této Postile, a tajemství velká, to jest pouhým rozumovým poznáním nedosažitelná, kteřá nebyla vysvětlena a i když byla vyřčena nebo napsána, nikdy nebyla pochopena lidmi s pouhým vědomím smrtelného člověka. Nic jiného jim proto nezbyvá, než aby se stali jejich strážci. K čemu jsou dobrá taková tajemství, kteřá se nedají sdělit? Jsou prožívána a je poznáván jejich smysl. Zažije-li někdo poznání smyslu Božího tajemství, musí mít předem k tomu sílu a intenzitu poznání, kteřá převyšuje kvantitativně i kvalitativně poznání skutečnosti poznatelné rozumem, a to znamená, že se tím povyšuje a znásobuje též celá ostatní duševní činnost, že se přehodnocují všechny hodnoty dosud poznané, že tento řád je už poznatelný pro ostatní a při nejmenším způsobuje daleko harmoničtější žitý život, než když se celý jeho řád stanoví podle vnějších potřeb, bez znalostí skrytých základů života. Nadto, jak praví sv. Pavel, až přijde Pán, a to se děje po konci světa, jak jsme o něm mluvili, osvíťí věci zakryté temnotami a zjeví úmysly srdcí.

Při čtení dnešního evangelia si možná někdo posteskne. Evangelista se tolik namáhal, aby budoucí čtenáři věděli, kdy křtil sv. Jan, ale co mu to bylo platno, když dnešní lidé klidně věří dějepiscům, že v té době žil a vládl císař Tiberius (14-17 našeho letop.), nebo uvěří snadno, že v té době zemřel ve vyhnanství slavný básník Ovidius (r. 17 n. l.), protože po jednom zbyly záznamy římských historiků, po druhém skvělé básně, ale že v té době působil sv. Jan Křtitel a Pán Ježíš, to se mnozí lidé snaží ze všech sil popírat, přestože o tom máme víc písemných důkazů, než o Tiberiovi a Ovidiovi. Oba totiž prováděli něco, co dnešní člověk nevidí ani kolem, ani nezažívá v sobě. Proto se těm písemným zprávám nevěří. Ptal se mne jeden člověk: "Je vůbec důležité, aby se takovým věcem věřilo, když ti, kteří jim věří, nejsou proto lepší, než ti, kteří jim nevěří, když věřící jsou plni lidských slabostí, právě jako nevěřící a když někdo prokazatelně nedosahuje onoho ideálu, který hlásal Jan a Ježíš?"

Pohledme na poměry v přírodě. Všude vidíme při podrobnějším průzkumu na jedné straně velkou krutost a bezohlednost a na druhé straně jen v daleko menší míře se vyskytující lásku. Pták se stará jen o ta mláďata, kteřá nevypadnou z hnízda a tato hájí proti všem škůdcům, kterých není málo. Strom roztrousí tisíce semen kolem sebe, ale ve většině případů ani jedno seménko se neujme. V některých případech jde ničení zárodků do statisíců a miliónů. Jakkoliv je důmyslná snaha všech tvorů po zachování rodu, většina z nich jen ztěží uhájí

vlastní život a založí potomstvo. Jen člověk se usadil tak pevně na této zemi a našel tolik prostředků jak zachovat a rozmnožit svůj rod, že počet členů lidské společnosti za posledních sto let vzrostl větší měrou, než kdykoliv předtím. Vždyť největší imperia starověku dosahovala jen 30 až 40 miliónů lidí, kdežto dnes státy s takovým počtem obyvatel nejsou vůbec rozhodujícím činitelem v mezinárodní politice. Proto ale i člověk podléhá všem přírodním zákonům, rodí se a umírá, jako všichni ostatní tvorové. Umře-li v rodině jeden milovaný člen nebo živitel, připadá to ostatním pozůstalým velmi kruté. Je to svým způsobem velmi kruté a bylo by to nejkrutší ze všeho, kdyby s tím člověk neměl počítat, kdyby si neměl být vědom toho, že se to musí stát, že nikdy není zaručeno, že všechno vyjde podle pravděpodobnosti. Je to strom, který počítá s tím, že musí rozhodit kolem sebe tisíce semen, aby aspoň některé z nich přispěly k zachování rodu? Říká se, že je to ona slepá příroda, která s tím počítá a proto tolik hýří na každém kroku životem, že jej rozdává a nijak jí nezáleží na tom, kolik se ho zničí, protože ho rozdá vždycky takové množství, že i při všemožném ničení není možné ho všechen zničit. A když se nad tou hojností zamyslíte, zmocní se vás pocit vděčnosti, že tomu tak je, protože to způsobuje, že můžete žít a zažívat na tomto světě mnoho krás, kterých by tu nemohlo být, kdyby tu život jen živořil, kdyby příroda nebyla tak štědrá. Nuže, jak sv. Jan, tak Pán Ježíš přišli ve jménu oné nám neznámé podstaty Přírody a snažili se dovést její dílo. Dejme tomu, že tomu bylo právě tak, jak dnes předpokládáme. Formy života se vyvíjely tak dlouho, že v poslední fázi vývoje se dostavila ona forma s tak dokonalým a postupně ještě zdokonalovaným vědomím, jaké má člověk. Když ničemu nevěříte, odvážíte se tvrdit, že když vývoj šel stále kupředu až k lidskému vědomí, že tady se zastaví, že za jeho dnešní hranice nelze jít? Tu stačí si přiznat, že kam až sahá psaná historie lidstva, tj. paměť lidstva, všude se vyskytovali lidé, kteří se dostali za hranice běžného lidského vědomí a za hranice běžné lidské lásky. Za tyto hranice se dostal jak sv. Jan, tak Pán Ježíš. A kdokoli se za ně dostal, stává se sám dveřmi, jimiž je možno vejít za hranice projeveného a je naplněn takovou radostí nad perlou, kterou našel, že by se chtěl o ni podělit s celým světem. Kdo však nezažil, co on, považuje takového člověka za blázna a tak není divu, že mnozí z hlasatelů dalšího možného vývoje člověka museli poskytnout největší důkaz lásky vůči lidem, obětovat život za pravdu, kterou hlásali.

Překročení hranice běžného vědomí nazývali znovuzrození. Toto znovuzrození má také své stupně, jak se sám Pán Ježíš vyjádřil: "Nenarodí-li se kdo z vody a ducha, nemůže vejít do

království Božího". (Jan, III, 3, 5). Sv. Jan přispíval k tomuto překročení tím, že pomáhal lidem provést první krok, křest vodou. Pán Ježíš nadto křtil duchem. A co se dělo v duši pokřtěných lidí při Janově křtu, to je znázorněno zrozením Pána Ježíše ve chlévě a také ostatní události ze života Pána Ježíše a jeho výroky vysvětlují celý vzestup za hranice běžného vědomí. Porozumíme-li jeho slovům, každý jeho zázrak, každé jeho slovo se nám změní v poučení zkušeného, který nás předešel tam, kam máme a můžeme vstoupit i my a který nám připravil cestu a je ochoten být nám na ní nápomocen nejen radou, ale faktickou pomocí. Nakonec v evangeliu nebude nic, čemu bychom musili věřit, jelikož zjistíme, že je tam všechno, co jsme zažili a patrně na dalších stupních zažijeme.

Zažití Ježíšových pravd přinese jistotu, které se nevyrovná žádná exaktní věda.

Zbývá nám odpovědět na otázku, zda někdo prokazatelně nedosahuje onoho ideálu, který hlásal Pán Ježíš o sjednocení s Otcem do té míry, do jaké míry se s ním sjednotil on, Syn Boží.

Na to se dá odpovědět zatím jen takto: Sv. apoštolové chodili s Pánem Ježíšem, který je přesvědčoval o své podstatě a synovství nejen slovy, ale i skutky a přesto dokázali nevěřit tak dlouho, dokud na ně nebyl seslán Duch svatý, tj. dokud sami nebyli trvale vědomě spojeni s Otcem. Oč tíže my rozeznáváme ty, kteří třeba pokročili na této cestě za spojením trochu více než my, zdali můžeme správně soudit, dokud, jak praví sv. Pavel, nepřijde Pán a dokud neosvítí věci zakryté temnotami.

Na světě pak se můžeme rozhodnout žít dvojitým způsobem, jedním přírodním - pak se musíme pouze zúčastnit onoho velkolepého ničeniho a plýtvání, žít jen ze života jiných a nakonec promrhat svůj život. Nebo se můžeme rozhodnout žít druhým, duchovním způsobem: Brát z darů přírody jen jako z prostředků daných nám pro život, který má ten smysl, abychom vyšli z onoho neustálého olupování jednoho druhým do života, kde se už nežije ze smrti druhých, kde proto také není třeba umírat. Smrt tam přestává mít smysl, protože jí tam není třeba pro život jiných. A takový život nám kázal a do něho pomáhá vstupovat Pán Ježíš.

Svatvečer Narození Páně (Štědrý den)

Čtení z listu sv. Pavla Apoštola k Římanům (I, 1 - 6):

Pavel, služebník Krista, povoláný apoštol, vyvolený pro radostnou zvěst Boží, kterou Bůh napřed slíbil skrze své proroky ve svatých Písmech o svém Synu, který povstal z potomstva Davidova podle těla, ale podle ducha svatosti byl po zmrtvýchvstání prokázán Synem Božím s mocí, v Ježíši Kristu, našem Pánu, skrze něho jsme přijali milost a poslání, ke cti jeho jména podrobili víře všechny národy, a mezi nimi jste i vy povoláni od Ježíše Krista.

Pokračování sv. Evangelia podle Matouše (I, 18 - 21):

Když matka Ježíšova Maria byla zasnoubena Josefovi a dříve, než se sešli, shledalo se, že je těhotná z Ducha svatého. Poněvadž Josef, její muž, byl spravedlivý a nechtěl ji vydat pohaně, zamýšlel ji tajně propustit. Ale když o tom uvažoval, hle, zjevil se mu ve snu anděl Páně a řekl mu: "Josefe, synu Davidův, neboj se k sobě vzítí Marii, svou manželku, neboť co v ní bylo počato, je z Ducha svatého. Porodí pak syna a dá mu jméno Ježíš, on totiž spasí svůj lid od jeho hříchů.

Výklad:

Pavel, služebník Kristův, zvěstuje Římanům, že je Ježíš Kristus volá a že ke cti jména Jeho mají být podrobeny všechny národy. Toto nejradostnější volání Boží bylo tak žalostně pochopeno, tolik krve se pro doslovné toto pochopení prolilo. Bláhoví lidé se domnívali, že dělají dobře a slouží Kristu, když pro jeho myšlenky, kterým neporozuměli, tasí meč. Co řekl Pán Ježíš sv. Petru, když tento jej chtěl hájit mečem? "Vrať svůj meč na jeho místo neboť všichni, kdo sahají po meči, mečem zahynou." (Matouš, XXVI, 52)

Co znamená tedy ono volání Ježíšovo?

Bude se ozývati ještě mnohokrát při různých příležitostech, ale rozluští je jen dnešní sv. evangelium, v němž je toto obsaženo.

Poslyšte mystický smysl těch slov: Když se duše lidská, Panna Maria, zasnoubila s Josefem, s lidským vědomím, rozvinutém do rozumové podoby, shledalo se, že je už těhotná z Ducha svatého - že už v sobě nese zárodek Boží nesmrtnosti. Ještě jednou totéž, srozumitelněji. Když se narodil člověk se smrtelnou duší v sobě, duše je již připravena k tomu, aby ze sebe zrodila vědomí Boží. A ještě jednou: Lidské vědomí není tu k ničemu jinému než k tomu, aby se z něho zrodilo vědomí Boží. Je to stav vědomí připravený už k tomu, aby v něm vzniklo vědomí Boží. Nebo chcete-li vývojově: když vývoj dospěje tak daleko, že na světě začne existovat člověk s vyspělým rozumem, je na čase,

aby se pod jeho ochranou a za jeho **pasivní** pomoci zrodilo v člověku vědomí o Bohu. Každá nesmrtelná lidská duše, dříve než se octne v lidském těle a než se začne projevovat jaksi nouzově v lidském rozumu aspoň částí své mohutnosti a aniž on si je vědom, koho to vlastně má po svém boku, každá lidská duše se už nachází v závěrečném stadiu svého putování, jehož dřívější fáze známe: Cesta z domu Otcova do ráje, ráj a pád z ráje. Cesta zpět do domu Otcova jde přes život v lidském těle, kde jí s vepři, tj. žije přírodním, zvířecímu podobným životem, dokud se jí nepodaří přimět člověka k tomu, aby si vzpomněl na Otcovský dům a zatoužil po návratu. My budeme sledovat její návrat.

Důležitým krokem je zrození Božího nemluvnátka z jejího lůna. Před ním dnes stojíme. Jenže každý lidský rozum, každý člověk, ať je třeba ten nejlepší, má tendenci stydět se za to, že se má narodit z nesmrtelné duše, protože dobře ví, že to není z něho a že se sám přímo nepřičinil o to, aby se něco tak velikého z něho zrodilo. Jedině osvícený rozum svoluje, aby kryl tužby nesmrtelné duše a vyhověl jim. Každý jiný neosvícený člověk zavrhuje svou nesmrtelnou duši, propouští ji zase v okamžiku pozemské smrti, aniž došlo pod jeho střechou - v jeho těle - ke zrození Syna Božího.

V dnešním evangeliu je tedy velmi přesně stanovena funkce rozumu, jak má a jak nemá vypadat.

Neosvícený rozum opravdu tajně zavrhuje svou duši. Tajně v tom smyslu, že jak jemu, tak i jeho okolí je utajeno, kde vlastně je ta jeho nesmrtelná duše a kým a k čemu je vyvolena.

Proto, Josefe, odvaž se k sobě vzít Marii, svou manželku, člověče, odvaž se spojit svůj život se životem své nesmrtelné duše, navaž s ní spojení, přestaň hájit jen své osobní zájmy a začni hájit její zájmy, aby mohla porodit Syna Božího. Nenavážeš-li spojení s ní, nedojde k tomu zázračnému zrození, jímž budeš sám přetvořen na světce.

Nemějme za zlé neosvícenému rozumu člověka, že od sebe odvrhuje svou nesmrtelnou duši a že by jí v každém případě odvykl, kdyby zůstal neosvíceným. Snažíme-li se sebelepší argumentací přesvědčit lidský rozum, aby všemi silami sloužil úkolům, které má před sebou nesmrtelná lidská duše, zůstane v nejlepším případě tak dlouho věren svým předsevzetím dopomoci své duši, aby se z ní zrodil Kristus, jak dlouho bude vystaven soustavnému vlivu a přesvědčování zvnějšku ve prospěch tohoto úkolu. Tímto způsobem někteří lidé se udržují na duchovní cestě. Pokud byly, vyhovovaly takovému podněcování kláštery. Tam byl

člověk stále podněcován řádem, aby se modlil a upínal pozornost na Boha. Také, zvolí-li člověk kněžský stav, ocitne se přece jen mimo proud lidí, tíhnoucím ke světským cílům a má stanoven denní modlitební řád, který, spolu se způsobem života a myšlení, může během mnoha let dokonale propracovat. Konečně takovým umělým udržováním rozumu při úkolech nesmrtelné duše je i hojný a pravidelný styk s podobně založenými lidmi, četba příslušné duchovní literatury a návštěva podobně zaměřených přednášek. Avšak všechny tyto způsoby jsou umělé a jen ve výjimečných případech vedou k osvícení rozumu v tom smyslu, jak o něm psáno v dnešním svatém evangeliu. Ve všech těchto způsobech života a styku s lidmi vyhovuje se jen jednomu důležitému požadavku, že **náboženský život musí být pravidelně živen** jako tělo, má-li být zachován na živu. Plní-li se však jen tento požadavek, plní se jen totéž, co děláme, když se živíme. S čímkoliv se na tomto světě začne, s tím se také skončí. Jako všichni před námi pili a jedli a přesto umřeli, tak také náboženský život kohokoliv, byl-li jen udržován, ukázal se být neproduktivní, sterilní, nakonec stagnující a umírající. Náboženský život, a to je druhé důležité pravidlo, nemůže být trvale udržen používáním všech možných vnějších prostředků, nýbrž stále jen větší měrou je třeba používat vnitřních prostředků. Vnějšími prostředky myslíme všechno, co souvisí s rozmlouvavým způsobem myšlení, začínajíc slovní modlitbou, přes pěstování ctností, až po styk s duchovně založenými lidmi a duchovní četbou. Vnitřními prostředky rozumíme vnitřní modlitbu, napřed s minimálním použitím slov, **až k navození vnitřní modlitby beze slov**, vedoucí ke zrození Krista v duši atd., jak bude dále postupně vyloženo. Zdánlivě vnějším prostředkem je styk s lidmi, kteří v sobě uskutečnili nazíravý způsob modlitby. To je prostředek vnitřní, protože působí na nitro připraveného člověka. Styk s takovými lidmi se sám jeví podobně, jako dvěma učedníkům, které na cestě do Emauz doprovázel zmrtvýchvstalý Kristus. Řekli si vespolek: "Což nám srdce nehořelo, když k nám na cestě mluvil a otvíral nám Písma?" (Lukáš, XXIV, 32). Též osvícený výklad Písma a života vůbec může připraveným lidem rozhořet srdce a stát se vnitřním prostředkem. Přesto však tyto oba posledně jmenované případy nemohou nahradit pravidelnou vnitřní modlitbu a s ní spojené vlastní osvícení, jaké zažil sv. Josef. Nepřejme si však, aby toto vnitřní osvícení mělo slovní podobu, jak je vždycky pro stručnost líčeno v Bibli. Slovním rozumem už rozumíme pouhou výslednici vnitřního bezeslovního zažití pravdy, která nemá zprvu nic společného se slovy, může se však přelít do zevního vědomí, nebo se zformulovat v rozumu slovně, je-li toho nezbytně

zapotřebí, jako třeba pro potřeby zápisu nebo prohlášení jiným lidem.

Hned zpočátku našich výkladů však budiž řečeno, že platí též omezeně pro samotnou vnitřní modlitbu a pro stavy z ní pocházející. Osvícení mohou být řídká a ve stavech, z nich pocházejících, není radno prodlévat dlouho. Když např. došlo k proměnění Páně na hoře Tabor a učedníci padli na tvář a velmi se báli, Ježíš k nim přistoupil, dotkl se jich a řekl jim: "Vstaňte a nebojte se!" Když vzhlédli, neviděli nikoho než samotného Ježíše (Matouš, XVII, 6 - 8). Máme usilovat o harmonický život a úměrně užívat všech vhodných prostředků. Nemáme žít jen vnitřním životem, nýbrž též bohatým životem vnějším a to už proto, že zanedbávání jednoho nebo druhého vždycky vede k vážným nedostatkům v obojím. Zapomínáme-li pro bohatý vnitřní život na život vnější, nepřeveďte se vnitřní zažití do vnější životní praxe, rozejde se zevní život se životem vnitřním a když se konečně vracíme k vnějšímu životu, ukazuje se, že už jeden způsob, vnitřní, tak daleko předběhl druhý způsob života, tj. vnější, že se vzájemně mohou zharmonizovat jen za cenu velkého zdržení. Právě tak je tomu při přeceňování vnějších prostředků. Pán Ježíš měl na mysli všechny složky života a dával rady, týkající se celého, jak vnitřního života, tak i vnějšího, jakož i skloubení obou složek. Držme se jeho příkladu.

Vlastní doba vánoční

Hod Boží vánoční. První mše svatá půlnoční.

Čtení z listu sv. Pavla Apoštola k Titovi (II, 11 - 15):

Nejmilejší, zjevila se milost Boží, spásonosná všem lidem a vede nás k tomu, abychom se odřekli bezbožnosti a světských žádostí a žili poctivě, spravedlivě a zbožně v tomto nynějším svě-

tě, s očekáváním blažené naděje a slavného příchodu velkého Boha a našeho Spasitele Ježíše Krista. On dal sám sebe za nás, aby nás vykoupil ze vší nepravosti a očistil si lid tak, aby byl jeho a horlil o dobré skutky. Proto mluv a kárej se vším důrazem! Nikdo ať tebou nepohrdá.

Pokračování sv. evangelia podle Lukáše (II, 1 - 14):

Za onoho času vyšel rozkaz od císaře Augusta, aby byl sepsán celý svět. Tento první soupis se konal, když Cyrenius byl pověřen vládou v Syrii. I šli všichni, každý do svého města, aby se dal zapsat. Také Josef se odebral z Galileje, z města Nazaretu, vzhůru do Judska, do Davidova města zvaného Betlém, protože byl z domu a kmene Davidova, aby se dal zapsat s Marií, svou snoubenkou, která byla těhotná. Když tam byli, naplnily se její dny porodu. I porodila svého prvorozeného syna, zavinula ho do plének a položila do jeslí, protože nebylo místa v útulku.

V té krajině byli pastýři, kteří ponocovali a měli noční hlídku nad svým stádem. Tu anděl Páně stanul u nich a jasnost Boží je ozářila, i báli se velice. A anděl jim řekl: "Nebojte se! Neboť zvěstuji vám radost velikou, která bude pro všecken lid. Dnes se vám narodil Spasitel, to je Kristus Pán, v městě Davidově. A toto vám bude znamením: Naleznete dětátko ovinuté plénkami a položené v jeslích". A hned se přidal k andělu velký zástup nebeského vojska, který takto chválil Boha.

Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.

Výklad:

Nebylo by dobře, kdybychom třeba jen na chvíli zapomněli pro narození Pána Ježíše v čase a pro jeho oběť později na kříži, že to všechno by nevedlo ke spasení ani jedné duše, která by zapomněla, že bez její vůle nemůže být spasena a má-li být spasena, je k tomu třeba, aby se Ježíš Kristus v ní znovu narodil, znovu v ní žil, znovu s ní vstoupil na kříž a znovu v ní vstal z mrtvých. Zkrátka, kdybychom zapomněli, že všechno, co se stalo v Betlémě, potom po různu v Palestině a na Kalvárii v Jeruzalémě, je především připomínkou lidstvu, co to je následovat Krista, co je to žít podle něj. Kdokoliv jde v jeho šlépějích, nejen si může kontrolovat správnost své cesty na každém kroku, který učinil Pán Ježíš, ale získá i sílu, která mu dovolí dokončit cestu, sílu Ježíšova mistrovského uskutečnění díla. Asi tak, jako když někdo zahraje výtečnou skladbu výtečného skladatele. Prožije s ním jeho tvůrčí nadšení a zkušenost. Musí ale být též výtečným hudebníkem, musí přinejmenším dobře ovládat své řemeslo. K tomu je třeba, aby všecken čas věnoval nácviku na svém nástroji.

A sv. Pavel nám dnes ukazuje, jaký nástroj má mít člověk k tomu, aby na něm mohl zahrát nebeskou hudbu znovuzrození. Kdokoliv z nás přizpůsobí sama sebe k přijetí velkých darů Božích, stane se majákem Božího světla, právě tak, jako se jím stal sv. Pavel a bude svítit mnohým na cestu i po své tělesné smrti.

Půjdeme k sv. evangeliu. Augustus, císař římský, jehož vláda trvala od roku 31 před Kr. do r. 14 po Kr., nařídil sčítání celého světa, tj. říše římské. Každý muž se svou rodinou musel se odebrat do místa, kde se narodil a tam se podrobil sčítací proceduře. Vládcové tohoto světa si myslí, že vydávají příkazy ze své osobní vůle. Ale tento příklad - a dalo by se jich najít libovolné množství - nám ukazuje, jak i jeho zásahu bylo třeba k tomu, aby svým nařízením dokreslil všechno, co bylo třeba k onomu překrásnému, do všech podrobností propracovanému obrazu narození Páně, po němž následovaly obrazy další, nesmírně dokonale provedené.

Doma by se Pán Ježíš nenarodil ve chlévě. Avšak vyskytlo se ono nařízení o sčítání, které donutilo sv. Josefa a Pannu Marii opustit domov v tak nežádoucí době. Bylo třeba ukázat celému lidstvu, pokud má oči k vidění připravené, že Bůh se má narodit ve chlévě, tj. v lidském těle, stejně jako bylo třeba ukázat všechno ostatní, co se má dít s člověkem, v němž se narodil Bůh. Nesčetná starověká mysteria méně odvážným a méně jasným způsobem naznačovala totéž. Od Ježíšova narození do jeho zmrtnýchvstání jsou skutečnými událostmi zaznamenány všechny podrobnosti vzestupu člověka z jeho běžného vědomí (které kdyby si zachoval, tak by zemřel) až k trvalému povýšení tohoto vědomí do přítomnosti Boží.

Kdo prožil aspoň část tohoto vzestupu, dá mi za pravdu, že s Pánem Ježíšem se nedělo nic výjimečného, nýbrž že u každého z lidí se totéž zákonitě opakuje a že dokonce na úrovni zcela lidské existuje totéž. Také v lidském těle od jeho narození na svět je přítomna nesmrtelná částička Boží, z níž začíná vyvěrat vědomí do závitů mozku a do všech smyslů, začne se formovat z její síly provizorní zevní vědomí, které má za úkol ze sebe zrodit vědomí Boží, pokud k tomu budou v lidském životě příznivé podmínky. Tady ovšem platí stejně krutý výběr, jakého jsme svědky v přírodě. Všichni lidé, kteří se narodí na světě a žijí dosti dlouho, jsou povoláni k tomu, aby ze svého běžného vědomí zrodili vědomí Boží, ale málokterí jsou vyvoleni k tomu, aby se jim podařilo splnit tento úkol. Pán Ježíš na tuto okolnost často ukazoval.

Zároveň se nám tu umožňuje hluboce pohlédnout na svobodu lidského jednání. Svoboda běžných, neosvícených lidí, je kromě jiného omezena také tím, že stejně jako Augustus, tak i oni dělají něco, čeho zákulisní smysl neznají, neboť není činu, za kterým by v pozadí nestálo něco, o čem jednající nemá zdání a k čemu napomáhá zároveň, někdy především. To už záleží na okolnostech. Ten, komu je dáno nahlédnout na velkolepou stavbu, kterou všichni pomáháme stavět aniž o tom víme, jedni snažíce se při tom odporovat Bohu, jiní snažíce se mu sloužit, ten nedokáže někoho nenávidět pro opačné názory, pro opačnou ideologii než jakou sám zastává a pro jiné náboženství, než které sám vyznává. Dokonce o svých mučitelích by dokázal říci to, co řekl Pán Ježíš při své smrti: "Bože promiň jim, neboť nevědí, co činí".

Ano, lidé nevědí, co činí. Aby to věděli, k tomu je zapotřebí, aby se napřed dozvěděli, co mají činit. Osud není utkán tak stroze, aby nemohl přejít z jednoho druhu osudu do jiného a jednoho poslání do druhého, třetího atd. Začne-li někdo např. žít podle křesťanských zásad, třeba jen pochopených podle jejich vnitřního smyslu, začne se vymykat z dosavadního osudového rámce. Začne-li se někdo dokonce řídit mystickým smyslem života, pak brzo shledá, že do té míry, do jaké poctivě sleduje tyto zásady, do té mu celý svět, doslovně všechno a všichni kolem něho, slouží v tom smyslu, aby mohl splnit své předsevzetí. Protože však nikdo nemůže nastoupit mystickou cestu s dokonalým porozuměním vnitřnímu smyslu života, musí **napodobovat nějaký vzor**. Může si to dovolit, protože existuje dokonalá obdoba všech mystických cest. Napodobování Krista je proto tím nejlepším, co můžeme dělat. Proto si tu vykládáme skrytý smysl jeho života, aby každý mohl s porozuměním vstoupit na cestu jím ukázanou. Dnes je třeba víc porozumění než víry, protože dnes výtěžky rozumové se těší, ať právem či neprávem, daleko větší důvěře než víra. Je-li dnes výchova a rozvoj rozumových schopností postaven na první místo v lidském životě, musíme k rozumovým schopnostem, týkajícím se zevního světa, přidat vědomosti, týkající se duchovního smyslu života, abychom zjednali rovnováhu napřed na poli rozumu a pak odtamtud podnikli tažení do oblasti ducha. Na východisku nezáleží, je-li jen zvoleno tam, kde je člověk nejzdatnější, v oblasti jeho předností.

První byli upozorněni na narození Páně pastýři, kteří v noci bděli u svých stád. Objevuje se u nich známý strach a bázeň, o níž se říká v Bibli, že bázeň před Bohem je základem moudrosti, právě jako ten strach je největší překážkou duchovního poznání. Záleží však na tom, o jaký druh strachu jde. Má-li dojít k osvícení,

musí mu předcházet otřes zevního já, jelikož je zapotřebí, aby zevní vědomí (jež je jiné povahy než vědomí vnitřní, které se má dostavit) nemohlo překrýt rodící se vědomí vnitřní, jak tomu běžně jest. To je tedy strach žádoucí, který pozastavuje činnost zevního vědomí, aby postoupilo místo vědomí vnitřnímu.

Jiný je strach, který má člověk vůbec před nastoupením duchovní cesty a pak z nastupujícího vnitřního vědomí v takové míře, že člověk krutě a reálně pocituje vnitřní umírání, přecházející až k zastavování fyziologických funkcí těla, třebaš i podvědomě řízených (činnost srdce a zastavení dechu). Tento strach je nežádoucí. Přesto však nástup tohoto strachu je druhým znamením nástupu vyšších duchovních stavů vnitřního přerodu. Musí však být překonán, právě tak, jako se stalo u pastýřů. Poslechli a šli se podívat do stáje.

Hod Boží vánoční. Druhá mše svatá, jitřní

Čtení z listu sv. Pavla Apoštola k Titovi (III, 4 - 7):

Nejmilejší, zjevila se dobrota a lidumilnost našeho Spasitele Boha, spasil nás ne pro skutky, které bychom vykonali my ve spravedlnosti, nýbrž podle svého milování koupelí znovuzrození a obnovení Duchem svatým, kterého na nás hojně vylil skrze Ježíše Krista, našeho Spasitele, abychom byli jeho milostí ospravedlnění a stali se dědici podle naděje věčného života.

Pokračování sv. evangelia podle Lukáše (II, 15 - 20):

Za onoho času pastýři si řekli mezi sebou: "Pojďme již až do Betléma a vizme tu věc, kteráž se stala, o níž Pán oznámil nám." I přispěchali a našli Marii a Josefa a děťátko položené v jeslích. Když to spatřili, oznámili co jim bylo řečeno o tomto dítěti. A všichni, kdo to slyšeli, podivili se tomu, co pastýři pověděli. Maria uchovávala pak všechna ta slova a ve svém srdci o nich uvažovala. A pastýři se vrátili, velebili a chválili Boha za všechno, co slyšeli a uviděli, jak jim bylo řečeno.

Výklad:

Sv. Pavel upozorňuje své žáky, že došli spásy nikoliv svou spravedlností, nýbrž milostí, tj. koupelí znovuzrození a obnovením Duchem svatým. Vysvětluje tu vlastně velmi pěkně smysl narození Pána Ježíše. Vtělený Bůh sestupuje na zem nejen proto, aby ukázal cestu k Bohu, tj. ke spáse, nýbrž aby ji také usnadnil svou milostí, jejímž výrazem je jeho zrození na zemi. Vtělení Boží na zemi je projevem dobroty a lásky Boží k lidem. A zase by bylo chybné, kdybychom tento projev milosti Boží brali nějak historicky, jako by jen tehdy, dokud Pán Ježíš chodil po zemi, se ve větší míře projevovala a uskutečňovala na lidech milost Boží. Tomu tak není. Vždyť sv. Pavel např. své žáky získal všechny až po smrti Pána Ježíše na kříži, nikdo z jeho žáků se s Pánem Ježíšem nesetkal a přece mohl tvrdit, že milost Boží prostřednictvím Pána Ježíše pořád proudí - koupelí znovuzrození a obnovou Duchem svatým. Vstupem Pána Ježíše na zem se navodila nová situace, neboli začalo období větší milosti Boží. A není důvodu k tomu, abychom se mohli domnívat, že už pominulo. Zvláště křesťané měli pochopit, že minula doba, kdy se dosahovalo vědomého spojení s Bohem téměř výhradně, aspoň u Židů, plněním složitých příkazů Starého Zákona a že se máme učit disponovat se pro milost Boží, která je tak hojně pro nás připravena. Není ovšem možno se spoléhat jen na milost a zanedbávat ctnosti, ale stejně nesprávné je zanedbávat milost a dbát jen o ctnosti nebo o zmenšování stupně hříšnosti.

Sv. Pavel, jak je známo, hlásal cestu pomocí obou těchto prostředků. Zvolit správnou míru obojího není tak velké umění. Těžší je umět se přizpůsobit k přijetí milosti Boží.

Nebudeme zatím mluvit o známých prostředcích, jako je plnění vůle Boží, plnění jeho příkazů, sv. zpověď a přijímání, nýbrž jen o tom, co nám nabízí dnešní sv. evangelium.

První se dozvěděli o narození Pána Ježíše pastýři, kteří v noci hlídali svá stáda. Kdybychom tento fakt převedli do běžné mluvy ze skutkové symboliky, řekli bychom, že nejbliže jsou a nejsnáze se stanou svědky zrození Pána Ježíše ti lidé, kteří v noci bdí nad svým stádem ovcí, tj. kteří se snaží o to, aby v době, kdy jsou neosvíceni (noc), hlídali své vášně (ovce), třeba to byly vášně nevinné. Dále bychom mohli v této symbolice spatřovat ten smysl, že prostí lidé jsou přístupnější osvícení.

Tato rada se nám ukazuje být velmi cenná. Vášně, ani jejich projev, nemusejí být hříšné a přece jsou někdy závažnou překážkou na cestě k Bohu, nedovedeme-li jich uplatnit právě na této cestě. Tak např. věnuje-li se někdo vášnivě šachu nebo

kterémukoliv sportu, takže se mu stává tento sport cílem a ne prostředkem k upevnění zdraví těla a duše, je ztracen pro duchovní cestu. A tak je tomu se všemi zájmy, z nichž se stává vášeň, zaujímající pro sebe celého člověka a naprosto ho poutající jen k sobě. Taková vášnivost je sama o sobě znakem velkých duchovních schopností, ale pokud se neupíná k duchovnímu cíli, je pro duchovní život téměř ztracena.

Maria pak uchovávala všechna ta slova a ve svém srdci o nich přemýšlela. Tak je tomu s duší, která porodí Syna Božího. Nemůže už zapomenout na to, co zažila, už zavládl jiný vztah mezi zevní a vnitřní stránkou duše. Vzpomínka na zážitek prvního znovuzrození, tj. narození Pána Ježíše, v duši je nesmazatelná a je mocnou vzpruhou, zvláště citovou. Proto se praví, že Panna Maria uchovávala všechno ve svém srdci. (6)

Hod Boží vánoční. Třetí mše svatá, ve dne.

Čtení z listu sv. Pavla Apoštola k Židům (I, 1 - 12):

Když mnohokrát a mnoha způsoby Bůh byl kdysi mluvil k otcům skrze proroky, naposled v těchto dnech k nám promluvil skrze Syna, kterého ustanovil za dědice veškerenstva, skrze kterého učinil také věky, on, který je odlesk jeho slávy a dokonalá podoba jeho podstaty, všechno pak udržuje svým mocným slovem, když způsobil očištění od hříchů, zasedl na pravici Velebnosti na výsostech. Stal se tím vznešenějším než andělé, čím znamenitější jméno zdědil než oni.

Neboť kterému andělu Bůh kdy řekl: Ty jsi můj syn, dnes jsem tě zplodil? A zase.

Já mu budu otcem

a on mně bude synem?

Až pak zase uvede svého Prvorozeného na svět, řekne.

Nechť se mu klanějí všichni Boží andělé.

K andělům však praví:

Užíváš svých andělů jako větrů

a svých služebníků

jako ohnivého plamene.

Ale k Synu:

*Tvůj trůn, Bože, na věky věků,
žezlo tvého království
je žezlo spravedlnosti.
Miloval jsi spravedlnost
a nenáviděl nepravost,
proto tě pomazal Bůh, tvůj Bůh
olejem veselí jak nikoho z tvých druhů.*

*Dále: Ty, Pane, založil jsi na počátku zemi
a dílem tvých rukou jsou nebesa.
Ony pominou, ty však zůstáváš
a jako oděv všecka zvetšejí,
jako plášť je svineš
a jako šat vyměníš.
Ty však jsi stále týž
a tvoje léta nebudou mít konce.*

Počátek sv. evangelia podle Jana, I, 1 - 14:

Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo. To bylo na počátku u Boha. Vše povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic z toho, co povstalo. V něm byl život, a ten život byl světlem lidí. A světlo svítí ve tmě, a tma je nepojala. Byl jeden člověk poslaný Bohem. Jeho jméno bylo Jan. Ten přišel na svědectví, aby svědčil o světle, aby všichni skrze něho uvěřili. On nebyl světlo, měl jen svědčit o světle. Pravé světlo, které osvěcuje každého člověka, přicházelo na svět. Na světě byl a svět ho však nepoznal. Do vlastního přišel a vlastní ho nepřijali. Ale všem, kdo ho přijali, dal moc státí se dětmi Božími, těm, kdo věří v jeho jméno, kteří se nezrodili z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, nýbrž z Boha. A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. I patřili jsme na jeho slávu, slávu, jakou má Jednorozený od Otce, plný milosti a pravdy.

Výklad:

Jak toto poslední dnešní čtení, tak i sv. evangelium předkládají věřícím fakt o odvěkém narození Syna z Otce. Sv. Pavel se snaží především dokázat Židům na různých výročí ze Starého Zákona Božství Ježíše Krista. Jeho citáty, které čerpal ze Starého Zákona, vzbudily už řadu polemik jak mezi Židy, tak i mezi jinými

znalci Zákona. Tvrdí se, že sv. Pavel násilně užívá některých výroků (jako už před ním činili někteří evangelisté), které byly zřejmě určeny pro někoho jiného, ve prospěch Pána Ježíše. Avšak sv. Pavel nechoval přitom zlého úmyslu, naopak měl schopnost, kterou jeho kritici neměli. Uměl luštit zákulisní, vnitřní souvislosti starého věku s příchodem Pána Ježíše, uměl najít všechno, co ukazovalo na příchod Vykupitelův, a to proto, že slova proroků mu nebyla pouhými slovy podle jejich zevního významu, nýbrž i duchovními vzkazy, které s netýkaly jen hmotných poměrů. Měl zkrátka vědomosti, které též dnešní lidstvo citelně postrádá, dovedl pohlížet za zevní běh událostí, dovedl postřehnout jejich skrytý smysl.

Tento skrytý smysl má i nejnepatrnější příhoda, nejnepatrnější událost na tomto světě. Ale kdyby se někdo snažil vyjádřit vnitřní smysl všeho, co se děje, jen ze zvědavosti, nikdy by se mu to nepodařilo. Tento skrytý smysl všeho se otevírá jen tomu, kdo jej potřebuje znát na cestě k Bohu, a jen do takové míry, do jaké jej potřebuje znát. Toto pochopení je pak součástí jeho osobního duchovního vedení, je pro něho závazné, jako všechno duchovní vědění. Není to vědění pro vědění, ale pro usnadnění cesty. Neřídí-li se jím ten, komu je dáno jeho pochopení, ztrácí zase tuto schopnost. (7)

Svatý Pavel pak srovnává anděly s Ježíšem Kristem a kromě jiného operuje skutečností, že Pán Ježíš měl znamenitější jméno než andělé a proto byl vznešenější než oni. I toto tvrzení by se nezasvěcenému člověku mohlo zdát velmi naivní. Jenže jména andělů jsou dokladem toho, kdo je míněn andělem. Každé jméno andělovo končí na el, což znamená Bůh. Tak např. Michael znamená "kdo je jako Bůh", Gabriel "muž boží" atd. Co anděl, to personifikovaná Boží vlastnost. Všichni andělé jsou vlastně Bohem rozloženým pro snazší pochopení na jednotlivé jeho vlastnosti. Nejde však o pouhé vlastnosti, nýbrž jde též o různé podoby pomoci, které člověk od Boha potřebuje. Každý anděl býval volán při jiné příležitosti a tím se stával spojkou mezi člověkem, který nemohl pochopit vznešenost Boží, a Bohem který chce vést a vede člověka. Sestup Pána Ježíše na zem odpovídá zcela tomuto způsobu usnadněného přístupu k Bohu, jenže tu nesestupuje mezi lidi jedna jediná vlastnost Boží, jakou představuje jediný anděl, nýbrž celý projevený Bůh najednou. Proto je jeho pomoc všestrannější a může se stát cestou, po níž je možno dojít až k vědomému soužití s Bohem. Tuto úlohu andělé nemají, proto jsou menší než Ježíš Kristus. O úkolu Pána Ježíše svědčí i jeho jméno "bůh je spása", hebrejsky Jehošua, počestěno

na Ježíš, tedy jméno větší a vznešenější než jméno kteréhokoliv anděla. Tolik na podporu Pavlovy argumentace.

Sv. Jan se snaží na počátku svého poselství vysvětlit věčný původ Pána Ježíše. Říká, že dříve než byl vesmír existovala inteligentní tvůrčí síla Boží, pomocí níž všechno vzniklo. Sv. Jan měl tedy rozřešen původ hmoty. Hmota pochází od Boha a tedy i prostředí, ve kterém se hmota nachází, prostor a čas. Nuže, monismus, který se dnes při omezeném pohledu ze stvořeného jeví jako dualismus. Také život, který máme, je původu Božího, čili jinými slovy, život, ze kterého je odvozen náš pomíjející život ve hmotě, je věčný. Na rozdíl od života, který známe tak, jak se jeví ve hmotě, podobá se tento věčný život světlu, které sice ve hmotě (ve tmách) svítí, ale hmota, ani naše nebo zvířecí od něho odvozené vědomí, vytvořené pro potřeby dočasného života ve hmotě, je nevnímají. Jan znal ono světlo, proto měl poslání, aby zvěstoval jeho dočasně i ve hmotě viditelný příchod. Avšak svět je přesto nepoznal, protože o to nestál. Poznali je jen ti, jimž k tomu byla dána moc od Boha, aby se stali vědomě dětmi Božími. Ale to nebyli a nikdy nebudou lidé, jak je vidíme zevníma očima. Ten, kdo má moc poznávat světlo Boží, nenarodil se z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, nýbrž z Boha. Takovými byli např. apoštolové, ale ne ti, kteří se narodili z krve, ne jejich hmotné schránky, ne jejich zevní vědomí, jejich já, nýbrž vnitřní, znovuzrozené, teprve během jejich života se v nich narodivší nové duchovní já. Takovou je do vědomí vstoupivší světelná podstata každého znovuzrozeného člověka, každého opravdového světce. Budeme mluvit o tom ještě později, až si všimneme jak např. sv. Pavel rozlišoval své malé já, které se narodilo zde na zemi a které si říkalo Pavel, a své vnitřní duchovní já plné života Kristova, jehož byl ovšem Pavel nositelem od okamžiku svého duchovního přerodu. Toto pravé duchovní já svou nesmrtelnou podstatou je totožné se Slovem, osvěcuje každého člověka bez rozdílu zda je osvícen a znovuzrozen či nikoliv, neboť veškeré vědomí, inteligence, smyslové schopnosti pocházejí z něho, ale zevní vědomí, které máme, o něm neví z toho důvodu, že zatím jen ono vnitřní světlo plní svůj úkol, umožňovat náš život na zemi v lidském těle a s lidskými schopnostmi, avšak neplníme svůj úkol my, abychom zase naopak ze zevního světa pronikli dovnitř ke zdroji svého života. To je úkol, který nám Pán Ježíš ukazuje od svého narození v jeslích až po zmrtvýchvstání.

Jen ještě jednou se zastavím u výroku o Janu Křtiteli: "On nebyl světlo, jen měl svědčit o světle." To platí o každém třeba duchovně nejpokročilejším člověku. Snadno na něm shledáváme,

že mu bylo ponecháno jeho chybný lidství, avšak máme-li uši připravené k slyšení a srdce otevřené jeho citům, slyšíme, kdo z něho mluví a cítíme, kdo v něm žije. Proč tuto věc zdůrazňuji? Duchovní vzestup nikdy nevede k dokonalosti ve hmotném životě. Co jednou je omezené, a takové je také tělo s jeho rozumem a schopnostmi, nemůže se dostat přes určitou míru omezenosti. Mohou se vlivem pronikání vnitřního světla mnohonásobně zlepšit lidské vlastnosti znovuzrozeného člověka, ale je-li takový jedinec dostatečně pokročilý ve znovuzrození, jelikož i ono má své stupně, zaručeně nebude považovat sebe za světlo, nýbrž toho, kdo je v něm opravdovým světlem.

Obdobně podobná nedokonalost vládne v celém vesmíru. Je záměrná, neboť celý vesmír vyplynul dočasně z Boha, do Boha se má vrátit. Slovo přichází na svět, aby postupně všechno přivedlo k dokonalosti, tj. k Bohu. Je to hra lásky, velkolepá hra na schovávanou se šťastným koncem. Naše před Bohem se schovávající lidská individualita je nalezena a přivedena do otcovského domu. Budeme mít příležitost si o tom později říci více.

Neděle mezi oktávem vánočním

Čtení z listu sv. Pavla Apoštola ke Galaťanům, IV, 1 - 7:

Bratři! Pokud je dědic nezletilý, v ničem se neliší od služebníka, ačkoliv je pánem všeho, ale je pod poručníky a správci až do doby přesně stanovené otcem. Tak i my, když jsme byli nezletilí, sloužili jsme pod počátky světa. Když se však naplnil čas, poslal Bůh svého Syna, narozeného ze ženy, narozeného pod Zákonem, aby vykoupil ty, kteří byli pod Zákonem, abychom byli přijati za syny. A proto jste synové, že Bůh poslal Ducha svého Syna vám do srdce, a ten volá: "Abba, Otče!" Tedy už nejsi služebník, nýbrž syn, jestliže však syn, jsi i dědicem skrze Boha.

Pokračování sv. Evangelia podle Lukáše, II, 33 - 40:

Za onoho času Josef a Maria, matka Ježíšova, divili se tomu, co bylo o něm řečeno. Simeon je pak blahoslavlil a řekl Marii, jeho matce: "Hle, tento je tu k pádu a k povstání mnohých v Izraeli a na znamení, kterému bude odpíráno - a tvou vlastní duši pronikne meč, aby se zjevilo smýšlení mnoha srdcí." Byla tam také prorokyně Anna, dcera Funelova, z kmene Aserova. Ta byla velmi pokročilého věku a žila se svým mužem sedm let od svého panenství a byla vdovou až do osmdesáti čtyř let. Ta nevycházela z chrámu, ale ve dne v noci sloužila Bohu posty a modlitbami. I přišla právě v tu hodinu, velebila Boha a mluvila o něm ke všem, kdož očekávali vykoupení Jeruzaléma. A když skončili vše podle

zákona Páně, vrátili se do Galileje do svého města Nazareta. Dítě pak rostlo a sílilo, bylo plno moudrosti a Boží milost byla na něm.

Výklad:

Jak krásný obraz plný naděje tu před námi rozvíjí sv. Pavel. Člověk, dokud není duchovně vyspělý, dokud se v něm nezrodil Kristus, podléhá zákonům přírody, narození, vegetační období, smrt. Slouží pod počátkem světa. Svět totiž začíná se projevat napřed pouhou hmotou, potom hmotou oživenou a nakonec oduševnělou. Člověk žije pod nadvládou svého těla, svých chtíčů, tužeb, přání, pod vládou společnosti, která chce mít z každého z nás oddaného a prospěšného sluhu. Správci tohoto světa, vládci naší společnosti, mají právo vládnout každému z nás, jako bychom nebyli dědici království Božího, jako by oni měli na nás výhradní právo. Svatý Apoštol dokonce jinde radí, abychom byli vrchnosti poddáni, neboť ona je od Boha určena k vládě. Toto zavdalo podnět k mnoha nedorozuměním. Sv. Pavel měl totiž na mysli jen to, aby křesťané nerušili politický řád na zemi, uvnitř národů, v nichž žijí, a to z toho důvodu, že řád, utvořený i neosvícenými lidmi, většinou usnadňuje dostačujícím způsobem život na úrovni hmotné, a je proto vždycky velkým přínosem pro každého, kdo se na takový řád může spolehnout a nemusí se starat sám z vlastních sil o svou bezpečnost a opatření základních životních potřeb. Z tohoto řádu se člověk nemá vymaňovat tím, že by se ho snažil povalit, nýbrž tím, že mu odroste, že se stane vědomým synem Božím. A řád světský, který tímto způsobem opouští dědic království Božího, může proto sloužit ostatním, dosud nedospělým dědicům, protože jiný, vyspělejší řád by se pro ně nehodil, činil by je nešťastnými, kdyby se podle něj měli řídit. Jinými slovy, každý žije v takovém řádu, jaký si zaslouží. Zato jakýkoliv světský řád, tedy nižší než ten, do něhož dorostl, nečiní vědomého dědice království Božího nešťastným, ani rozpolceným. Neocitá se nikdy na rozpacích, koho má poslouchat, neboť správně rozeznává pomocí osvícení, kterého se mu dostává, ne pouhým rozumem, co má dávat císaři a co Bohu. Nikdo ani nepoznává, že třebas uprostřed největší nesvobody zažívá ničím nezkalenou vnitřní svobodu, a reptají-li ti, kteří se cítí utiskováni režimem, on zaručeně nikoliv. Ví, proč reptají. Neporozuměli, že nevědí nic o základně, ze které musí bez reptání vycházet, nevědí, že materiální základna a poměry v ní nejsou ničím náhodným, že je jen třeba, aby jich uměl použít pro svůj duchovní vzestup. Mohou však nastat i takové poměry, že sám to nesmí nikomu vysvětlit, aby nebudil pohoršení žárlivých vládců.

A jak poznáme, že už jsme synové Boží, že už jsme dospělí dědici království Božího? Sv. Pavel odpovídá: "A proto jste synové, že Bůh poslal Ducha svého Syna vám do srdce, a ten volá: "Abba, Otče!"

Dokud jsme služebníky světa, známe jen svého hmotného otce a matku, také hmotu můžeme považovat za svou hmotu, a nikdo by nás nepřiměl k tomu, abychom dokázali upřímně a bez pokrytectví považovat za svého otce Boha. Znovuzrozením však nastává změna. Dostavuje se zkušenost, že jsme nesmrtelné bytosti, a proto se také začínáme hlásit k nesmrtelnému Otci.

Protože však s tím souvisí i uznání vyšší vlády než jaká existuje na světě a jakou mohou vytvořit lidé, pak režimy, které důsledně domýšlejí, oč při tomto znovuzrození jde, oponují křesťanskému náboženství, někdy spíše instinktivně než s rozmyslem. Plným právem, neboť tu se vymaňují z jejich moci lidé, kterým oni, od té chvíle, ať je jim to milé, či nikoliv, ať o tom vědí či nevědí, musí sloužit. Je to ve skutečnosti trvalý boj, i když často skrytý a neviditelný, v němž každá ze stran musí zaplatit draze své úspěchy. Zadarmo nic nepřichází a neuhájí se pozice, kterou obránci opustili. Tak rozumějme začátku dnešního sv. evangelia. Stařec Simeon a prorokyně Anna jsou vzorem správně žitého života. Dostalo se jim příslibu, že neumrou dříve, dokud nespatří Spasitele. Také nikdo z nás se nerodí na tento svět jen proto, aby si tu užil pár let života a umřel, nýbrž, aby se mu dala příležitost setkat se se svým Spasitelem. A kdokoliv cílevědomě trvá na tomto setkání a celý svůj život podrobí tomuto cíli způsobem myšlení a jednání, setká se se svým Spasitelem, stane se vědomou nesmrtelnou bytostí, bude moci bez nadsázky říci, že nepřišel na svět, aby tu umřel, nýbrž aby tu vědomě vstoupil do věčného života.

Obřezání Páně - Nový rok

Epištola jako o první mši svaté o vánocích (Z listu sv. Pavla Apoštola k Titovi, II, 11 - 15.)

Pokračování sv. Evangelia podle Lukáše, II, 21:

Za onoho času, když uplynulo osm dní a měl být obřezán, bylo mu dáno jméno Ježíš, jak ho pojmenoval anděl, dříve než byl počat v lůně.

Výklad:

Obřizka u Židů je něčím obdobným, jako je nyní křest u křesťanů, neříkám jako byl křest u prvních křesťanů. Při obřizce bylo dítě přičleněno k vyvolenému národu. Vyplývá z toho povinnost plnit Boží zákon a za to má být splněn slib daný vyvoleným, že život jejich nebude končit smrtí, nýbrž vědomým věčným životem. Při obřizce se dávalo dítěti jméno, které obyčejně v sobě obsahovalo něco, čím si přáli, aby dítě vynikalo ve svém poměru k Bohu a k lidem, nebo to bylo jméno prorocké. Dostalo-li se např. někomu jména Jan, znamenalo to "Bůh je milostiv", přáli si rodiče, aby mu byl Bůh milostiv, aby se dítě ubíralo cestou lásky a oddanosti k Bohu. Podobný smysl má ženské jméno Anna, které znamená milost. Mužské jméno Jehošua, krátce Jošua, česky Ježíš, znamená "Bůh je spása". Byl v tomto jménu skryt úmysl, aby se skrze dítě Ježíš Bůh projevil jako Spasitel. Jinými slovy: Člověk se dostal do tohoto světa tvůrčí vůlí Boží (Bůh zde působil jako Stvořitel), ale ne proto, aby v něm našel trvalý domov, nýbrž proto, aby v něm nabyt zkušenosti, se kterými by se mohl zase vrátit do pravého otcovského domu - k Bohu. To je akt spásy, akt vyvolenosti - toto přivodit je úkol Ježíšův.

Naším úkolem je ne zítra, ne za rok, ne v tomto životě, ale ještě dnes souhlasit s posláním Ježíšovým a dát se na cestu k Otcovskému domu. Zasněťme tomuto předsevzetí celý rok.

Nejsvětějšího Jména Ježíš (v neděli mezi 2. a 5. lednem. Nepřipadá-li v tuto dobu neděle, slaví se tento svátek 2. ledna).

Čtení ze Skutků apoštolských, IV, 8 - 12:

V oněch dnech Petr, naplněn Duchem svatým, řekl: Předáci lidu a starší! Jsme-li dnes vyslýcháni pro dobrodiní na nemocném člověku, čím on byl uzdraven, budiž známo vám všem a všemu lidu izraelskému: ve jménu Ježíše Krista Nazaretského, kterého vy jste ukřižovali, kterého Bůh vzkřísil z mrtvých, skrze tohoto stojí před vámi tento člověk zdráv. On je ten kámen, který jste vy, stavitelé, zavrhlí a který se stal úhelným kamenem. A v nikom

jiném není spásy. Neboť není pod nebem dáno lidem jiné jméno, ve kterém máme být spaseni."

Sv. Evangelium se čte opět z Lukáše, II, 21, jako předešlého dne.

Výklad:

Ze slov Petrových zjišťujeme, jak velkou měl úctu ke jménu Pána Ježíše Krista a jak pro něho i pro první křesťany neexistovalo jiné jméno, ve kterém může být někdo spasen.

Nešlo tu však o nějakou víru v magickou moc jména Syna Božího, nýbrž o vhodně volený prostředek k vyjádření vřelého poměru apoštolů k jejich učitelům. Nestačí znát cíl, nýbrž je třeba znát správné prostředky k jeho dosažení a umět správně zvolit takové z nich, které jsou pro určitého jedince a pro určitou situaci nejvhodnější.

Úcta, vážnost a víra v moc jména Božího je jeden z mnoha prostředků, které, je-li jich dobře použito, neomylně vedou k cíli, tj. k vědomému spojení našeho vědomí s vědomím Božím, po křesťansku řečeno, ke spáse. Prostředek - jméno Boží - má však vlastní, na nichž lze dobře ukázat, co vede i k účinnosti kteréhokoliv jiného prostředku.

Apoštolové měli především neotřesitelnou víru v samotného nositele jména Božího - v Syna Božího Ježíše Krista. A nebyla to víra slepá, protože většina z nich viděla jeho moc, a kdo s ním z nich nechodil, jako sv. Pavel, ten poznal na sobě to nejdůležitější, působení Ducha svatého, kterého Ježíš Kristus poslal, když vstal z mrtvých. Apoštolové se proto dokázali "dovolat" pomoci Boží velmi snadno. Když chtěli provést dobrý skutek a potřebovali k tomu Boží vůli, dovedli se jí přirozeným, velmi prostým způsobem dovolat. A tu jsme u jádra věci.

Má-li se někdo dovolat pomoci Boží anebo vůbec jakéhokoliv projevu zásahu Božího, je třeba dvojího:

1. Aby po vyčerpání všech lidských prostředků nezoufal, neztratil klid, nýbrž odstoupil dokonale od myšlenky, že může pomoci člověk a stejně bezvýhradně se chopil myšlenky, že pomůže Bůh. Oč tu vlastně jde? O umění odstoupit od sama sebe, od své síly od Boží odvozené a obrátit se přímo k prameni této síly. Jinak řečeno: Síla Boží se proto ve stvořeném neprojevuje přímo, že se projevují jednotlivé složky sil ze základní síly Boží odvozené, síla prosátá hmotou, prostorem a časem, tedy po všech stránkách omezená, dokonce omezená záměrně, aby mohl vůbec existovat vesmír se zdánlivou odděleností od Boha a u vědomého

tvora se zdánlivým pocitem oddělenosti od vědomího Božího. Totéž platí o lidském vědomí. Boží vědomí se neprojevuje proto, že ustavičně bez mezer převládá vědomí lidské, prýšticí z vědomí Božího. Jako není vteřiny v celém životě uvědomělého tvora, během níž by pomocí hmotných nástrojů (mozku, smyslů atd.), které fungují také jako regulátory Boží síly, nepřiplýval nepatrný, pečlivě omezený pramének uvědomovací síly Boží do lidského vědomí a tím je udržoval, tak také není vteřiny, během níž by se otevřela zmíněná stavidla síly Boží a vědomí Boží by připlýnulo do našeho vědomí ve větší míře. Je to proto, že jsme jednak neobjevili vhodný prostředek, jakým tato stavidla popustit, jednak neumíme objevených prostředků správně použít.

2. Aby použil prostředku správného, na pravém místě, odpovídajícího dané situaci a potřebě, a vždycky tak, aby použitím prostředku, který odpovídá jen části lidských schopností, odstranila se celá lidská osobnost, která je vždycky největší brzdou nástupu Boží síly.

Apoštolové znali toto umění, proto se jim podařilo uzdravit nemocného ve jménu Ježíše Krista. Na kterémkoliv zázraku je nadpřirozené jen to, že místo slabé, lidské, od Boží odvozené síly, je správným způsobem použito téže síly původní, Boží, neomezené, v patřičné míře, správným způsobem a na správném místě, přičemž, jako katalyzátor, působí zvolený prostředek, který má za úkol na chvíli odstranit lidské já a usnadnit tak příkon Boží síly. (8)

Zjevení Páně - 6. ledna

Čtení z proroka Izaiáše 60, 1 - 6:

Vstaň a sviť, Jeruzaléme, vzešloť tvé světlo a velebnost Boží je nad tebou. Neboť hle, temno zemi přikrývá a mrákota zahaluje národy, ale nad tebou vzešel Hospodin a jeho slávu lze v tobě viděti. Pohané chodí ve tvém světle, i vládci v lesku, kterým jsi zazářil. Pozdvihni vůkol oči své a viz: všichni ti pospolu přišli k tobě. Synové tvoji zdaleka přibyli a tvé dcerky z klínů vstávají. Pak budeš hleděti a rozplývati se, diviti a šířiti se bude tvé srdce, až k tobě zaměří bohatství moře, až přijde zámožnost pohanů k tobě. Záplava velbloudů tě zatopí, dromedáři z Madjanu, z Efy, všichni

také ze Sáby přijdou, zlato, jakož i kadidlo přinesou a slávu Páně budou zvěstovati.

Pokračování sv. Evangelia podle Matouše II, 1 - 12:

Když se tedy narodil Ježíš v Betlémě v Judeji za dnů krále Herodesa, hle, přišli do Jeruzaléma mudrci od východu a pravili: "Kde je ten narozený král židovský? Viděli jsme totiž jeho hvězdu na východě a přišli se mu poklonit." Sotva to Herodes uslyšel, vzrušil se a celý Jeruzalem s ním. I svolal všechny velekněze a vykladatele Písma lidu a vyzvídal na nich, kde se má Mesiáš narodit. Oni mu tedy řekli: "V Betlémě, v Judeji, neboť tak psal prorok:

*A ty Betleme, země Judova,
naprosto nejsi nejmenší mezi předními městy Judovými,
neboť z tebe vyjde vůdce,
který bude vládnout svému lidu izraelskému."*

Tu si Herodes tajně zavolal mudrce a vyptal se jich přesně na dobu hvězdy, která se jim ukázala. Poslal je pak do Betlema se slovy: "Jděte a dobře se vyptejte na dítě, a až je naleznete, oznamte mi, abych se mu šel poklonit i já." Když to od krále vyslechli, odešli. A hle, hvězda, kterou viděli na východě, šla před nimi až přišla nad místo, kde bylo dítě a zastavila se. Jakmile uviděli hvězdu, nesmírně se zaradovali. I vstoupili do domu a našli dítě s jeho matkou Marií. Padli na zem a podali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu. A poněvadž dostali ve snu pokyn, aby se nevraceli k Herodesovi, odebrali se jinou cestou do své země.

Výklad:

Často se budeme setkávat s proroctvími různých starozákonních proroků. Přečteme-li si toto Izaiášovo proroctví, které vzniklo před více než 700 léty před Kristem, a četné jiné jeho věštby, v nichž činí narážky na příchod Páně, musíme přiznat, že jeho vidění budoucnosti se splňovala, avšak prapodivným způsobem, právě jako tomu bylo u ostatních proroků. Soudný čtenář musí uznat, že tito lidé měli možnost nahlédnout do připravujících se událostí, ale nikdy neodhadli skutečnost přesně tak, jak se potom udála, a téměř vždy se jejich předpovědi splnili v jiném než v odhadnutém čase. Srovnáváním proroctví s nastalou

událostí dojdeme k několika závažným závěrům. Události nejsou ani časově, ani obsahově přesně určeny. Je dána určitá dispozice, určitý rámec. Pohled na tento rámcový obraz není jednoduchou záležitostí. Je třeba jej převést z bezčasovosti do určitého času, a to už je věcí rozumového odhadu, dále je třeba událost konkrétně vylíčit, což není ve statickém obrazu obsaženo. Věštec si pomáhá podobou života, ve kterém právě žije. Tím nutně zkresluje budoucí událost.

V našem případě Izaiáš z patriotických důvodů přisoudil Jeruzalemu slávu, která náležela Kristu, a dá se předpokládat, že to neučinil záměrně, nýbrž že nerozeznal svůj úsudek od viděného obrazu.

Dnešní sv. evangelium nám dává možnost odpovědět především na dvě otázky:

1. Jak se dověděli tři králové o narození Páně?
2. Co chtěli projeviti tři králové svou namáhavou cestou s dary?

K první otázce. Tři králové viděli hvězdu, která je předcházela. Viděli jeho hvězdu na východě, to má dvojí význam. Jednak, že vycházela, jednak, že stála na východě. Protože však Herodes neviděl nic a také nikdo jiný o ničem nevěděl, zřejmě to nebyla hmotná hvězda. To je patrné z toho, že hvězdu pořád neviděli, zjevila se jim potom až nad Betlemem, označila jim přímo dům, kde se Pán Ježíš narodil. Světelné projevy při jakémkoliv osvětlení, jak víme ze života mystiků, vůbec nejsou ničím zvláštním. Hvězda mohla být jen chvilkovým zjevem. Teprve znalci Písma zjistili, že by mohlo jít o Betlem. Podle jejich posudku poslal potom Herodes tři mudrce do Betlema a tam se jim dostalo dalšího vidění hvězdy. Evangelista nám podává formulací textu dostatek důkazů, že o hmotnou hvězdu nešlo. Proto jsou také bezpředmětná všechna astronomická bádání ohledně narození Páně.

Ke druhé otázce: Hvězda se ukázala tzv. pohanům, nikoliv Židům. Je tedy symbolem toho, že všichni lidé jsou Bohem voláni k tomu, aby se podíleli na užitku, který přineslo narození Páně. Toto, bohužel, křesťané pochopili tak, že mají potírat ostatní náboženství, kdežto andělské zjevení vůle Boží svědčí, že tomu bylo třeba rozumět jinak, neboť při narození Páně bylo slyšet.

"Na zemi pokoj lidem dobré vůle".

Lidem dobré vůle, kteří se budou chtít jakkoliv podílet na požehnání Božím, má se dostat pokoje. A my budeme mít příležitost si ještě později vysvětlit, že jde o pokoj v duchovním

smyslu, o pokoj vnitřní, o naplnění života, o osvětlení, o moudrost a tím také o smíření lidí mezi sebou.

Škoda, že křesťané neuměli vždycky spojit poselství hvězdy s poselstvím andělů, že hlásali náboženství mečem a že prosluli nesnášenlivostí vůči jiným náboženstvím. Pochopili mylně, že mají vyhubit všechna ostatní náboženství světa, a tím přestupovali samotný základ křesťanství, na němž mělo být postaveno. Odpovězme si na otázku, jak by to bylo v pozdějších stoletích dopadlo, kdyby pohanští mudrci znovu přišli, tentokrát k hlavě církve a přinesli mu dary. Nebyl by je ani přijal, dokud by neodpřísáhli věrnost církvi. Doufejme, že v tomto ohledu se poměry brzy trvale změní. Ale bylo třeba 2000 let, aby aspoň někteří křesťané přišli k rozumu.

Dary, které mudrci přinášeli, byly symbolem toho, co vnitřně věnovali narozenému Pánu Ježíši do vínku. Řekli bychom to takto: Narození vtěleného Boha si lidstvo muselo zasloužit, a proto nejlepší síly lidstva se musily spojit k tomu, aby se Pán Ježíš narodil a mohl započít a dokončit svůj úkol. Je např. pochopitelné, že když mudrci dostali příkaz ve snách, aby se nevraceli k Herodesovi, že totéž sdělili rodičům Ježíšovým, a ti včas, ještě ve spojení s vlastním osvětlením, prchli před žárlivostí Herodesovou, před světským rozumem a vládcem tohoto světa, s jehož zkušeností se něco takového nesrovnávalo, a který viděl ve zrození Páně nebezpečí ideologického a odtud i mocenského rázu.

Také o cestě každého z nás k Bohu platí co o cestě mudrců a jejich darech. Má-li být naše cesta úspěšná, musí být dostatečně velkodušná. Nesmíme se spokojit s malými dary, nesmíme ji pěstovat jako něco okrajového, co není středem našeho života. Tak bychom si jen chybně dokázali, že cíl, vědomé spojení s Bohem, je pro člověka nedosažitelný. Je naopak třeba, abychom dali, co nejlepšího máme. A nepochybujeme o tom, že ideální by bylo, kdybychom tomuto cíli zasvětili především svou mladost. Ona je tím nejcennějším, co můžeme Bohu věnovat. Ale v každém věku je tím nejcennějším náš život. Celým životem Bohu sloužit, to je požadavek, bez něhož není možno dojít k cíli.

Ještě jedno důležité ponaučení z cesty mudrců. Až najdeme v sobě nově narozeného Ježíška, nevracejme se týmiž cestami k sobě, chovejme se jinak než dosud k neosvětlenému rozumu, který vládne v celém světě. Prozradíme-li světským lidem, že se v nás narodil Bůh, zahubí náš nově se zrodivší duchovní život svým posměchem a pohrdáním. Nebyly řídké případy, že vládcí tohoto

světa hubili i těla těch, které považovali za křesťany. Možná, že se poměry změnily aspoň v tom, že dnes vládcové tohoto světa činí jen mnohá diskriminační opatření vůči křesťanům. Panna Maria je nám vzorem. Píše se o ní: "Maria pak zachovávala všechna ta slova a ve svém srdci o nich uvažovala." (Luk. II, 19)

Vždyť narození Páně v Betlemě je teprve začátek cesty, po něm nastává vzrůst Božího dítěte, následuje provedení úkolu dospělého vědomí nesmrtelnosti, smrt na kříži a zmrtvýchvstání. Mnoho lidí zmaří celý další vzestup své duše k Bohu tím, že jdou se svou vnitřní radostí na trh a tam ji hlásají. Pán Ježíš by klasifikoval jejich počínání jako házení perel sviním, které by se mohly obrátit a pošlapat je.

Jestliže Herodes představuje neosvícený rozum, pak z popsaného chování mudrců vidíme, že jinak se máme chovat k jeho poznatkům před prvním znovuzrozením respektive před objevením života Božího v nás, jinak po něm. Tento život a osvícení z něho vyplývající nám potom mají být jediným vodítkem, týkajícím se vnitřního života, rozum nemá být pomíjen a má být podroben vyššímu rozhodnutí Božímu. Ale ani zdaleka nenastala doba, kdy nemusíme vůbec dbát rozumu. Vždyť Pán Ježíš je zatím nemluvnětem. V té době osvícení mohou posloužit jen v tom, čeho se týkají a pokud se vyskytují. Jsou nečetná.

Neděle v oktávu Zjevení Páně

Čtení z listu sv. Pavla Apoštola k Římanům XII, 1 - 5:

Bratři, prosím vás skrze Boží milosrdenství, abyste podávali své tělo v živou, svatou, Bohu libou oběť, to je vaše správná bohoslužba. A nepřipodobňujte se tomuto světu, ale proměňujte se obnovou své mysli, abyste dovedli rozeznat, co je vůle Boží, co je dobré a Bohu milé a dokonalé.

Neboť každému mezi vámi říkám skrze milost mi danou: Nemysli si nad to, než se sluší mysliti si, ale myslí si, aby to bylo rozumné, každý podle míry víry, jakou ho Bůh podělil. Jako totiž

máme v jednom těle mnoho údů a všechny tyto údy nemají touž životnost, tak i my, ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu a každý jsme údem jeden druhému.

Pokračování sv. Evangelia podle Lukáše II, 42 - 52:

Když bylo Ježíši dvanáct let a oni podle svátečního zvyku vstupovali do Jeruzalema a po skončení těch dnů se vraceli, chlapec Ježíš zůstal v Jeruzalémě, ale jeho rodiče to nepostřehli. Protože se domnívali, že je v průvodu, sešli den cesty a hledali ho mezi příbuznými. Když ho nenalezli, vrátili se do Jeruzalema a hledali ho. Po třech dnech jej našli v chrámě, jak sedí uprostřed učitelů, poslouchá je a táže se jich. A všichni, kdo jej poslouchali, žasli nad jeho rozumností a odpověďmi. Když ho uviděli, podivili se. I řekla mu jeho matka. "Dítě, co jsi nám to učinil? Hle, tvůj otec a já jsme tě s bolestí hledali." I řekl jim: "Proč pak jste mě hledali? Nevěděli jste, že já musím být v tom, co je mého Otce?" Ale oni neporozuměli tomu slovu, které k nim promluvil. I sestoupil s nimi, přišel do Nazareta a byl jim poddán. Jeho matka pak zachovávala všechna tato slova ve svém srdci. A Ježíš prospíval moudrostí, věkem a přízní u Boha i u lidí.

Výklad:

Dnes čtená slova sv. Pavla mají pro nás velkou důležitost. Svatý Pavel si přeje, aby křesťané podávali své tělo v živou, svatou, Bohu libou oběť, a říká, že to je správná křesťanská bohoslužba.

Málokdo asi tuší, jaká propastná pravda se skrývá v těchto prostých slovech. Popsali bychom celou knihu, kdybychom jejich dosah chtěli aspoň poněkud přiblížit pochopení neosvíceného rozumu. Tolik však je každému zřejmé, že se život na zemi zaplatí smrtí, někdy krutou, někdy milosrdnou, před tím často velkým utrpením duševním, i tělesným. Takovým způsobem většinou nedobrovolně člověk obětuje svůj život. Z toho není vyhnutí. Nikdo z nás však neví, co všechno už musel prodělat, než se stal člověkem s lidským tělem. Život se nemůže někde najednou objevit a zase zmizet. Je věčný. Může se jen zdánlivě oddělit od svého věčného zdroje, asi jako rameno řeky se odděluje od hlavního toku, ale ne nadlouho. Vždy znovu se s ním setká. Život, projevený ve hmotě, je odnoží života Božího a musí se zase jednoho dne do něho vlít. Nestane se tak smrtí. Tou ani zdaleka není dosaženo naplnění života. Každý z nás se může přesvědčit, že není možno dojít k tomuto cíli, tj. k přelití do věčného vědomého žití jinak než dobrovolnou obětí lidského života Bohu,

tedy ničím menším a ničím větším než tím, co nám naznačil Pán Ježíš svou smrtí na kříži. Tam nešlo o pouhou smrt, tam šlo o přípravu zmrtvýchvstání, to byl pravý smysl oběti života na kříži. Budeme mít ještě hodně příležitosti o tom mluvit podrobněji. Napodobit Krista neznamená dát se přibít na kříž a umřít, ztratit proto vědomí tohoto světa. Byli i takoví doslovní napodobitelé Kristova života. Neporozuměli vnitřnímu smyslu Kristova návodu. Svatý Pavel nevybízí následovníky Kristovy, aby zmírali mučednickou smrtí. Vybízí je, jak praví na mnoha jiných místech, ke správné službě Boží. Jenomže tentokrát tuto pobídku prakticky vysvětluje. On totiž dobře věděl, že tělo tu nemáme jen k životu na zemi, nýbrž že jak tělo, tak i život na zemi je nám dán proto, abychom jej mohli Bohu vrátit. Je to jedinečná hra lásky. Milující Bůh jakoby přemýšlel, co nám má dát, a rozmyslel se dát nám život na zemi, dar, který budeme mít ze všeho nejraději, a dal nám ho proto, abychom mu mohli prokázat největší možnou lásku, dát mu, co už považujeme za své a co je nám nejmilejší. Jistěže opravdu milující je ochoten dát svému milovanému nebo milované vždycky to nejlepší a nejdražší, co má. Dostoupí-li naše láska k Bohu tohoto vrcholu, člověk se nerozpakuje obětovat Bohu i své tělo.

Protože bych byl velmi nerad, kdyby zase toto mělo být pochopeno naivně, uvedu mně známý případ takové oběti těla. Zním člověka, který se během druhé světové války ocitl v koncentračním táboře ve velkém nebezpečí života. Nehrozila mu sice bezprostřední smrt, ale považoval téměř za jisté, že smrti neujde. Po určitých bojích, co má činit, učinil toto rozhodnutí: "Je jisto, že v tomto koncentračním táboře mě gestapáci dříve nebo později umučí. Než abych čekal, až mě oni připraví o život, odevzdávám jej Tobě, Pane, vezmi si ho. Tato myšlenka byla patrně pronesena nebo v duchu míněna s naprostou a bezvýhradnou vážností, jaké nikdo hned tak není schopen, není-li ve velkém nebezpečí života a jen málokdo schopen, je-li v takovém nebezpečí. Je-li však taková oběť míněna bez výhrad, je okamžitě Bohem přijata a to neočekávaným způsobem. Takový člověk se v té chvíli přesvědčí, že Bůh na něj čekal od věčnosti a že jej okamžitě přijímá k sobě, do svého vědomí, že se s ním okamžitě dělí o své věčné bytí. Vrátil-li se člověk z tohoto obětí Božího s živým tělem, zůstane už navěky vědomě dítětem Božím. Více se o tom dá těžko říci. Ale sv. Pavlu se to také stalo, proto smí dávat takové rady a může je dávat s plnou odpovědností. A vidíte, k takové oběti těla není třeba dýky, ani kříže, ani jiného smrtícího prostředku. Jen nevědomý člověk by si mohl myslet, že se obětuje Bohu tím, že se zabije. Bůh mu přece nedal život, aby

se zabíjel, nýbrž aby mu život odevzdal. A to je něco jiného, to je něco víc. Je to akt naprosto odevzdané lásky, je to prostý návrat lidského vědomí tam, odkud jednou vyšlo, aniž si na to už dnes pamatuje.

Sv. Pavel nás dále nabádá, abychom se nepřipodobňovali tomuto světu. Tím chtěl říci, abychom nežili pro život ve světě, aby nám život ve světě a pro svět nebyl cílem, nýbrž jen prostředkem k životu pro Boha. Jestli splníme tento požadavek, a jen tehdy, když jej splníme, nikdy jindy, začneme chápat, co je vůle Boží, co je dobré a bohumilé a dokonalé. Pro ilustraci mohu zde pokračovat v onom příkladu z koncentračního tábora. Onen člověk, jakmile se vlivem svého odhodlání, obětovat svůj život v těle Bohu, spojil s vědomím Božím, dověděl se beze slova vysvětlování, bez jakéhokoliv slyšeného hlasu, zkrátka začal vědět, proč je na místě tak velkého nebezpečí, dověděl se o celé řadě příčin, souvztažnostech, úkolech, o celé nové normě života a pravém jeho smyslu, zkrátka tolik, že by se tím mohla popsat celá kniha, kdyby to mělo smysl pro někoho jiného. Tam se také dověděl přesně to, co praví sv. Pavel: Že je údem Božím a jako takový má vztah ke všem lidem a ke všemu stvořenému i nestvořenému a má přesně vymezenou činnost, která mu náleží, právě jako je tomu obdobně u jednotlivých údů těla. Ten úd slouží k tomu, ten zase k onomu, ale tím jeden druhý nevyklučuje, nýbrž harmonicky doplňuje.

Jedině zmíněná proměna mysli, kterou má na mysli i svatý Pavel, může sebou přinést poznání vůle Boží. Není snad třeba ani podotýkat, že s takovým poznáním je spojena velká zodpovědnost, protože nikdo ji nezískává pro ukojení vlastní zvědavosti, nýbrž aby mohl spolupracovat s vůlí Boží. Vždycky je třeba na světě pár lidí, kteří vědí o vůli Boží aspoň v rozsahu svého úkolu daného od Boha, zatímco ostatní nedosahují této míry svobody. Je tomu tak proto, že neobětovali své tělo a svůj život v těle Bohu.

Ještě jednou se zastavme u požadované oběti těla, tak jak jsme si o ní vyprávěli na případu z koncentračního tábora. Naskytají se tu oprávněné otázky: Jaké je třeba přípravy k tomu, aby byl člověk schopen takové oběti? Dále: Je naděje, že někdo tak opravdově nabídne své tělo Bohu, když mu nehrozí tak velké nebezpečí života jako onomu člověku v koncentračním táboře? Odpovědi: Člověk, jemuž se to stalo, byl obeznámen s vnitřní modlitbou, věděl, kde má Boha hledat, kde ho se svou modlitbou najde. Mohlo by se tedy říci, že vnitřní modlitba je takovou dobrou přípravkou pro zmíněnou oběť. Ale ani to nestačí. Vnitřní modlitba

se nesmí provádět jen jako povinnost vůči Bohu, nýbrž musí být výrazem, symbolem, zástupným předmětem oběti celého člověka. Taková modlitba musí mít vždy jeden základní znak: Přistupuji k Bohu, abych se mu celý odevzdal. Vnitřní modlitba je mi jen vhodným prostředkem nabídky sama sebe. Např. ono odevzdání sebe, které provedl onen člověk v koncentračním táboře, nebylo první, ale bylo první úplné a bezvýhradné a zcela upřímné. Bylo třeba možná devíti let, než nastala příhodná situace, kdy toto sebeobětování mohlo být dovršeno. Proto se nemá opovrhovat ani malými oběťmi, ani je nelze zavrhnout. Ovšem každý si musí být vědom toho, že to jsou jen krůčky a že jen opravdu velkodušné, bezvýhradné odevzdání sebe vede k vědomému spojení s Bohem.

Všimněte si, jak nám správnou odevzdanost Bohu dokresluje evangelista na případu malého Ježíše. Zapomněl na návrat se svými rodiči a příbuznými, neboť byl zaujat věcmi Božími. Dával přednost věcem Božím, nebo přesněji, souvisejícími s Bohem, přitom však nepřestal být poslušen rodičů. Když mu připomněli, aby se vrátil, ihned poslechl. Tímto obrazem je vysvětlen správný postoj člověka po prvním znovuzrození k okolí, k povinnostem vůči společnosti na straně jedné, k Bohu na straně druhé. Nový zákon nám tento obraz neopomíná připomenout na jiné vyšší úrovni po křtu v Jordánu, a opět na jiné na kříži. Nevypadá stejně. Zde, v Jeruzalemě vidíme, jak vypadá první stupeň oběti všech vztahů k světu. Člověk je příliš zaujat nově nabytým poznáním, než aby opomenul jedné příležitosti, jak je prohlubovat a zdokonalovat. Příčí se mu světské řeči a často je nesnášenlivý vůči světským lidem a jejich světským projevům a starostem. Připadají mu malicherné a bezpodstatné. Proto výčitka Ježíšova rodičům: "Nevěděli jste, že já musím být v tom, co je mého Otce?" Člověk v té době cítí ne povinnost, ale nutnost zabývat se Božími věcmi, neobejde se bez nich, ale zato snadno od všeho ostatního. Ježíš musel být v tom, co bylo jeho Otce, ale nemusel být se svými rodiči. Mohl s nimi ještě být a byl s nimi. Nebylo by bývalo správné, kdyby je byl při své nedospělosti opustil. Víme, že později tomu bylo jinak. To jsou cenné rady. Kolik lidí si zatarasilo cestu k pokroku, když předčasně opustili prostředí, ze kterého vyrůstali.

A ke druhé otázce: Jaká je naděje, že někdo nabídne své tělo Bohu, nehrozí-li mu velké nebezpečí života? Naštěstí jsme všichni smrtelní a všichni se jednoho dne ocitneme před ještě větším a bezprostřednějším nebezpečím ztráty života než onen člověk v koncentračním táboře. Pak budeme stát před volbou: muset dát své tělo smrti nebo Bohu. Bude to stejně ubohý dar,

odevzdáme-li je Bohu, jakým byl u onoho člověka v táboře. Proč jsi je, člověče, stejně velkoryse nenabídl, dokud ti mohlo sloužit a nebylo ničím ohroženo: Tímhle se liší světští lidé od světců. Světec považuje každou chvíli svého života za poslední, protože chce, by byla poslední v tom smyslu, aby už nebyl sám bez Boha, oddělen svým vědomím od jeho. Je stále nedočkavý, stále touží po spojení s věčným, musí být v tom, co je jeho Otce. My ostatní, považujeme-li to za správné, se do tohoto stavu myslí pořád jen nutíme.

Zbývá nám říci ještě několik slov o úloze Panny Marie v tomto obraze. Řekli jsme si, že Panna Maria představuje nesmrtelnou duši a sv. Josef osvícený rozum, ovšem, pokud tak jednají. Víme dobře, že oddělenost nesmrtelné duše od naší zevní duše, od našeho pocitu jáství, od vnímání světa, je jen zdánlivá. Zevní vědomí, které máme a které považujeme za sebe a za své pravé já, je paprskem vyzařujícím ustavičně z lůna nesmrtelné duše. V tom smyslu existuje mezi oběma jednota. Všimněme si, že už podruhé čteme postřeh evangelistův o Panně Marii, že uchovávala všechna tato slova ve svém srdci. Tady se prozrazuje, proč nesmrtelná duše získá svého syna, proč se o něj stará až do jeho smrti na kříži. Každá lidská duše rodí panensky člověka s jeho vědomím, rodí jedině s přispěním Ducha svatého, právě jako Panna Maria, a užítky z tohoto života lidského tvora ukládá ve svém nitru, roste životem lidského individua. To je jeden z hlavních důvodů, proč nesmrtelná duše bere na sebe lidské tělo, proč tu na světě jsme. Je-li tomu tak, nebylo by rozumné obětovat sebe Bohu hned, v době plného zdraví a před chvílí krize?

Oktáv Zjevení Páně (13. ledna)

Čtení jako o svátku Zjevení Páně, Iz. 60, 1 - 16. Pokračování svatého Evangelia podle Jana I, 29 - 34:

Za onoho času zřel Jan Ježíše, jak k němu přichází a řekl: "Hle, beránek Boží, který snímá hřích světa! O tomto jsem řekl: Po mně přichází muž, který mě předešel, neboť byl dříve než já. A já jsem ho neznal, ale, aby byl zjeven Izraeli, proto jsem já přišel křtít vodou." A Jan vydal svědectví rka: "Viděl jsem Ducha sestupovati jako holubici z nebe, a zůstával na něm. A já jsem ho neznal, ale ten, který mě poslal křtít vodou, mi řekl: "Na koho uvidíš sestupovat Ducha a zůstávat na něm, ten křtí Duchem svatým." I viděl jsem a vydal jsem svědectví, že toto je Syn Boží."

Výklad:

Ten, který poslal sv. Jana křtít vodou, mu řekl, že pozná Syna Božího podle toho, že na něho uvidí sestupovat Ducha svatého a zůstat na něm.

Pro toho, kdo se začel do vnitřních zkušeností křesťanských mystiků, je tato poučka dobře srozumitelná. Mystický vývoj začíná tím, co je symbolizováno narozením Ježíšovým ve stáji v Betlémě. Mohli bychom s tím související vnitřní stav nazvat prvním znovuzrozením. Přestože už toto je převratný stav v lidském životě, přináší člověku jen jistotu o tom, že je na správné cestě a že se v něm zrodil nový život, který před tím vůbec neznal. Člověk se cítí naplněn nevýslovnou radostí z toho, že našel jasnou odezvu na své volání, ale chybí mu ještě ucelené duchovní poznání. Často ani nedocení dosah toho, co zažil, teprve pomalu dorůstá do úplného zvážení všech kladů této změny, všeho přínosu pro další vzestup. Je tomu opravdu tak, jako by se v něm zrodilo Boží nemluvně, ale on ho nevidí, ani neslyší, jen o něm ví a musí čekat až povyroste. Čeká-li se založenýma rukama, nikdy se toho nedočká. Velmi snadno je možné tento Božský zárodek udusit světským životem, vášněmi a chtíči, které na chvíli ustoupí, ale za čas zase povstanou v plné nebo větší síle, ustane-li lidská bdělost.

Rovněž druhé narození, symbolizované křtem Ježíšovým v Jordánu, je stav, který netrvá dlouho, nýbrž přichází a odchází. Tady ale už vždycky nastává osvětlení, vždycky nastává jasné poznání toho, že pravá lidská podstata pochází od Boha, že v ní jsme dítkami Božími. Nastává tedy dvojí: odhalení, že jsme nesmrtelnou bytostí a že vlivem této nesmrtelnosti jsme syny Božími. Jako při prvním znovuzrození se výsledky projeví především v oblasti bytí, nyní se doplňují jiným poznáním. Ale Duch svatý při tom sestupuje na člověka a zase od něho odstupuje. Srozumitelněji řečeno: Jde o duševní stav, při němž poznáváme vlastní nesmrtelnost, ale když tento stav pomine, už o vlastní nesmrtelnosti víme jen pomocí paměti, víme, že jsme ji poznali. Je to sice vzpomínka ničím nesmazatelná a trvajíc do konce života, ale není to trvalý stav. Synovství Boží se tak stane člověku zaslíbením, že někdy v budoucnu se tento stav vědomí bude znovu opakovat a že snad jednou zůstane trvale v jeho vědomí. Synovství Boží, které se zjevilo Pánu Ježíši, mělo však povahu definitivního stavu, i když i v jeho případě, jak víme z okamžiku před smrtí na kříži, mohl být i tento stav přerušeno. Zřejmě tu šlo o dvojí: Aby na jedné straně lidské vědomí Pána Ježíše nabylo takové míry spojení s nesmrtelnou podstatou Boží,

že by mohl člověk-Ježíš nabýt takovou moc, aby mohl provést všechno, co provést měl, a pak aby na druhé straně nebyla přesto porušena lidská povaha vzestupu Ježíšova a celý ten vývoj se mohl stát vzorem i lidsky následovatelným a napodobitelným. Uvažte, že jedno do jisté míry vylučovalo druhé, ale kdo mají oči a uši otevřeny, dovedou lehce rozuzlit tento rozpor. Nacházejí na každém kroku při následování Krista poučky, jimiž se jim daří rozeznat, co může nastat u člověka, a co u vtěleného Boha. Evangelia totiž nepsali nezkušení lidé. A sv. Jan evangelista, byl nejzkušenější ze všech. Proto nám tu vlastně říká: Člověče, až toto zažiješ, nezoufej si, že Duch svatý od tebe odešel, čili nezoufej si, že za chvíli zase už neprodléváš v náruči Boží a jsi vyvržen zase do pocitu oddělenosti od Boha. Není to chyba v postupu, nýbrž je to dáno lidskou křehkostí, která hned neunes, co na chvíli na sebe vzala. Musí si odpočinout od té tíže vědomí, protože ono nejde jen o to, stále si uvědomovat Boha, ale také o to, snímat hřích světa. Jedno se nedá oddělit od druhého. Ve chvíli spojení lidského vědomí s Božím na jedné straně nás u Boha drží nesmírná síla Páně, ale na druhé straně nás táhne zpět omezenost nejen dotyčného jedince, který se takto vzepjal, dále by bylo třeba překonat veškerou nevědomost všeho tvorstva a z toho pocházející odrodilost Bohu - hřích. Čtete dobře - Ježíš Kristus je beránek, který snímá hřích světa, nikoliv který měl, nebo který sejme. On totiž představuje Boha, který vešel do času a prostoru napřed s mrtvou hmotou, ale s hmotou nadanou úžasnými vývojovými možnostmi, pak s polouvědomělým a konečně plně vědomým životem a nyní v podobě Ježíše Krista se chápe tohoto plně vědomého života lidského a utrhuje ho jako zralé jablko se stromu časoprostorového života a odnáší jej sebou do věčnosti, odkud kdysi vyplynul. Jenže toto přirovnání pokulhává, jako každé jiné. Vystihuje jen částečně skutečnost. Sounáležitost jablka s časoprostorovým životem trvá, nastává napětí, svár mezi dvěma působícími silami, krutý boj o vítězství, že není divu, že se tu mluví o souboji Satana s Bohem. A přece ten boj už je napřed vybojován, jen chvíle úplného vítězství se oddaluje, zdržuje, aby vůbec mohl existovat vesmír.

Až do křtu v Jordánu, až do druhého znovuzrození, mohl být vzestup jedince aspoň zdánlivě jen jeho záležitostí, ale od křtu v Jordánu je to souboj se všemi odstředivými silami, které jsou ve spořádaném vesmíru v úplné rovnováze se silami dostředivými. Od této chvíle člověk musí přestat žít pro sebe a musí se vědomě stát spoluspasitelem. To však je úkol, který dokáže nést jen v rozhodných okamžicích života a jen tehdy, drží-li Bůh jeho vědomí ve svém. Nechť si však nikdo nedělá chybný názor na tuto

spoluodpovědnost za spásu lidstva. Nikdo nikoho nespasí ani nejrozsáhlejší kazatelskou a spisovatelskou činností, není-li v té chvíli kázání nebo spisování vědomým synem Božím, nebo při nejmenším, nezažil-li toto synovství sám na sobě. O tom nám podává svým životem svědectví sám Pán Ježíš. Teprve od chvíle křtu v Jordánu, od zažití Synovství Božího, začíná se svým spasitelským úkolem. A nutno klást důraz na slovo "začíná", protože dává na vědomí i té malé hrstce apoštolů, že nemůže ani na nich dokončit svůj úkol, dokud nezemře na kříži a dokud jim nepošle Ducha svatého, kterého by jim nemohl předat, kdyby zůstal s nimi, jak si oni přáli.

Ani člověk, který je slabší než vtělený Bůh, by neměl začínat dříve, a měl by dbát, aby napřed sám vyrostl tak, aby unesl nejen tíhu vlastních chyb, ale i tíhu chyb jiných lidí. Nedbá-li této rady, padne i s těmi, které chtěl vést.

Neděle druhá po Zjevení Páně

Čtení z listu sv. Pavla Apoštola k Římanům, XII, 6 - 16:

Bratři, máme rozličné dary podle milosti nám udělené: je-li to prorockví, ať je to úměrné k víře, je-li to služba, ať se věnuje té službě, kdo učí, ať se věnuje tomu vyučování, ať povzbuzuje, kdo rozdává, čiň to s prostností, kdo je představený, s horlivostí, kdo prokazuje milosrdenství, s radostností. Láska buď bez pokrytectví. Mějte zlo v ošklivosti, Iněte k dobru. V bratrské lásce se vzájemně vroucně milujte, předcházejte jeden druhého v uctivosti. V horlivosti nebudte liknaví! Duchem buďte vroucí, služte Pánu. V naději se radujte, v soužení buďte trpěliví, na modlitbě vytrvalí, o potřeby se sdílejte se svatými, pohostinnost rádi poskytněte. Dobrořečte těm, kdo vás pronásledují, dobrořečte a nezlořečte. Stejně smýšlejte jeden o druhém, nemyslete vysoko, ale buďte nakloněni skromným.

Pokračování sv. Evangelia podle Jana II, 1 - 11:

Za onoho času byla svatba v Káni Galilejské, a byla tam matka Ježíšova. Na svatbu byl pozván i Ježíš a jeho učedníci. A když se nedostávalo vína, matka Ježíšova mu praví: "Nemají vína." A Ježíš jí řekne. "Proč mi to říkáš, ženo? Má hodina ještě nepřišla." Jeho matka dí služebníkům: "Cokoliv vám řekne, učiňte!" Bylo tam pak šest velkých kamenných džbánů k očišťování podle židovského obyčeje, z nichž každý měl po dvou až třech mírách. Ježíš jim řekne: "Naplňte džbány vodou!" I

naplnili je až do vrchu. I řekne jim: "Nyní naberte a doneste vrchnímu svatby!" A oni donesli. Když vrchní svatby okusil vody, proměněné ve víno a nevěděl, odkud jest, služebníci však, kteří čerpali vodu, to věděli, zavolal ženich a praví mu: "Každý člověk nejprve podává dobré víno, a až se podnapijí, potom špatnější. Ty jsi však zachoval dobré víno až dosud."

Tím učinil Ježíš v Káni Galilejské počátek zázraků a zjevil svou slávu, a uvěřili v něho jeho učedníci.

Výklad:

V dnešním čtení se nám dostává od s. Pavla především základního poučení, jak zacházet s dary, které jsme obdrželi od Boha. Většina lidí si myslí, že dostanou-li nějaký ten mimořádný dar, nebo mají-li nějakou přednost před jinými, musejí jich v plné míře projevovat a užívat, jinak že jimi špatně hospodaří nebo si jich neváží. Zapomíná se při tom, že je třeba jich používat rozumnou měrou. Čím je tato míra dána? Měl-li bych dar prorocství, neužíval bych jej jinde než tam, kde bych mohl předpokládat, že mi bude uvěřeno a že se podle něho lidé zařídí. A obdobně je tomu s jinými dary. Kdokoliv začne plýtvat svými duchovními schopnostmi bez ohledu na účinek, stěžuje značně svůj duchovní pokrok, často znemožňuje vzrůst těchto darů a kromě toho přivádí lidi do málo záviděníhodné situace, ve které by se byli neocitli, kdyby byli ponecháni jen světlu neosvíceného rozumu. Abrahám byl např. poučen o zkáze Sodomy a Gomorhy. Nemělo smyslu kázat toto poučení lidem těchto měst, neboť byli nenapravitelní. Hospodin jej aspoň v tom smyslu poučil Abrahám měl na mysli dobro všech, ale nemohl všechny zachránit. Tak také každý z nás si musí být vědom toho, že máme-li duchovní dary od Boha, nikdy tu nejsou určeny k tomu, abychom jimi zachránili kdekoho. Kdybychom se přece jen k tomu odhodlali a přemlouvali někoho, kdo si toho nezaslouží, aby nás poslechl, nejen že ho nakonec nepřemluvíme k poslušnosti, nýbrž ztrácíme drahocenný čas, kterého bychom byli měli využít pro získání připravenějších a nadto obvykle padneme s tím, kterého jsme si přáli pozdvihnout.

Na druhé straně nabádá sv. Pavel k horlivosti vůči těm, kteří toho zasluhují, a to k horlivosti láskyplné. Horlivost se má soustředit na únosný počet případů, aby se nevyčerpala a byla účinná. Lépe jest působit na jednom místě, než plýtvat snahou na všechny strany. Vždyť si máme přát, aby duchovní sémě, které v nás bylo zaseto a pěstováno s neúnavnou trpělivostí, bylo zaseto a pěstováno se stejnou péčí dobrého zahradníka jinde. Zahradník nám budiž příkladem. Nejedná jako rolník, neboť pěstuje plodiny

náročnější a ne menší ploše. Věnuje jim proto daleko větší individuální péči.

Dobrořečit těm, kdo nás pronásledují. Je to lidsky možné a rozumné? Ve světle předcházejících pouček zcela dobře možné. Je-li totiž už předem vyloučeno, aby dobro mohlo působit ve stejné míře na všechny lidi, nemáme také potom přičítat všem lidem stejnou odpovědnost za činy. Moudrý člověk ví, že jednání většiny lidí je závislé od zevních vlivů, na něž oni nemají vlivu. Proto jim nemůže mít za zlé jejich jednání. Kdyby např. nějaký režim nabádal k pronásledování věřících, protože by víru v Boha považoval za tmářství nebo za něco, co brání státu provést předsevzaté úkoly, nemohli bychom zlořečit pronásledovatelům náboženství, kteří o správnosti svého počínání byli přesvědčeni zvnějška a velkou mocí a naproti ní snad nikdy v nich nezapůsobila jako protiváha vnitřní moc náboženského uskutečnění. Opravdu nevědí, co činí, a moudrý člověk by měl vědět, co činí a proč to činí. Neví-li to, chybí mu duchovní moudrost, nevidí do zákulisí zevních událostí, neví, proč je lidem a jejich vůdcům dávána tak velká moc.

"Radujte se s radujícími, plačte s plačícími." Všeobecně uznávaným vzorem bývají obyčejně lidé, kterými nepohne ani zármutek, ani radost, kteří jsou odpoutáni od světa. Takový byl přece ideál některých asketických řádů jak v Evropě, tak v Asii. Neodporuje tato rada zásadě odpoutanosti, kterou všude považují za znak duchovní vyspělosti a za naprosto nezbytnou pro klidný duchovní vývoj? Naopak se zase můžeme ptát: "Miluje ten, kdo nemá soucit s trpícími? Není-li láska pravým znakem duchovní vyspělosti? Nabádá-li nás Pán Ježíš k lásce, jak nás potom může zrazovat od podílu na radostech i starostech lidí? Zdánlivý rozpor mezi odpoutaností a účastenstvím na radosti a zármutku bližních se dá poměrně snadno vysvětlit jako opravdu zdánlivý. Špatně rozumíme pojmu odpoutanost účastenství na radostech a strastech jiných lidí, neboť špatně rozumíme pojmu křesťanské lásky. Budeme mít ještě příležitost vysvětlit si právě ze sv. Pavla, co je to láska. Řekněme si jen, že jak on, tak i Pán Ježíš, za láskyplného považovali člověka, který byl účasten všech těžkostí i předností života, ve kterém žil, pokud to neodporovalo mravním zásadám křesťanství. Okolí Pána Ježíše vědělo o tomto jeho postoji ke světským lidem. Jen tak si vysvětlíme, že byl pozván na svatbu do Káně Galilejské. Nebyl tam pozván, aby udělal zázrak, protože v té době ještě zázraky nečinil, ale je pravděpodobné, že byl povahy družné a veselé, že se dovedl radovat s radujícími. Jindy opět čteme o tom, jak se zarmoutil, když se dozvěděl, že

jeho přítel Lazar zemřel, přestože dobře věděl, že je v jeho moci ho vzkřísiti. To nebyl zármutek nad smrtí Lazarovou, nýbrž účastenství se zármutkem jeho příbuzných. Kdyby byl nemiloval svět, zdali by byl sestoupil mezi nás do světa utrpení a vzal na sebe nejvyšší možnou bolest, naprostý nevděk za dobro, které činil. To mějme na mysli, když chceme porozumět tomu, co je pravá láska. Také my máme podobný úkol. Jsme tu pohromadě na tomto světě, abychom si vzájemně pomáhali, a to není možné, když se nevžijeme do situace druhého.

Pán Ježíš nás také poučil, jak vedle lásky k bližnímu, která neopomíjí ani světské potřeby bližních, může existovat pravá odpoutanost. Právě v dnešním evangeliu jasně naznačil, že první zázrak neučinil proto, že jej o to požádala matka, že tedy nedával přednost vůli svých příbuzných před potřebami cizích lidí. Učinil zázrak proto, že se přišel s radujícími radovat a tato radost by byla bývala porušena nedostatkem vína. Uměl se účinně radovat s radujícími, protože jim pomáhal k tomu, aby se mohli radovat, a ani jeho pláč s plačícími nebyl méně účinný. Neplakal jen proto, aby lidem naznačil, že s nimi má soucit, nýbrž proto, že si opravdově přál jim pomoci.

Pravá odpoutanost tedy nespočívá v tom, že se člověk přestane radovat a rmoutit, nýbrž v tom, že přestane rozeznávat mezi tím, co je jeho a co je jiných, přestane toužit po cizím, závidět, přivlastňovat si tělo, radosti, zármutek, příbuzné, vlast, národ atd., přestane mít domov na zemi a začne tu být hostem, a nezáleží na tom, zdali vítaným nebo nevítaným, nikdy proto na nikoho nezanevře.

Začátek zázraků v Káně Galilejské má ještě několik jiných stránek.

Kdokoliv k sobě pozve Pána Ježíše, může počítat s tím, že přijde, že nepřijde sám, nýbrž se všemi svými učedníky, se všemi pravými duchovními vlastnostmi a též se u nás objeví jeho matka, naše nesmrtelná duše a bude na něho naléhat, aby učinil zázrak, aby proměnil vodu našeho života ve víno duchovního života, život v rámci lidských sil a schopností v život radostnější, plný drobných milostí Božích.

Kdykoliv se nemíníme radovat jen sami pro sebe, nýbrž také z lásky ke Kristu, rozmnoží On naši radost a učiní ji lepší, než jakou bychom si sami dokázali umožnit. Kdo umí ke všem svým radostem i zármutku pozvat Krista, toho radost i žal se brzy promění v poznání nové vyšší skutečnosti. Dokud si myslíme, že s našimi radostmi nemá Bůh nic společného, že se o ně nemusíme

s Ním dělit, nepochopili jsme smysl života. Zdá se, že staří národové si aspoň ještě upamatovali, že všechno dobro, a tedy i radost, přichází od Boha, a proto před každými radovánkami činili úlitby bohům. My už jsme na to úplně zapomněli. Zvláště radosti nás dokáží dokonale vzdálit od Boha, dokonale na něho zapomenout, přestože radost je nejbližší ozvěnou stavu ráje, a ten zase ozvěnou věčné blaženosti. Radost je nejzazší přepodobnění věčné radosti bez předmětu, je to jedna z nejdůležitějších spojek s věčností. Křesťané na to často zapomínali a nevážili si jí, jak náleželo. Pravá cesta k Bohu jen nejradostnější záležitostí na tomto světě, protože je to cesta za svobodou, a první její nadpřirozené projevy jsou stavy nejčistší radosti, ale také znaky smrtelné úzkosti.

Proto radost, k níž nepokrytě dokážeme pozvat Pána Ježíše, přeměňuje náš život v začátek zázračných proměn. Radost je tu na světě největším pokušením a svůdcem a právě tak největším a prvním poutem k Bohu. Sebemenší přiblížení se Pána je zvěstováno nevýslovnou radostí, úplně tak, jako se děje na nižší úrovni mezi milujícími lidmi. Jakmile On začne vstupovat do našich radostí, je to první příslib velkého vítězství nad smrtí, která se chystá. Člověk, který tyto věci zažil, žasne nad tím, jak všechno v životě Pána Ježíše se shoduje se známkami jeho duchovního vzestupu. Pochopí, že zázraky Ježíšovy nemohly začít nikde jinde, než na svatbě v Káně Galilejské. Lidská svatba opravňuje člověka přivolat na svět nového člověka s nesmrtelnou duší, tedy se skrytým Božstvím. Tady člověk zve Boha do hmoty a začíná tak poslední fázi vývoje, která končí tím, že Bůh zve člověka ze hmoty k sobě. To je pravý začátek všech zázraků.

Neděle 3. po zjevení Páně

Čtení z listu sv. Pavla Apoštola k Římanům XII, 16 - 21:

Bratři, nebud'te moudří (jen) sami pro sebe. Nikomu nesplácejte zlé zlým. Hled'te si dobra přede všemi lidmi. Je-li možno, pokud to závisí na vás, žijte v pokoji se všemi lidmi. Nemstěte se sami, nejmilejší, ale dejte místo hněvu (Božímu), je totiž psáno: Mně patří pomsta, já odplatím, praví Pán. Ale lační-li tvůj nepřítel, nakrm ho, žízni-li, napoj ho. Neboť budeš-li to činiti, shrneš mu žhavé uhlí na hlavu. Nedávej se přemáhat zlem, nýbrž přemáhej zlo dobrem.

Pokračování sv. Evangelia podle Matouše VIII, 1 - 13:

Za onoho času sestoupil Ježíš s hory a veliké zástupu šly za ním. A hle, přišel malomocný, pokloní se mu a řekne: "Pane, chceš-li můžeš mě očistit." Tu vztáhl ruku a dotkl se ho slovy: "Chci, buď čist!" A hned byl očistěn od malomocenství. I praví mu Ježíš: "Chraň se někomu to říci! Ale jdi, ukaž se knězi a obětuj dar, který nařídil Mojžíš, aby jim byl svědectvím."

Když vešel do Kafarna, přistoupil k němu nějaký setník s prosbou: "Pane, můj služebník leží doma ochrnutý a velmi se trápí." Řeknu mu: "Já přijdu a uzdravím ho." A setník na to řekl: "Pane, nejsem hoden, abys vešel pod mou střechu, ale řekni jen slovo, a můj služebník bude uzdraven. Vždyť i já jsem člověk podřízený a mám pod sebou vojáky, řeknu-li jednomu, "Jdi", jde, a jinému "Přijď", přijde, a svému služebníku, „Učiň toto!", učiní." Když to Ježíš slyšel, podivil se a řekl těm, kdo ho provázeli: "V pravdě vám pravím: Nenalezl jsem takovou víru v Izraeli. Ale pravím vám: Mnozí přijdou od východu a od západu a uloží se ke stolu s Abrahamem, Izákem a Jakubem v nebeském království, ale synové království budou vyvrženi do temnot venku, tam bude pláč a skřípání zuby." I řekl Ježíš setníkovi: "Jdi, a jak jsi uvěřil, tak se ti staň!" A služebník byl uzdraven v tu hodinu.

Výklad:

Svatý Pavel nám dává několik závažných rad, které málokdo dokáže plnit. A přece křesťanství v duchu učení Kristova by mělo být postaveno na zásadě nenásilí a odpouštění nepřátelům, jinak není věrno učení svého Mistra. Je-li učení Pána Ježíše učení lásky, pak se bez důsledně prováděné lásky neobejde. A milovat jen toho, kdo nás má rád, to jistě vůbec není láska, protože nám přináší užitek. Je to při nejlepším oplácení dobrého dobrým, a v nejhorším případě vypočítavá sebeláska. Všimněte si: oplácet dobré dobrým, v tom je jakási rovnováha nejen na poli hmotném, ale i v oblasti duševní. Oplácet zlo zlem, i v tom je jakási rovnováha, i když nežádoucí a na nízkém mravním stupni. Oplácet však dobro zlem, nebo zlo dobrem, to je základní porušení rovnováhy. Nezapomínejme, že lidé, pokud nejsou znovuzrození, a takoví jsou téměř všichni, podléhají krutému přírodnímu řádu. A hledme, jak v tomto řádu není možné, aby se nad určitou míru rozmohli dravci nebo cizopasníci. Čím nebezpečnější dravec, tím v menším počtu se vyskytuje. Škúdcí, kteří se rozmohou nad patřičnou míru, hynou nakonec nedostatkem potravy a činností proti nim povstávších jejich ničitelů. Člověk má na štěstí rozum, a v tom je vždycky aspoň tolik světla, aby mohl zabránit zkáze svého rodu, ale přesto často vládne jiným rodům a národům násilím a zlem. Vždycky je za to

potrestán. Stačí se podívat do dějin. Dosud však málokdy se dal poučit, že způsobuje-li nerovnováhu zlem, vždycky sám na to musel doplatit. Zkrátka nevěří na tento druh vyššího účetnictví. Na tom však můžeme i svými chabými lidskými silami mnoho změnit, vymkne-li se z přírodního způsobu života, v němž platí oko za oko, zub za zub a potom zákon nadvlády silnějšího nad slabším. Stačí si osvojit moudrost, kterou hlásal Kristus a nenechat si ji pro sebe, nebýt moudrý jen pro sebe. Jakmile se k tomu člověk odhodlá a nevyrovnává si s okolím účty podle zákonů přírody, podle zákonů džungle, začnou postupně pro něho platit vyšší zákony a začne osvětlovat cestu i svému okolí. Především získá ochranu mocnější než je lidská odplata. Bylo by však chybné, kdyby pátral, zda odplata stihla nepřítele nebo kdyby tlumil vlastní pomstychtivost vyhlídkou, že se splní slova sv. Pavla a odpustí-li, nahrne žhavé uhlí na hlavu nepřítele. Mají-li nastoupit v lidském životě vyšší zákony a s nimi vědomý vyšší způsob života, velmi záleží na nezáludnosti a čistotě myšlení člověka. Vždyť přát si pomstu a přesto ji nevykonat, jen aby pomsta Boží byla ještě dokonalejší, to je dát se přemoci zlem. Takový člověk se nedočká zkázy nepřítelovy, nýbrž vlastní.

Dá-li se někdo cestou navrženou sv. Pavlem, chybí mu zpočátku zkušenosti a důkazy o správnosti jeho počínání. Ty se sice brzy dostaví, ale zpočátku mu nezbývá nic jiného než uvěřit, že je to správná cesta a že pro nápravu vlastní i všeho lidstva je ji třeba nastoupit.

A jsme u smyslu dnešního svatého evangelia.

Jestliže malomocný věřil v moc Kristovu uzdravovat z tak kruté nemoci, pak Kristus Pán chtěl ho uzdravit. Všimněte si, že při uzdravení nešlo jen o jednostranný a pasivní akt víry, nýbrž též o aktivní čin vůle. Obojí pohromadě teprve vytváří podmínky nejen pro organickou změnu v ústrojí nemocného, ale i pro možnost převratného zásahu. Provést zmíněný zázrak uzdravení na poli hmotném je velmi těžké. Vidíme, že musí být sjednána především ona žádoucí harmonie mezi pasivní silou (vírou) a aktivní silou (schopností provést přeměnu), a nestačí jen pouhý soulad obou těchto činitelů, nýbrž na obou stranách se musí uplatnit určitá velikost obou složek. Proto Pán Ježíš chválí setníka za jeho velkou víru.

Ale Pán Ježíš se netajil myšlenkou, že nepřišel na svět, aby dělal zázraky, nýbrž aby nás spasil. Řekli bychom, že měl smysl pro názornost. Ukazoval svými zázraky na úrovni hmotné, jaký zázrak přišel učinit na úrovni duchovní. Spása, to je tatáž

záračná proměna, s jakou se setkáváme na hmotné úrovni při uzdravení nebo při vzkříšení, avšak je to proměna kvalitativně rozdílná, děje se na vyšší úrovni.

Dnes je příležitost k tomu, abychom si vysvětlili, proč je těžší spása než vzkříšení z mrtvých a proč se nedaří. Už jsme si řekli, jakých dvou složek je zapotřebí k zázraku na hmotném poli. Těchže je zapotřebí na poli ducha, avšak víra může být zaměněna nebo aspoň doplněna jinou složkou nebo kombinací různých složek, např. lásky, poznání, správné činnosti a myšlení atd. Promluvme si o hlavních obtížích oné vnitřní přeměny lidského vědomí, které se říká spása.

Správný způsob setníkovy myšlení, dávající Pánu Ježíši podnět k uzdravení služebníka, je zachycen v jeho slovech: "Pane, nejsem hoden, abys vešel pod mou střechu, ale řekni jen slovo a můj služebník bude uzdraven."

Církev velmi správně se chopila těchto slov, aby jejich smyslem naznačila pravou touhu člověka po spáse a dala lidem správný prostředek, jímž se poskytuje Pánu Ježíši Kristu možnost provést kvalitativní vyšší proměnu v lidské duši:

"Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale řekni jen slovo, a uzdravena bude duše má."

Když toto říkáme při svatém přijímání a nedostaví se do našeho vědomí patrné uzdravení duše, pak není mylné to, co říkáme, ale je chybné, jak to říkáme, co si pod tím myslíme a co chceme.

1. Setník tvrdil, že není hoden, aby Pán Ježíš vešel pod jeho střechu, protože si byl vědom vznešenosti a velikosti Páně. Jak jsme si téhož vědomi my, když při každé modlitbě k němu mluvíme tak, jako by vůbec neexistoval. Vždyť bychom se neodvážili mluvit k někomu, koho bychom měli před sebou, jako mluvíme k Bohu, bez ohledu na to, co říkáme, s myšlenkami někde jinde, často formou neuctivou.

2. Setník přicházel k Pánu Ježíši s naprostou jistotou, že Pán Ježíš má moc uzdravovat i na smrt nemocné. Oslovujeme my Pána Ježíše Krista se stejným přesvědčením, že má moc uzdravit naši duši?

3. Setník věděl, co chce. Přál si, aby jeho služebník byl zdrav. Především věděl, že je nemocen. Víme my, že je naše duše nemocna a že se má tedy uzdravit a z čeho?

4. Žalostným způsobem obelháváme sami sebe, když se modlíme "řekni jen slovo a uzdravena bude duše má."

5. Zpytujeme svědomí, proč se nedaří zázrak spásy v naší duši:

Opravdu jsme nezažili nic a nespatrii nic ze vznešenosti Boží: Je-li všechno existující odvozeno z Jeho existence, pak také každá krása je odvozena z Jeho krásy, každá láska z Jeho lásky, každý život z Jeho života. Tak se s ním setkáváme na každém kroku. A to jsou jen setkání, kterých jsme schopni už teď ve své málo záviděníhodné pozici absolutního pocitu oddělenosti od Boha a od všeho existujícího. Za těmito setkáními má přijít na řadu napřed přiblížování se k podstatě všeho projeveného a pak setkání s ní, až do úplného uzdravení duše z jejího samoučelného života pro sebe samu, až totiž pozná, že kdo žije jen pro sebe, ještě nezačal žít. Proto nás život učí žít též pro jiné, pracovat pro jiné, nepřivlastňovat si, co pro ně uděláme. Tento článek uzdravování se nedá přeskočit. Bereme na sebe úkol staršího bratra a sestry, úkol matky nebo otce, úkol dělníka nebo učitele, atd., jen abychom se jednoho dne uzdravili ze svého osamocení, abychom vyrostli do vědomého spojení se všemi a se vším, abychom se uzdravili ze sobectví a z nevědomosti, že jsme středem světa, že jsme tu sami pro sebe.

Nechci vyhrožovat, ale pokud se nepřipojíme k Abrahamovi, Izákovi a k Jakobovi a nezasedneme u stolu s nimi v království nebeském, tj. dokud nenastoupíme a neskončíme cestu ke spojení s Bohem, dotud budeme odkázáni k tomu, abychom stále žili v temnotách zevních, mimo pravý a věčný život.

Neděle čtvrtá po Zjevení Páně

Čtení z listu sv. Pavla Apoštola k Římanům, XIII, 8 - 10:

Bratři, nezůstávejte nikomu nic dlužni, leč to, že se máte milovat navzájem, vždyť kdo miluje druhého naplnil zákon. Neboť: Nezcizoložíš, nezabiješ, nepokradeš, nepožádáš a je-li ještě jiné přikázání, to vše je shrnuto v tomto slově: miluj svého bližního jako sám sebe. Láska nepůsobí bližnímu zle, tak je láska naplnění zákona.

Pokračování sv. Evangelia podle Matouše VII, 23 - 27:

Za onoho času vstoupil Pán Ježíš na loď a jeho učedníci ho následovali. A hle moře se rozbouřilo tak silně, že loď byla zaplavována vlnami, on však spal. I přiblížili se k němu, vzbudili ho a řekli: "Pane, zachraň nás, hyneme!" A řekne jim: "Proč se bojíte, malověrní?" Tu vstal, poručil větru a moři, a nastal veliký

klid. Lidé se podivili a pravili: Kdo to asi je, že ho i větry a moře poslouchají?"

Výklad:

Sv. Pavel měl velmi zdravý názor na lásku. Pravá láska se projevuje ve všech činech člověka, souvisí s celým jeho myšlením a jednáním, je to tedy pravé naplnění zákona.

Známe lidi, kteří si stěžují, že nedokáží milovat Boha. Jinde jim Písmo odpovídá, jak by mohli milovat Boha, kterého nevidí, když nemilují ani bližního, kterého mají před sebou. Láska k Bohu se neobejde, ani nemůže vzniknout bez lásky k bližnímu. Láska k bližnímu, tak, jak ji zná sv. Pavel, je láska účinná a účelná, chce dobro pro bližního, to je její pravý smysl.

Známe lidi, kteří mají všechny lidi rozděleny na dvě části. Jedny, kteří jsou jim milí, jimž dávají ve všem přednost a s nimiž se stýkají, a druhé, kteří jsou jim protivní, s nimiž nechtějí mít nic společného a u nichž přehlížejí jejich dobré vlastnosti, jen aby je nemohli mít rádi. Takovéto rozdělení lidí do dvou táborů nejen neodpovídá křesťanskému pojetí lásky k bližnímu, nýbrž i znemožňuje lásku k Bohu. Pokud nežijeme na poušti, nýbrž mezi lidmi, je vždycky láska k Bohu závislá na naší lásce k bližnímu. Nemusíme se proto učit přezírat chyby těch, kteří chybují, můžeme jim je i vytknout nebo jinak je hledět napravit, třeba vlastním příkladem, je-li jim to ku prospěchu, totiž nepřipadá-li jim naše jednání provokativní. Avšak žijme s nimi v míru a přátelství. Vždyť se na nás nechce, abychom je měli raději než sebe, nýbrž jen jako sebe. A to nám budiž měřítkem správné lásky. Nikdo z nás není bez chyby a přesto se se sebou snášíme a máme sami sebe rádi. Máme se rádi i s chybami. To je omluvitelné jen tehdy, jestli také za nimi jsme ochotni mít i jiné rádi s jejich chybami. Není-li tomu tak, chybí tu ono základní východisko na cestě k osvobození, ke spáse. Umět vyjít sám ze sebe, to je skrytý účel lásky k bližnímu. Čemu se učíme, dovedeme-li být dobří jen k těm, kteří i k nám jsou takoví? Jedině sebelásce, vypočítavosti, sobectví. Dovedeme-li dělat dobře tomu, kdo nás nemá rád, pak vycházíme sami ze sebe a tou chvílí se ocitáme na přímé cestě k Bohu, ať o tom víme či nikoliv, ať věříme v Boha či nevěříme. A nemysleme si, že sv. Pavel toto neměl na mysli. Věděl, že se setkává s Pánem vždycky, když dovede zapomenout na sebe pro lásku k bližnímu nebo pro věrnost myšlenkám a příkazům Božím.

Naskytá se tu však jiná otázka: Nečiní nás taková všestranná láska k bližnímu bezbrannými, nevkládá do rukou

našich nepřátel prostředky, jimiž by nás mohli pokořit a podmanit? Nezneužije-li náš nepřítel naší dobroty?

Sv. Pavel nás jistě nechce přimět k něčemu, co je nerozumné. Nikdo nebude strkat hlavu do tygří tlamy. O tygrovi musím vědět, že je tygr, ale nemusím jej proto nenávidět, nýbrž se před ním chránit. Zabíjet tygry ponecháme k tomu ozbrojeným lovcům, nestavme se proti nim s holýma rukama. Také lidským násilníkům je třeba jít s cesty, jinak jednáme nemoudře, jako kdybychom se postavili proti rozzuřenému dravci. Skolil by nás. Ale co když nejde o jedince, nýbrž třeba o celou vládnoucí skupinu lidí, která otevřeně bojuje proti křesťanství, vysmívá se mu a nejlepší jeho následovníky znemožňuje, ostouzí nebo dokonce žaláruje a zabíjí? Také to jsou dravci, ale nechtějme od nich, aby se za ně považovali. Vždyť vůči sobě nejsou draví, jinak by např. tygr nebo lev nemohl založit rodinu, rozsápal by svá mláďata. Nepřesvědčujme je o tom, čím jsou, ale vezme, kdo jsou a zachovejme se podle toho. Vezme, že nejsou tak nebezpeční, jak se zdají být. Krotitel vychází s dravci zcela dobře a přátelsky. Ví totiž, co má dělat, když k nim vstoupí do klece. Je opatrný, ale beze strachu. Všichni lidé, kteří jsou proti náboženství jako způsobu myšlení, neznají jeho nejhlubší podstatu a smysl, nýbrž jen některé a možná i nesprávné jeho projevy a nepřikladné zastánce. Nedivme se jim potom, že s těmito projevy zavrhnou i celé náboženství. K takové generalizaci má každý blízko, je pohodlná, uklidňuje svědomí, odstraňuje mravní zábrany a dovoluje nám dělat, čeho bychom jinak nebyli schopni. Skutečně nábožensky založení lidé mají však jednu výhodu, kterou nemají nevěrci. Když se dravci začnou tvářit hrozivě, není snad nejlepší nechat je zavřené v jejich kleci a nechodit k nim nebo odejít od nich? Tuto výhodu mají opravdoví křesťané. Nevěřec stále žije v kleci svého já, aniž o tom ví, vždyť si na ni tak zvykl, že kdykoliv mu nabídneme únik z ní, vysměje se nám. Pokud máme rádi jen sami sebe, nemáme proti nim žádnou výhodu. Jsme s nimi v téže kleci a nemůžeme z ní ven. Rozdíl je jen v tom, že bychom rádi z ní vyšli, kdežto oni ne. Jakmile však dovedeme milovat bližního a Boha, máme volnou cestu z klece ven, a nikdo, kdo nemiluje, nás nemůže z klece následovat. Přesvědčte se o tom!

A je tu ještě jedna ochranná zbraň: Víra. O té mluví dnešní sv. evangelium.

Ohrožuje-li nás něco, co nemůžeme svými silami zdolat nebo čemu se nemůžeme vyhnout, tu si obvykle počínáme jako učedníci Ježíšovi. Reptáme na to, že Bůh nedbá na naši tíseň, jakoby spal, jako by ho nebylo.

Pán Ježíš nás touto událostí na rozbouřeném moři poučuje o tomto: Bůh je s námi na téže lodi, tj. přebývá v nejskrytější části naší nesmrtelné duše. Proto i při velké bouřce, když už loď je zaplavována vlnami, on jimi zůstává nedotčen a jak se nám zdá, spí, neprojevuje se. Je pravda, že obyčejně teprve velká naše nouze jej probouzí. Ale to je naše vina, že se k němu obracíme teprve potom. Jindy nám k tomu chybí důraz toho dotírání, kterého jsme byli svědky u apoštolů za bouřky. Bůh si od nás přeje, abychom ho probudili, tj. abychom s ním byli ve styku dříve, než se topíme, za normálních všedních okolností. Tomu se říká nový život, život svobodný, spása. To neznamena, že pak nás Bůh zbaví všech těžkostí života. To učiní jen v určité vývojové fázi, kdy toho nutně potřebujeme. To období je znázorněno v Ježíšově životě oněmi třemi roky, kdy chodil s apoštolů a kdy se jich mohl zeptat, zda jim něco chybělo, dokud s ním chodili. Nic jim nechybělo. V lidském duchovním vývoji je to cesta osvěcovací. Po ní musí nastat ukřižování člověka i se všemi Božími dary. Toto nechť však neoslabuje vaši víru v pomoc Boží. Čím kdo je slabší, tím větší pomoci se mu dostává od Boha. Mezi vámi není nikoho, kdo by byl na vývojovém stupni spojovacím, proto se vám všem dostane pomoci od Boha, kdykoliv o ni s vírou požádáte a kdykoliv bude moudré, aby se vám jí dostalo. Také ve chvíli největší tísně se vám dostane přímé pomoci Boží, požádáte-li o ni. Pán Ježíš sice vytkl učedníkům, že jsou malověrní, ale utišil bouři.

Zbývá jen zodpovědět otázku, jak probudit Boha v okamžiku největší tísně. Když už selhaly všechny lidské prostředky, jak se z nebezpečí dostat, a když už všechny byly bezvýsledně vyzkoušeny, avšak ne dříve, stačí zanechat všech dalších pokusů o svépomoc a především sebe, ale i celou situaci, v duchu, ale naprosto bezvýhradně a bez naděje na další život na zemi, obětovat Bohu, odevzdat se mu. Nesmí to být pasivní ustrnutí ve veškeré činnosti, ale musí se to stát, jako když někoho budíme, komu chceme něco odevzdat. S veškerou jemnou soustředěností, jako když nám na tom jediném záleží, neboť jedině tehdy, když nám nebude lhostejno, komu padne náš život za oběť, dostane se naše oběť tomu, komu patří, a bude okamžitě přijata. Výsledkem je vždycky ono zázračné utišení bouře.

Ještě jedno důležité upozornění. Jak jsme si už řekli, světec se liší od obyčejných lidí tím, že každou chvíli svého života považuje za okamžik nejvyšší nouze. K tomu je třeba dodat, že i ten, komu je dána ta úžasná milost, že rozezná, jakým ohavným, neplodným a promarněným životem dosud žil, i ten bývá jat hrůzou a odporem nad svou minulostí a nad svým stavem, ve

kterém se nachází, a je schopen důrazně požadovat pomoc Boží, aby se z tohoto stavu dostal. Obvykle velký hříšník mívá takovéto chvilkové vidění svého bídneho stavu, kdy poznává, že se topí a že vlny jeho hříchů zaplavují loď jeho života. Nezoufá-li a obrátí-li se o pomoc k Bohu, který v něm dosud "spal", je okamžitě vyslyšen a už nikdy se nevrací k bývalému způsobu života. Malého hříšníka těžko popadne krize z pohledu na dosavadní způsob života, proto nebývá vytrhován ze své prostřednosti. Takhle bychom však mohli dojít ke klamnému závěru, že tedy člověk musí být napřed velkým hříšníkem, aby v něm mohl nastat radikální obrat. Pisatele těchto řádků přivedla k tomuto obratu a k navázání styku s věčnou podstatou pouhá jedna věta z knihy o tom, že máme žít pro vědomé spojení s Bohem za tohoto života, a stalo se to v době, kdy byl ještě tak mlád, že nemohl být velkým hříšníkem. Nicméně i jemu se zjevil z milosti Boží celý předešlý život jako planě žitý a z téže milosti se mu zjevil jako nesmírně špatně žitý, neboť byl světsky, bez Boha žitý. Ten okamžik se u něho podobal celkovému způsobu myšlení světců, připadalo mu, že je to chvíle nejvyšší nouze a že mu nic jiného nezbyvá, než probudit v sobě Boha a požádat ho o okamžitou pomoc, nemá-li zahynout. A tu se stalo, že když nenechal bez povšimnutí první milost Boží - ono vidění špatnosti života - a zoufale prosil o vyřešení, jak má tedy žít, dostávala se mu jedna milost za druhou, z nichž ze všech si mohl udělat jasný obraz o tom, co má podniknout, aby žil podle vůle Boží a zachránil se z hrozné bouře, v níž se ocitl.

A teď si uvědomte, že světec žije ustavičně v takovémto stavu akutní potřeby ucházet se o pomoc Boží, o jeho vědomí. Dovedete si představit, jak bohatý na milost je jeho život, jak při veškeré křehkosti, jíž je z jedné strany veden k pevnosti Boží opory, je silný vědomou Boží přítomností v sobě. Je silný viděním špatnosti celého světa.

Jak požehnaný je okamžik, kdy vůbec aspoň poznáme, že žijeme v bouře a že naší lodičce hrozí potopení, a my se uchýlíme k Pánu o pomoc.

Neděle pátá po Zjevení Páně

Čtení z listu sv. Pavla Apoštola ke Kolosanům, III, 12 - 17:

Bratři, oblect se jako Boží vyvolenci, jako svatí a milovaní, v srdečné milosrdenství, dobrotu, pokoru, mírnost, trpělivost. Snášejte se navzájem a odpouštějte si, má-li kdo proti druhému stížnost, jako i Pán odpustil vám, tak i vy. Při všem však mějte lásku, která je poutem dokonalosti. A pokoj Kristův, pro který jste byli povoláni jako jedno tělo, ať vládne vám v srdci. A buďte vděční!

Slovo Kristovo nechť ve vás bohatě přebývá, abyste se ve vší moudrosti navzájem poučovali a napomínali, žalmy, chvalozpěvy a duchovní písně vděčně zpívejte Bohu ve svém srdci. A vše, co činíte, slovem nebo skutkem, vše číňte ve jménu Pána Ježíše a děkujte Bohu Otci skrze něho.

Pokračování sv. Evangelia podle Matouše XIII, 24 - 30:

Za onoho času Pán Ježíš předložil zástupům toto podobenství: Království nebeské se podobá člověku, který zasel dobré símě na svém poli. Ale zatím, co lidé spali, přišel jeho nepřítel, zasil koukol mezi pšenici a odešel. Když osení vyrostlo a ukazovalo plody, objevil se i koukol. Tu přišli hospodářovi služebníci a řekli: "Pane, což jsi nezasel dobré símě na svém poli? Odkud má tedy koukol?" On jim pravil: "Nepřítel to učinil." A služebníci mu řekli: "Chceš-li, půjdeme a sebereme jej." On však řekl: "Ne, abyste při sbírání kookole nevytrhli s ním také pšenici. Nechte obojí růsti spolu až do žní, a v době žní řeknu žencům: Seberte nejprve koukol a svažte jej do snopků k spálení, pšenici pak shromážděte do mé stodoly."

Výklad:

Z dnešního čtení je všechno dobře srozumitelné. Sv. Pavel opět klade největší důraz na lásku, a jako dříve popisuje její různé podoby a s ní se pojící vlastnosti.

Navíc však mluví o pokoji Kristově, a to je pojem, který je dnešním křesťanům neznámý. Je to trvalé zakotvení Ducha svatého v lidském srdci, a nejeví se jen jako nějaký klid, ale jako poznání jednoty všeho tvorstva navzájem mezi sebou a ještě zároveň s tvůrcem. K tomu se vztahují Kristova slova: "Cokoliv jste učinili nejmenšímu z bratří mých, mně jste učinili." Nebo "lačnil jsem a dali jste mi jíst, žíznil jsem a dali jste mi pít" atd. Tento pokoj je největším přínosem duchovního života, není většího daru, kterého by se mohlo člověku dostat. Cítí-li se spojen s každým tvorem, nemůže už žít sobecky jen pro sebe, protože nemůže už činit rozdíl mezi sebou a jinými. Cokoliv jinému činí, sobě činí, v pravém slova smyslu, právě tak, jak to řekl a hlavně prožíval Pán Ježíš.

Sv. Pavel dále mluví o vděčnosti. Mimo jiné praví: "Duchovní písně vděčně zpívejte Bohu ve svém srdci." Nezdá se vám, že tu sv. Pavel líčí jástot vlastní své duše, která cítí velkolepou vnitřní svobodu, ničím neomezenou a chce se jí do zpěvu, kterým by projevila vděčnost Bohu. Projevu takové vděčnosti jsem byl svědkem kdysi na podzim. Slyšel jsem v dřevěné boudě, která byla zamčena, zoufale pípat ptáče. Při zemi sice byla malá úzká skulinka, kterou by se byl mohl ptáček dostat ven, kterou se asi před tím dostal dovnitř, ale na to nepřišel. Vsunuli jsme do škvíry větévku a pohybovali jí, abychom upozornili ptáčka na východ. Po nějaké době sedl si ptáček na větévku a dal se vytáhnout ven. A teď jsme byli svědky něčeho nevídaného. Ačkoliv byl podzim (začátek října), kdy ptáci nikdy nezpívají, usedl si na větev nejbližšího stromu, abychom ho dobře slyšeli, a překrásně pěl. Nepřestal, dokud jsme neodešli. Odešli jsme jen proto, že jsme nechtěli příliš vyčerpat jeho síly. Jaký to byl projev vděčnosti a radosti zároveň! To mi připomnělo jástot osvobozené duše, který je právě tak spontánní, neboť překypuje vděčností ke svému věčnému osvoboditeli. Kdo umí vzbudit velkou vděčnost, dokáže rázem překonat obrovské vzdálenosti na cestě k Bohu, ba dokáže ocitnout se rovnou v náruči Boží. A my máme opravdu všechny důvody k tomu, abychom byli ustavičně vděční, neboť všechno, co máme, je nám dáváno zdarma a bez nároků na vrácení. Pán Ježíš vyznamenává vděčnost jednoho z desíti uzdravených malomocných, jak ještě později o tom bude řeč. Každému z vás, kdo mu dokáže být vděčen, dostane se věčné odplaty. Cesta vděčností je jedna z důležitých přístupových cest k Bohu, leč dnes je to právě nejvíc opuštěná cesta.

Běžný výklad dnešního evangelia vypadá asi takto: Pán Ježíš mluví o svém úkolu na zemi a o jeho budoucnosti. Pojem "království Boží" se vysvětluje jako úkol Kristův na zemi, získat lidi pro věčný život. Ježíš Kristus zasívá dobré semeno, ale ďábel mu jeho úkol narušuje. Na světě jsme vlastně svědky ustavičného boje mezi zlem, symbolizovaným Satanem, a dobrem, představovaným Ježíšem Kristem. To je vlastně pojetí daleko starší než křesťanství samo a nechybí mnoho k starověkému způsobu myšlení o Bohu dobra a zla, o Ormuzdovi (per. dobrý Bůh světa), a Ahrimanovi (per. bůh zla) atd.

Pán Ježíš však kromě toho, že vykládal Pravdu a Život, ukazoval vždycky také Cestu. Řekl přece o sobě, že je souhrnem všech těchto složek. Výklad, který toho nedbá, není úplný a nemůže být ani správný. Slova Pána Ježíše jsou především pro nás závazná. Výklad, který vám neobjasňuje cestu, kterou na

každém kroku Pán Ježíš ukazoval, má ten následek, že odvádí od následování Krista. Celou pravdu, obsaženou v podobenstvích Ježíšových ztěží někdo pochopí a tím méně vypíše, avšak vykladač by si neměl aspoň odpustit vysvětlení podané cesty k Bohu.

Především poznáme ze všech ostatních podobenství, že království nebeské nebo Boží není úkol Kristův, nýbrž stav duchovní dokonalosti, který spočívá v tom, že ten, kdo jej zažívá, je dokonale spojen ve svém vědomí s Bohem. Proto mohl Pán Ježíš říci o království Božím, že se přiblížilo, že v jeho podobě přišlo mezi lidi. On byl totiž vědomě spojen se svým věčným Otcem a snažil se, aby i jeho učedníci byli tak dokonale s Ním spojeni jako on. To byl smysl jeho snahy. Přivést království Boží na svět znamená potom, uskutečnit zmíněné spojení tam, kde to lze učinit. Ale toto spojení je tak těžko dosažitelné, že je může dosáhnout jen ten, kdo je hodně vyspělý a při tom ještě odvážný, cílevědomý, zároveň pokorný a láskyplný. Kromě lidí, nikdo toho nemůže dosáhnout. Proto se Pán Ježíš obrací jen k lidem a nikoliv ke zvířatům. Bylo by však nesprávné, kdyby např. příslušníci hinduismu považovali tuto okolnost za nedomyšlenost křesťanství. Pán Ježíš měl za ty tři roky svého působení čas jen na vysvětlení základního spojovacího úkolu, a bylo dobře, že se naň soustředil.

Nuže, první výklad: Vzrůst a zrání království Božího v lidském nitru, podmínky vzrůstu poznání Boha v lidském vědomí.

Od chvíle, kdy je Bohem zaseto semeno budoucího vědomého soužití člověka s Bohem, a to se v životě jednotlivcově děje při tzv. neposkrvněném početí nesmrtelné lidské duše, přes první hnutí toho života v nás až k narození malého Ježíška ve stáji - v lidském těle a vědomí - dostává se do konfliktu s dosavadním životem, který byl oddělen od vědomí Boha. Tento nepřítel už existuje před tím, právě jako rozsévač. Není možno způsobit, aby oddělené vědomí a všechno, co s ním souvisí, všechny zkušenosti, které nabylo ve světě a vlastnosti, které si vypěstovalo, najednou přestaly existovat. Obojí žije dál vedle sebe, nový Boží život i starý život nevědomosti, tj. zla. Není také možno zabránit tomu, aby dokonce nový duchovní život nebyl do jisté míry pokroucen a znehodnocen starými přežitky, zkušenostmi a návyky života prožitého bez vědomé přítomnosti Boha. Už také proto, že vědomí sounáležitosti s Bohem má vývojovou povahu, nepřichází hotové na svět, nýbrž roste jako obilí až do úplné zralosti. Člověk by se po největší část své cesty vůbec neobešel bez tohoto, z dřívějšího zbylého vědomí, ono jen pomalu přerůstá do vědomí Božího, transformuje se do nové podoby. Proto by bylo

katastrofální, kdyby se člověk chtěl rázem zbavit své bývalé lidskosti. Znamenalo by to zničení nově vznikajícího vyššího vědomí. V tomto výkladu jsou také obsažena správná hlediska na začátečníka a pokročilého v duchovním životě. Ani od jednoho z nich se nemůže chtít, aby byl dokonalý. Proto slyšíme od sv. Pavla ustavičná napomenutí, jak mají křesťané smýšlet a jak se mají chovat. Toho trpělivého opravování chyb je stále třeba, na celé duchovní cestě. Člověk by se měl spíše hodnotit podle dobré snahy po dokonalosti než podle chyb, kterých se přitom ještě dopustí.

Druhý výklad:

Co platí o jedinci a jeho vývoji, platí též o vývoji celého vesmíru. I tam, v každé vývojové fázi, stojí vedle sebe a často proti sobě tvorové různého vývojového stupně, a to už tím, že na každém stupni míří každý k jinému cíli a má k dispozici různé prostředky k jeho dosažení. Mají-li pak všichni některé cíle stejné, třeba zachování rodu, jsou nuceni, aby jedni žili ze života druhých atd. Zatím co jedni míří k individualizaci, druzí, i když je jich velmi málo, míří zpět k novému vyššímu společenství, o němž mluvil Kristus. Není divu, že na sebe narážejí. Ale to všechno má vyšší smysl. Vulgárně se dá vysvětlit známou omluvou zla, že utrpením se člověk tříbí a odosobňuje. Zatímco u nižších tvorů nelze vůbec mluvit o dobrovolnosti vývoje, možno říci, že čím kdo výše stoupá po žebříku poznání, tím větší pozná svobodu. Může se do značné míry také rozhodnout, zda bude vychováván, a pak se musí smířit s utrpením, nebo zda se sám bude vychovávat. Tím vlastně rezignuje na výchovu utrpením, které přichází zvnějšku bez jeho přičinění a bez možnosti mu zabránit.

V tomto podobenství je vyjádřeno, jaký úmysl chová rozsévač vůči vesmíru. Je tu však zmínka jen o poslední fázi vývoje. Dříve než Rozsévač mohl přijít zasít semeno, musela tu být vhodná půda pro ně. A my víme, že její příprava byla daleko delší než období kultivace půdy. Je to obdobná situace jako u člověka. Daleko delší je jeho život bez živého spojení s Bohem, bez vědomí o zárodku Božím. Okamžik, kdy přichází Rozsévač a zasívá semeno nového života do člověka, je už znakem vysokého stadia vývoje. Avšak i narození na svět v podobě člověka je už jedna z posledních chviliek vývoje, i to je doba zasetí semene na poli. Tímto podobenstvím, jak poznáme z jeho zakončení, míní Pán Ježíš ukazovat na běžný lidský život. Mluví o nedokonalosti stvoření. Pro ně jsou tu připraveny hlavní dvě brzdy vývoje: pomalost růstu a zapelevelení. Nedokonalost stvoření trvá až do jeho konce, kdy je zužitkováno, kdy se už dále nevyvíjí. I

kdybychom domyslili symbol zužitkování obilí, tak, jak je známe z běžného života, včetně zasetí nových semen do země, všechno by se doslova shodovalo se smyslem tohoto podobenství. Tak tomu je v ustavičném koloběhu vesmíru. Fáze vývoje se v něm nejen opakují, ale i vzájemně prolínají.

Mohl Rozsévač zabránit Nepříteli, aby zasel koukol? Mohl, k tomu měl zajisté moc, ale nechtěl. Bylo jeho úmyslem stvořit nedokonalý vesmír, nedokonalé prostředí plné temna a pro vyšší tvory i plné utrpení, avšak nepřál si, aby koukol - zlo - vzrostlo ihned. Odtud ony zkazky o pádu lidstva z ráje. Lidé by nebyli mohli padnout, kdyby v nich už nebyl zárodek nedokonalosti. Obdobně lze nahlížet na život člověka: V dětství není vyvinut např. pohlavní pud, z jehož projevu později vznikají nejhorší hříchy i nejlepší plody.

V podobenství se však výslovně praví, že Rozsévač zasel jen dobré semeno, kdežto koukol zasel jeho Nepřítel. Dá se tedy z toho přece jen soudit, že nechtěl, aby se rozrostlo také zlo? Pravda je taková: Bůh chce, aby se rozrostlo dobro, a tím konec konců není nic jiného než poznání Boha, toto muselo být v podobenství podtrženo, kdežto zlo - tj. souhrnně nevědomost a omezenost všeho druhu - má omezené úkoly, dočasný význam, až do chvíle žní, ani chvíli po nich. Protože však tyto úkoly má (a o nich není v tomto podobenství zmínka), nezabrání Bůh jeho vzniku. Nedokonalost vesmíru a tedy všeho stvořeného, i nás, způsobuje, že můžeme mít pocit oddělenosti od Boha a proto můžeme žít na úrovni zvířat a ostatních nižších tvorů, a to se děje až do žní. Žně, to je konec vesmíru. Avšak bylo by chybné, kdybychom si pod koncem vesmíru představovali jeho zničení, v určité chvíli nebo v určitém období vývoje. Jako u individuálního konce světa, tak i ve vesmíru jde vždycky jen o likvidaci dozrálé jeho části při současném rození nových částí. Právě tak, jako je tomu v lidském nitru. Starý kus já je nahrazován novou částí, a ta nikdy není ještě tak dokonalá, aby časem nemusela být zase nahrazena. Je to obdobný pochod, jaký vidíme v růstu stromů a rostlin, ve střídání ročních období a s tím související ustavičnou obnovu a koloběh života.

Podobenství Ježíšovo se tedy hodí i pro každou částečnou obnovu, i když svým druhem míří k tomu, aby zdůvodnilo nedokonalost vesmíru i jednotlivce. Zatím můžeme říci, že nedokonalost obou je způsobena tím, že ze sebe nezrodili Krista, tj. Boha, a do té doby než se tak stane bude trvat, do té doby je jí zapotřebí. V podobenství se říká umírněně, že je třeba do té doby jí trpět, aby se nezničila dobrá setba, aby se jí umožnilo bez

zničení dozrát. Nechtějme od přirovnání všechno. Nemůže říci všechno, protože ukazuje jen určitou stránku věci. Proto Pán Ježíš vyřkl podobenství víc. Teprve složením všech dohromady můžeme dostat dokonalejší obraz o celku, ale nikdy ne úplný, protože rozumu není nikdy celý sdělitelný. Dá se však prožít daleko úplněji, a to mějme na mysli, že Pán Ježíš si nebral za úkol slovy vysvětlit nejhlubší tajemství naší existence, nýbrž dovést nás ke zkušenosti o věčném životě a říci jen tolik, aby nás podnítil ke snaze o takový prožitek a ukázal nám cestu k němu. Chtěl nás totiž uchránit před dalším utrpením, které začíná teprve s vědomým životem na světě, s životem odděleným od Boha, a končí nabytím vědomí sounáležitosti s Bohem. Rozhodující fáze vývoje je období spojení ducha se hmotou, jak je tomu v člověku.

Bylo by dobré, kdybychom si ještě připomněli vlastní výklad Pána Ježíše učedníkům: "Rozsévač dobrého semene je Syn člověka, pole je svět. Dobré símě jsou účastníci království, koutol však jsou ti, kdo jsou propadlí zlému. Nepřítel, který je zasel, je ďábel. Žeň je skonání věků, ženci pak jsou andělé. Jako se tedy koutol sbírá a spaluje ohněm, tak bude i při skonání věků. Syn člověka pošle své anděly, ti seberou z jeho království všechna pohoršení a pachatele nepravosti a uvrhnou je do ohnivé pece, tam bude pláč a skřípění zuby. Tehdy budou spravedliví zářit jako slunce v království svého Otce. Kdo má uši, poslouvej!" (Mat. XIII, 37- 43)

Tento výklad je ovšem správný, ale je přizpůsoben tehdejší úrovni chápání jeho učedníků. Víme, že tato úroveň se musela ještě zdvihnout sesláním Ducha svatého. My se k tomuto výkladu vrátíme u posledního soudu.

Neděle šestá po Zjevení Páně

Čtení z prvního listu sv. Pavla k Thesaloničanům, I, 2 - 10:

Bratři, děkujeme Bohu stále za vás za všechny a pamatujeme na vás ustavičně ve svých modlitbách, připomínáme si neustále působení vaší víry, vaši námahu v lásce a vytrvalost v naději v našeho Pána Ježíše Krista před Bohem a naším Otcem. Víme o vašem vyvolení, bratři Bohem milovaní, neboť naše hlásání radostné zvěsti nebylo jen v slově, ale v moci a v Duchu svatém a s plnou přesvědčivostí, víte to, jací jsme byli mezi vámi kvůli vám. A vy jste se stali následovníky našimi a Páně, když jste při mnohém soužení přijali to slovo s radostí Ducha svatého, takže

jste se stali vzorem všem věřícím v Makedonii a Achaji. Neboť od vás se slovo Páně rozeznělo nejen po Makedonii a Achaji, ale po všech místech se roznesla vaše víra, kterou máte v Bohu, takže není potřeba, abychom my o tom něco mluvili. Vždyť lidé sami o nás prohlašují, jak jsme k vám přišli a jak jste se obrátili od model k Bohu, abyste sloužili Bohu živému a pravému a vyčkávali z nebe jeho Syna, kterého vzkřísil z mrtvých, Ježíše, který nás osvobozuje z nastávajícího hněvu.

Pokračování svatého Evangelia podle Matouše, XIII, 31 - 35:

Za onoho času Pán Ježíš řekl zástupům podobenství toto: "Nebeské království je podobno hořčičnému zrnku, které člověk vzal a zasel na svém poli. Ono je sice nejmenší mezi všemi semeny, ale když vyroste, je větší než všechny rostliny a stává se stromem, takže přilétají nebeští ptáci a usedají v jeho větvích."

Pověděl jim jiné podobenství: "Podobno je království nebeské kvasu, který vzala žena a zamíchala do tří měřic mouky až všecko zkynulo."

Toto všechno mluvil Ježíš k zástupům v podobenstvích a bez podobenství k nim nemluvil, aby se splnilo, co řekl prorok: Otevřu ústa v podobenstvích, vyhlásím věci skryté od stvoření světa.

Výklad:

V dnešním čtení je zase několik pozoruhodných myšlenek. Sv. Pavel, a to jistě nikoliv náhodně, hodnotí vlastnosti Thesaloničanských křesťanů. Na první místo klade víru, to je srozumitelné. Při vstupu na cestu, jak ji hlásal sv. Pavel, bylo třeba hodně věřit, a věřit nebylo tak těžké, protože víra prvních křesťanů se opírala také o zářný příklad apoštolů. My víme, co takový příklad znamená i pro nás, a jak mnozí se bez něho neobejdou, jiní jej marně hledají.

Na druhém místě hodnotí námahu v lásce. Co takovou námahou rozumí, je nám dobře známo z dřívějších čtení. Sv. Pavel měl na mysli činorodou lásku, neúnavné konání dobrých skutků.

Jako třetí jmenuje vytrvalost v naději v Pána Ježíše Krista. Byla to naděje v jeho nový brzký příchod. V tom jistě mnohé zklamal, protože z jeho slov mohli mítí dojem, že věřil v nový hmotný příchod Kristův na zemi a ve fyzický konec světa. Naštěstí ti nejvyspělejší z nich zažili příchod Kristův ve svém nitru a tamtéž i konec světa, a ti uvedli všechno včas na pravou míru. Jen tak si

vysvětlíme, že církve v Řecku a v Makedonii přečkaly první období materialistického výkladu Kristových slov.

Je zajímavé, jakým způsobem ví sv. Pavel o vyvolení Thesaloničanů. Říká: "Víme o vašem vyvolení, neboť naše hlásání radostné zvěsti", myslí evangelia u Thesaloničů, "nebylo jen v slově", myslí, že je nehlásali jen slovem, "ale v moci a v Duchu svatém a s plnou přesvědčivostí, jací jsme byli mezi vámi kvůli vám."

Duchovní učitel, jakým byl sv. Pavel, pozná, zda mluví k vyvolenému podle toho, jak je mu dovoleno mluvit, dále jak je mu dovoleno předávat vlastního Ducha, vlastní duchovní zkušenost. Kde se cítí vnitřně zdržován i mluvit, tam ani nemůže nic přenést ze svých zkušeností na jiné. Zmínili jsme se už o tom, že Apoštolové měli jasné vidění vylití Ducha svatého na ty, které měli pokřtít. Na tuto a jinou obdobnou zkušenost zde sv. Pavel činí narážku. Duchovní vůdce ví, a měl by to vědět každý z nás, kdo má jiný dar než dar vedení, že nemá dar pro sebe a že jím musí hospodařit. Velikost duchovního vůdce vzrůstá s velikostí úkolu a účinností jeho slov a předáváním zkušeností. Ví dobře, že by nic neměl z toho daru, kdyby nebylo zapotřebí, aby jej měl pro jiné. Ani Pán Ježíš by nebyl býval zemřel na kříži a nevstal z mrtvých, kdyby toho nebyvalo bylo zapotřebí. Také my na nižší úrovni žijeme život, jehož je nějak zapotřebí. Nezáleží na tom, zda to víme, jak, ale předpokládejme to aspoň a hospodařme dobře s touto malou hřívnou, neboť jen tak můžeme dospět k tomu, abychom byli ustanoveni k větším úkolům, k větší pomoci sobě i jiným před "nastávajícím hněvem" o němž mluví sv. Pavel na konci dnešního čtení.

Čteme tam o službě Bohu, který osvobozuje od nastávajícího hněvu. Sv. Pavel viděl jednak nastávající hněv, jednak znal úlohu Kristovu při něm. Nepředpokládal snad nějaké to ukrutné trápení při blízkém konci života? Jistěže ano. Z našeho hlediska se sv. Pavel mýlil, neboť nenastal ani fyzický konec světa, ani trápení před jeho koncem. Ale vnitřní pravdu měl nejen proto, že předvídal konec světa u mnohých křesťanů, konec jejich života mimo vědomí Boží, ale také viděl všechno fyzické i duševní trápení lidstva v celé daleké budoucnosti při nějakém svém vidění jediným bezčasovým pohledem. Kdo to zažil ví, jaké je to ukrutné divadlo. Proč? Protože člověku je dáno, aby pohlédl naráz na všechno budoucí utrpení všech lidí a ostatních tvorů, které je jinak rozloženo do dlouhých věků, je z toho zděšen a dělá si chybnou představu o daleko intensivnějším utrpení v budoucnosti než jaké existuje nyní. Jiného pohledu do budoucnosti není. Je to náhlé

zrušení hranic času a navršení všeho na sebe. Jaký význam má takové vidění pro jedince a lidskou společnost? Jeho i ji ujistí, že je žádané a nutné uniknout tomuto utrpení, že je nutno hledat cestu ke spáse a že je to velmi aktuální.

Běžný výklad dnešního sv. evangelia: Kristus zasadil na světě jen nepatrné seménko nebeského učení, avšak ono se rozroste a poskytne útěchu mnohým. Milost Boží přivádí do kvasu ohromné množství lidí.

Takový výklad odhaluje jen velmi malou část pravdy, protože vychází z mylného výkladu poslání Ježíše Krista. Podléháme materialistickému výkladu jeho poslání, v tomto případě tím, že si je posuzujeme z historického hlediska. Podle něho Ježíš Kristus se narodil na světě kdysi před 2000 léty a tehdy začal svůj spasi-telský úkol. To je názor úplně mylný. Jeho úkol nezačíná naroze-ním v Betlémě. Vůči světu začíná vznikem času a světa. Nám však byl vysvětlen a zpřístupněn narozením Ježíšovým, nám byla cesta k Bohu usnadněna jeho slovy a příkladem, jeho ustavičně působící milostí. Ježíšův život je podobenství, v němž nám předvedl svůj velkolepý věčný úkol. Z tohoto podobenství je odvozeno podobenství našeho života a podobenství života všech tvorů, existence světa, vesmíru atd. Ježíšův život má klíčové postavení mezi všemi podobenstvími a jeho pochopení je pro nás nejvýše důležité. Náš život je podoben životu Ježíšovu nejen v tom, že také on žil lidským životem, ale i v tom, že celý náš lidský život je určitým krátkým výsekem života Ježíšova a celý vývoj člověka, přesahující daleko rámec jediného lidského života. Ježíš Kristus přišel na svět proto, aby nás naučil, jak lidský život může obsáhnout co největší část jeho života, v ideálním případě celý jeho život. V tom spočívá napodobování a následování Krista.

Ale ani historický význam vystoupení Krista nemáme podceňovat. Ježíš Kristus přišel zvat do království nebeského všechny lidi, bez rozdílu stavu, stáří, postavení. Pro toto mu jeho současníci vyčítají styk s publikány, celníky a nevěstkami. Ale on neohroženě volá: "Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtí-ženi jste a já vás občerstvím". Za apoštoly si zvolil vesměs velmi prosté lidi, a ty zasvěcoval do nejhlubších tajemství života. Jaký tu nastal převrat oproti starému Řecku nebo Egyptu, kde do mysterií byla zasvěcována jen hrstka privilegovaných, obyčejně velmi bohatých a mocensky vysoko postavených lidí! O tom se poučme z historie! Neboť všeobecné volání Ježíšovo po všech je zároveň důkazem, že lidstvo zase pokročilo o kus dál. A toto volání Pána Ježíše se napřed rozšířilo do Evropy. Jak jsme s ním tady zacházeli a jak jsme mu porozuměli, to už je jiná věc. Nicméně

vždycky se našli jedinci, kteří poslechli, a ti se stali pochodněmi, které osvěcovaly cestu ostatním.

V prvním ze dvou dnes citovaných podobenství Pán Ježíš sebe připodobňuje ke člověku, který zasel hořčičné semeno. Je tu obměněno a jaksi rozvedeno podobenství o rozsévači. Pak zemí, do které zasadil semeno, je lidské tělo a vzrůst hořčičného keře je vzrůst nového duchovního života v člověku a z člověka. Poznání, které přitom člověk získává, láká ostatní duše - ptáky - aby u takového pokročilého jedince nacházeli totéž občerstvení, k jakému k sobě zval Pán Ježíš všechny lidi.

Podobenství nás však neopravňuje k tomu, abychom upírali samotnému člověku právo a schopnost, aby sám z vlastní vůle zasadil hořčičné semeno, aby se sám rozhodl pro růst království Božího v jeho nitru. Oba výklady jsou správné, neboť nás Kristus měl k tomu, abychom jej následovali. A co je to následovat Boha? On do nás vložil nesmrtelnou duši, my máme jeho dílo napodobovat, máme ji vložít a uvést do svého denního života, vyvést ji z jejího úkrytu, nebo, chcete-li, z vězení, a využít všech jejích darů a schopností.

V druhém podobenství přirovnává Pán Ježíš sebe k ženě, která vzala kvas a přimíchala jej do velkého množství mouky za tím účelem, aby všechno těsto zkvasilo. "Podobno je království Boží kvasu" znamená, že zárodek Božství, které je v každém člověku, má povahu kvasu. Vyjme-li jej Bůh z jeho izolovanosti od lidského vědomí, od života smyslů a rozumu, začne přetvářet celého člověka - tři měřice mouky. Pán Ježíš nás vybízí, abychom učinili my totéž, abychom se i my chopili onoho kvasu, který v sobě nosíme, a který jsme dosud nesmísili se svým vědomím. Kvas sám svou povahou už způsobí naši přeměnu. Že tomu právě tak má být, je patrné z jiných výroků Pána Ježíše.

Všimněme si, jak se v podobenstvích zdůrazňuje malý rozměr hořčičného semene, nebo jak se mluví o kvasu, který má zmocit kvašení tří měřic mouky, tedy velké množství. Apeluji tu na zkušenost posluchačů, že ani na tak velké množství mouky nebude třeba mnoho kvasu v poměru k váze mouky.

Hořčičné seménko, které v sobě nosíme, je tak malé, že uchází často naší pozornosti po celý život. Také se nám zdá být nemožné, aby kvas, o němž, pro jeho nepatrné množství, ani nevíme, celé nás dokázal přetvořit. Ale přece se mýlíme.

Totéž platí z vesmírného hlediska. Bůh dokázal svět stvořit, Bůh dokáže zase jej k sobě přivést. A právě lidé na nejvyšším stupni poznání jsou jakýmiś lany, pomocí nichž poutá Bůh

všechno tvorstvo k sobě. Existuje-li skrytá spojitost mezi veškerým tvorstvem, pak nelze jedince odpoutat z této vazby. Spojí-li se jeden z lidí úžeji s Bohem, povytáhne ostatní silou svého poznání. V tom spočíval také spásitelský úkol Kristův a proto sestoupil do lidského těla a v něm zvítězil nejen za sebe, ale i za nás, v pravém slova smyslu a jen v tomto smyslu.

Poznámka

1. Komu se zdá nemožné, že by byl mohl Pán Ježíš mluvit o lidech, kteří budou umírat strachem, o jejich bezradnosti nad hukotem moře a příboje, a přesto nemyslel na konec hmotného světa, ten nechť porovná tento výrok s jinými jeho slovy, která pronesl po vyhnání prodavačů z chrámu: "Zbořte tento chrám, a ve třech dnech ho postavím." Židé tehdy řekli: "Šestačtyřicet let se budoval tento chrám a ty jej ve třech dnech postavíš?" On však mluvil o chrámu svého těla. Když tedy vstal z mrtvých, rozpomněli se jeho učedníci, že to pravil a uvěřili Písmu a slovu, které Ježíš řekl. (Jan II, 19 - 22)

Také ti, kdo zažili nebo aspoň začali zažívat konec světa sami na sobě, rozpomínají se dobře, co o něm řekl Pán Ježíš, a zjišťují, že jim vlastně radil, aby se přestali bát a příznaky ty považovali za dobré a žádoucí.

2. Tři rady na konci by se daly předběžně přiblížit takto: Svolení Mariino má dvojí stránku:

a) svolení vzdálené, tj. apriorní svolení k vědomému spoluzítí s Bohem, všeobecně celým způsobem jednání a myšlení projevované vůle, aby se v nás zrodil Bůh.

b) svolení bezprostřední, tj. v okamžiku, kdy jde o to, aby člověk mysticky zemřel a vlivem toho se v něm mohlo zrodit vědomí vlastní nesmrtelnosti, vědomí Boží.

K prvnímu je třeba vytrvalosti, ke druhému pohrnutí sebou samým, ponechání svého života na pospas nastupujícímu vyššímu životu. Hrdinství je tu zapotřebí proto, že s pokračující smrtí nenastupuje hned nově se rodící život, takže člověk má dojem, že umře fyzicky.

Ostatní bude postupně vysvětleno.

3. Evangelium sv. Matouše pokračuje v kap. XI, 18 takto:

"Neboť přišel Jan, nejedl ani nepil, a říkají, má zlého ducha. Přišel Syn člověka, který jí a pije, a říkají: "Hle, jedlík a pijan, přítel celníků a hříšníků."

Nejde nám o to, jak tehdy lidé hodnotili sv. Jana a Pána Ježíše, jako spíše o to, abychom si dobře uvědomili, že jeden z nich byl přísný asketa a druhý z nich nic si neujímal při styku s lidmi a zřejmě nebyl ani vegetariánem ani abstinentem, protože by byl nemohl být přítelem celníků a hříšníků. Ti, kdo nemají správný pojem o svatosti, neradi berou na vědomí, že vývoj jedince má dvě fáze: první - symbolizovanou sv. Janem - odříkavou, ale ne pro odříkání nebo pro ctnost samu, nýbrž spatřující v odříkání jeden z nejdůležitějších prostředků, jak se disponovat k tomu, aby si člověk uvědomil svou nesmrtelnost. Křesťané tomu říkají, aby byl spasen, ovšem v té chvíli, nikoliv s definitivní platností, neboť duchovní vzestup má své stupně, zná také své pády a nové vzestupy. Druhá fáze je období osvobození od sama sebe. Kdo se neocitl na této svobodě a začne si počínat jako svobodný člověk, ten nikdy nedosáhne svobody. A Pán Ježíš uměl ještě něco navíc, co částečně ovládli jen nejlepší z křesťanských i mimokřesťanských světců, jako např. Filip z Neri nebo Ramakrišna - uměl odstoupit mezi nesvobodné, mezi otroky tělesnosti, nevystavoval při tom na odiv svou svatost, ale dovedl je přesto svou svatostí nakazit a mezi nimi si vybíral své nejlepší žáky.

4. Ježíš Kristus podle podání evangelia sv. Matouše v kap. XI, 11 - 14 pravil o sv. Janovi toto:

"Vpravdě vám pravím: Mezi těmi, kdo se narodili ze ženy, nepovstal nikdo větší než Jan Křtitel. A přece, kdo je nejmenším v království nebeském, je větší než on. Ode dnů Jana Křtitele až po tuto chvíli je království Boží vystaveno násilí a násilníci je uchvacují. Všichni proroci totiž a Zákon prorokovali až do Jana. A jste-li ochotni přijmout: on jest Eliáš, který má přijít. Kdo má uši, poslouchej!"

Staří Židé věřili, že před koncem světa přijde znovu na svět prorok Eliáš. Pán Ježíš tu říká, že jsou-li ochotni to přijmout, Jan je Eliáš, který přichází na konci světa. Ale dodává: "Kdo má uši, poslouchej." Koncem světa totiž on nemyslel konec hmotného světa, nýbrž konec starého člověka, který nevěděl o ničem jiném, než o svém začátku a konci. Vstoupí-li se svým vědomím do lidského života Bůh, nastává nenávratný konec starého světa přeludu, že hmotný život je jedinou, ústřední a nejvyšší formou životních projevů. Je to víc než pouhý konec hmoty, je to též konec hříšnosti, pocitu oddělenosti a nedokonalosti všeho druhu. I když člověk i potom zůstane i dále živ, není už živ on, nýbrž Bůh v něm, z něho bere vědomě sílu pro život člověka, který je ovšem i nadále nedokonalý, protože zůstává člověkem. Je ale konec jeho nadvlády, která spočívala v tak hrubé nevědomosti, že on je indi-

viduem od všech ostatních úplně odděleným a vzniklým jen pro život na světě. Konec člověka spočívá v tom, že od té chvíle všemi svými chabými silami slouží Bohu, kdežto před tím při nejlepším si přál, aby mu Bůh sloužil, nebo aby mu sloužil celý okolní svět, technika, kultura, příroda atd.

Přál bych si, aby zde bylo úplně jasno, že není lživé ani opačné tvrzení Janovo o sobě, že není Eliášem, který má přijít, ani tvrzení Pána Ježíše, že je Eliášem. Sv. Jan nebyl Eliášem v jistém smyslu, protože po něm neměl nastat konec hmotného světa, jak čekali Židé, toho by se byli nedočkali, ale byl Eliášem v tom smyslu, že připravil cestu Páně, aby člověk přestal být vládcem nad člověkem, a začal jím být zase Bůh, tak jak tomu bylo před vstupem člověka do ráje a před pádem z něho. Sv. Jan ukázal jedinou možnou cestu, jakou lze nastolit vládu Boží nad člověkem, uvědomí-li si totiž člověk, že je ve své nesmrtelné podstatě synem Božím.

O konci světa, jaký měl Pán Ježíš na mysli, bude ještě později řeč.

5. Čteme ve Skutcích X, 44: "Když ještě Petr mluvil tu řeč, Duch Svátý padl na všechny, kdo poslouchali ta slova. A věřící z obřízky, kteří přišli s Petrem, žasli, že i na pohany byl vylit dar Ducha svatého, slyšeli je totiž mluvit jazyky a velebit Boha. Tehdy Petr na to řekl: "Může někdo odmítnout křestní vodu těm, kteří přijali Ducha svatého jako my?"

Jinde čteme (Sk XIX, 6): "Když pak Pavel vložil na ně ruce, přišel na ně Duch svátý."

6. Má to také ještě hlubší smysl. Indové by se o tom vyjádřili asi takto: První znovuzrození by se dalo převést do řeči joginů pod pojmem otevření čtvrtého lotosu pomocí Hadí síly. Je to lotos lásky, a je-li otevřen zdola, tj. pomocí Hadí síly, nikdy se už neuzavře. Odtud neustálá vzpomínka, ale také neustálá útěcha od Boha, a postupně se zvětšující osvícení.

7. Předkládám zde jeden zajímavý historický fakt, který jasně dokumentuje existenci zákulisní reže. Janovská republika prodala r. 1768 ostrov Korsiku Francii. 15. srpna 1769, přesně čtrnáct dní po vstupu této smlouvy v platnost, rodí se na Korsice Napoleon Buonaparte a stává se tak francouzským státním občanem. Kdyby byla Korsika zůstala v majetku města Janova, nebyl by mohl Napoleon uplatnit svého válečnického genia, a co víc, nebyl by mohl pohnout osudy tolika lidí, států, celého světa. Tento případ zákulisní reže není ojedinělý.

8. Už v našem století jsme měli možnost vyzkoušet účinnost jména Božího. Karel Weinfurter celkem s nepatrným porozuměním věci propagoval ve svých spisech opakování jména Božího IEHOVAH nebo IEHOŠUA pomocí samohlásek IEOUA, vyslovovaných zprvu do nohou denně od špiček až po kotníky. Už název, který tomuto duchovnímu cvičení dal -nazýval je písmenovým cvičením - svědčil o malém porozumění pravé podstatě této modlitby. Mělo jít o slovní modlitbu na samém rozhraní rozjímání a mystického nazírání na Boha beze slov. Mělo být řečeno, že tato slovní modlitba je vhodná jen pro toho, kdo se už ocitl na prahu bezeslovního nazírání, že byla jen prostředkem, který má pomoci rychle překonat rozmlouvavý způsob myšlení, který stojí v cestě mystickému nazírání, že to má být mezičlánek, který, když je užit v pravý čas, správnou měrou, pomáhá účinně zbavit se pocitu oddělenosti a přejít do oblasti čistého ducha, za současného rozšíření vědomí. Tam, kde tento prostředek byl do nekonečnosti opakován, bez nejvyšší úcty k němu, zmechanizovalo se jeho užití, přestal mít význam jména Božího. A tam, kde to začalo být písmenové cvičení, tam to přestalo být soustředění na Boha, a platilo, že mechanickým opakováním jakéhokoliv úkonu se nikdo ještě nezduchovnil. Celý proces vývoje se zastavoval a mohl vést dokonce k vážným duševním i tělesným poruchám.

Všimněme si však správného postupu při vyslovování jména Božího. Má ho vyslovovat člověk, který touží žít ve vědomém společenství s Bohem, komu je splnění této touhy nejpřednějším cílem života, kterého si následkem toho přeje dosáhnout dříve, než čehokoliv jiného. Takový člověk, kterému můžeš dát otázku, o co nejvíc stojí, zda o zdraví, majetek, štěstí své nebo své rodiny, národa atd. a on ti odpoví, že nade vše a především mu jde o vědomé soužití s Bohem, o návrat do otcovského domu, takový člověk je na počátku správné cesty, a možno doufat, že poskytneli se mu takový prostředek jako je jméno Boží, bude jím volat svého Boha. Následkem toho tento prostředek se mu nikdy nestane cílem a on u něj neustrne, nýbrž co nevidět začne pociťovat, že Bůh se mu přibližuje: nastane velká zkouška jeho sobeckosti a sebelásky. Bůh si na něm bude žádat, beze slov, bez vysvětlení, bez slibů, jeho život. Bude-li ochoten jej dát bez náhrady, bez obchodování, z lásky k Bohu, jen proto, že je mu přání Boží nade vše drahé, jen z lásky k Bohu, ztratí sama sebe a za to bude moci nazírat na věčnost Boží i svou vlastní.

9. Sv. Dominik, cítě se vázán poslušností k neosvícenému papeži, sloužil mši svatou mezi hořícími hranicemi, na nichž byli spalováni

kacíři (šlo o hnutí alligenských) v Marsilli. Tím nechtěně dal svolení k inkvizici, o jejích neblahých následcích se mnoho zveličujícího dnes dovídáme. Není pochyby o tom, že rozeznal svou chybu a že jako člověk milující by to byl nikdy neudělal, kdyby se byl býval odvážil neposlechnout hlas toho, kterého považoval za nástupce Krista na zemi.

10. Kristus Pán od nás chce, abychom pochopili, že naše existence na světě je umožněna tím, že se stále za nás obětuje tak, že část svého Božího vědomí pomocí nesmrtelné duše vetkne do lidského těla a pak s ním tam setrvává až do okamžiku fyzické smrti. Jinak řečeno. Je přítomen postupnému odumírání vnějšímu i vnitřnímu, a svou přítomností, tj. proto, že nám dává vědomí, činí toto umírání vůbec možné. Jinak by ani nebylo možné z něho vyplývající spojení s Bohem.

11. Tak např. mystický žák pocítuje horko v místech, kam se soustřeďuje, pokud se soustřeďuje do svého nitra. Bylo by chybné, kdyby z toho usoudil, že jde o nějaké spojení s Bohem, ale mělo by mu být jasné že, na ono místo se dokázal opravdu soustředit a že teď je třeba, aby se spolehl na toto mistrovství, přestal pochybovat o účinnosti své modlitby a snažil se odpoutat od pocitu tepla, jít za ně, považovat je za pouhý důkazní prostředek, který by se rázem stal překážkou k dalšímu pokroku, kdyby byl považován za cíl, tj. kdyby si žák přál, aby se teplo dále stupňovalo, nebo aby je dále pocítoval. Kdyby je totiž nepřestal pocítovat, nedostal by se za oblast smyslů, za kterou musí dospět, má-li se ocitnout na kříži. Pán Ježíš velmi dobře ukazuje, jak je třeba v těchto dobách umírání resignovat na osobní prospěch, na osobní útěchu všeho druhu. Kdo se utápí v útěchách, ať vnitřních, ať zevních, nezemře a nenarodí se znovu.

12. Ono je jisté, že zatím není důležitějšího principu ve vedení lidstva než víra. Jenže víra, která se z řídících politických center vštěpuje lidem, není víra v Boha. Za tu se mnohé režimy jen kryjí, považují-li to za vhodné, a mnohé proti ní brojí, považují-li to za důležité. Jeden i druhý postoj vlád má pomáhat k tomu, aby se věřilo především způsobu, kterým se vládne, jako jedině správnému. Způsob, jakým se tehdy velerada domáhala moci, není tedy dnes ničím neznámým.

13. Pilát představuje jen v tomto velkolepém dramatu neutrální sílu.

O B S A H Postila I. díl

Úvod.....	_A1 str. 2
Doba vánoční, 1. neděle adventní.....	_A1 str. 3
"Roráty".....	_A1 str. 8
Druhá neděle adventní.....	_A1 str. 14
Třetí neděle adventní.....	_A1 str. 18
Čtvrtá neděle adventní.....	_A1 str. 22
Svatvečer narození Páně (Štědrý den).....	_A1 str. 26
Hod Boží vánoční. První mše svatá, půlnoční.....	_A1 str. 30
Hod Boží vánoční. Druhá mše svatá, jitřní.....	_A1 str. 34
Hod Boží vánoční. Třetí mše svatá, ve dne.....	_A1 str. 36
Neděle mezi oktávem vánočním.....	_A1 str. 40
Obřezání Páně - Nový rok.....	_A2 str. 1
Nejsvětějšího jména Ježíš.....	_A2 str. 2
Zjevení Páně.....	_A2 str. 3
Neděle v oktávu Zjevení Páně.....	_A2 str. 7
Oktáv zjevení Páně.....	_A2 str. 12
Neděle druhá po Zjevení Páně.....	_A2 str. 15
Neděle třetí po Zjevení Páně.....	_A2 str. 19
Neděle čtvrtá po Zjevení Páně.....	_A2 str. 23
Neděle pátá po Zjevení Páně.....	_A2 str. 28
Neděle šestá po Zjevení Páně.....	_A2 str. 33
Poznámky.....	_A2 str. 38

